

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
דין־חשבון שנתי תש"ע
2010/2009

מוגש מטעם מועצת האקדמיה לאסיפה הכללית
של האקדמיה לפי סעיף 11 לחוק
האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
תשכ"א-1961

פרופ' מנחם יערי
נשיא האקדמיה

העורכת אביטל בר
עורכת לשון יהודית (דיתיק) ידלין

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
כיכר אלברט איינשטיין, ת"ד 4040, ירושלים 91040
טלפון 02-5676222, פקס' 02-5666059
דואר אלקטרוני: avital@academy.ac.il
אתר האינטרנט: www.academy.ac.il

על הכריכה:

מתוך תערוכת היובל "יצירת המופת של איינשטיין" שהתקיימה בבית האקדמיה
עמוד מתוך 46 עמודי כתב היד המקורי של אלברט איינשטיין על תורת היחסות הכללית, משנת 1916
כתב היד הוצג במלואו לראשונה בתערוכה נדירה, באדיבות האוניברסיטה העברית בירושלים, שהתקיימה
בחודש מרס 2010 במסגרת אירועי היובל לאקדמיה (עוד פרטים בפרק דוח הפעילות, בסעיף שנת היובל)

עיצוב, סדר והפקה: סטודיו אמיתי 02-6512233
עיצוב הכריכה ועיצוב גרפי ליובל: סטודיו נאווי+שירה

התוכן

מבוא

5	ייסודה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
7	מועצת האקדמיה, מנהל האקדמיה
8	נושאי משרות בעבר ובהווה
9	חברי האקדמיה
15	רשימת מקבלי הפרסים וציוני הכבוד

דוח פעילות

1. פעילות מועצת האקדמיה והאסיפה הכללית

17	1.1 קבלת חברים חדשים לאקדמיה
17	1.2 שנת היובל לכינונה של האקדמיה
18	1.3 טיפוח הצעירים במדע
18	1.3.1 מרכז הקשר לחוקרים ולמשתלמים ישראלים בחו"ל
19	1.4 ייעוץ והערכה לגורמי ממשל ולציבור בישראל בסוגיות נסמכות-מדע
19	1.4.1 ועדת ההיגוי להערכת המחקר הביו-רפואי בישראל
20	1.4.2 התכנית למערך אקולוגי רב-גורמי (המאר"ג)
21	1.4.3 הוועדה המדעית למיפוי המחקר האקדמי בתחומי טכנולוגיות המקטינות את השימוש בנפט בתחבורה
22	1.5 היזמה למחקר יישומי בחינוך
23	1.6 הפורום לתשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח (תל"מ)
24	1.7 הקרן הלאומית למדע
24	1.7.1 תכנית ביכורה

2. פעילות החטיבה למדעי הטבע

26	2.1 חקר גנום האדם
26	2.2 הוועדה המייעצת לביואתיקה
27	2.3 קרינת סינכרוטרון
28	2.3.1 מתקן לקרינת סינכרוטרון במזרח התיכון – SESAME
28	2.4 פיזיקה של אנרגיות גבוהות
29	2.5 קרן בת-שבע דה רוטשילד לקידום המדע בישראל
31	2.6 אוספי הטבע הלאומיים למחקר
31	2.7 פורום מדעי הטבע
31	2.8 ההרצאה השנתית על שם אלברט איינשטיין

3. פעילות החטיבה למדעי הרוח

32	3.1 מפעלים במימון האקדמיה
33	3.1.1 הפלאוגרפיה העברית
33	3.1.2 האונומסטיקון של ארץ ישראל
34	3.1.3 המפעל לחקר השירה והפיוט בגניזה על שם עזרא פליישר
34	3.1.4 מפעל התפילה
35	3.2 מפעלים בתמיכת האקדמיה
35	3.2.1 המפעל המשותף עם MGH

35	3.2.2 מפעל המילון של הפרסית האמצעית
36	3.3 הסכם GISFOH
36	3.4 פורום צעירי מדעי הרוח והחברה
40	4. פעילות ההוצאה לאור
41	5. קשרים בין־לאומיים
42	5.1 קשרי מדע עם מדינות ועם אקדמיות למדעים
47	5.2 מפעלים אזוריים
48	5.3 קשרים עם מוסדות בין־לאומיים
	6. מלגות, מענקים ופרסים
53	6.1 מפעל מלגות אדאמס לתלמידי מחקר
54	6.2 מלגות קרן פולקס בישראל
55	6.3 פרס "טבע"
55	6.4 מלגות רופא-חוקר
56	7. הרצאות, כינוסים ואירועים בבית האקדמיה
62	8. תקציב האקדמיה
63	9. ועדות האקדמיה
66	10. נציגי האקדמיה בגופים ובמוסדות
	11. נספחים
67	11.1 חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
69	11.2 תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
74	12. חברים שהלכו לעולמם

ייסודה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

בראשית שנות החמישים החלו לדון במשרד החינוך והתרבות על אפשרות הקמתן של שתי אקדמיות: האחת למדעי הרוח והאחרת למדעי הטבע. בשנת 1955 הוקמה ועדה בראשותו של שר החינוך, פרופ' בן-ציון דינור, ובהשתתפותם של אחדים מבכירי המדענים, והיא דנה בהצעות להקמת האקדמיות. הוועדה המליצה לפני הממשלה לפתוח בצעדים לקראת הקמתה של "פּרה-אקדמיה". הממשלה קיבלה את ההצעה, אולם ההתנגדות שהתעוררה בכנסת הביאה לגניזתה. באותה השנה פנתה משפחת ון ליר לממשלת ישראל והציעה להקים בירושלים "מרכז לקידום התרבות" שישמש מקום מפגש לאנשי מדע, לאנשי רוח, להוגי דעות ולאנשי אמנות. ההצעה נדונה בממשלה בדצמבר 1955 ואושרה. בהחלטה נאמר ש"המרכז לקידום התרבות יאכסן את האקדמיה ללשון העברית ואת האקדמיות (העתידות לקום) למדעי רוח וטבע ולאמנויות" ומטרתה תהיה "ריכוז הישגי המחקר האקדמי הגבוה". בעקבות ההחלטה הקצתה הממשלה את חלקת הקרקע שעליה עומדים היום האקדמיה למדעים ומוסד ון ליר. ואולם, עקב ההסתייגויות שנתעוררו באותה התקופה מהקמת האקדמיה שינתה הממשלה את החלטתה, ובנוסף המתוקן של ההחלטה מ-8 במרס 1956 הושמט הסעיף הקובע כי המרכז יאכסן את האקדמיות הלאומיות.

על אף נסיגתה של הממשלה מהחלטתה הראשונה נמשכו המאמצים להקים את האקדמיה. בראש היוזמים עמד פרופ' אהרן קציר. הוא הציג לפני דוד בן-גוריון את תכניתו להקים שתי אקדמיות, שתפקידן יהיה, בין השאר, לרכז את הדגולים מקרב אנשי הרוח, המלומדים, המדענים והאמנים בישראל; להשתתף בתכנון המדעי-הלאומי של פיתוח הארץ; לייצג את ישראל בפורום של המדע הבין-לאומי; לקיים מגע מתמיד עם הגופים המקבילים בחוץ-לארץ; לקיים פעולות אחרות בעלות אופי אקדמי או חינוכי. דוד בן-גוריון נתן את ברכתו להצעה.

לאחר פגישת הכנה של פרופ' אהרן קציר עם רקטור האוניברסיטה העברית ונשיא הטכניון, שנדונו בה הצעותיו של קציר, זימן דוד בן-גוריון ב-28 בנובמבר 1957 דיון בפורום רחב כדי ללבן את הבעיות הכרוכות בייסוד האקדמיה. בדיון השתתפו גם שר החינוך והתרבות דאז זלמן ארן, לשעבר שר החינוך, פרופ' בן-ציון דינור ופרופסורים מן המוסדות להשכלה גבוהה. הדיון נסב על אופייה של האקדמיה ועל תפקידיה, וגם הובאו נימוקים בעד ונגד הקמתה. בסיכום הדיון הוחלט על הקמת ועדה מכינה לקראת הקמת האקדמיה אף כי נשארו בעינם חילוקי הדעות וההיסוסים בקרב משתתפי הדיון באשר להקמתו של מוסד מעין אקדמיה.

ביוני 1958 נתמנתה ועדה שמתפקידה היה להציע רשימת מועמדים לוועדה המכינה. ועדה זו חרגה מן התפקיד שהוטל עליה והכינה גם טיוטה של הצעת החלטה בדבר הקמת "בית ועד" או "אקדמיה". באוקטובר 1958 הגיש שר החינוך והתרבות את ההצעה לפני הממשלה, והיא אושרה ב-9 בנובמבר 1958. לפי ההצעה ייפתה הממשלה את כוחם של ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות למנות ועד מכין להקמת "בית ועד" (אקדמיה) למדעי הרוח והטבע, שישבו בו אנשי המדע הדגולים במדינה. ב-17 בדצמבר 1958 פנה דוד בן-גוריון אל אנשי המדע והרוח שהוועדה המליצה עליהם והזמינם לשמש חברים בוועדה המכינה להקמת האקדמיה.

אלה חברי הוועדה המכינה:

שאול אדלר, אריה דבורצקי, ברנרד צונדק, יואל רקח, אפרים א' אורבך, בן-ציון דינור, נפתלי ה' טור-סיני, ליאון מאיר, יעקב פולוצקי, נתן רוטנשטרייך, גרשם שלום, פרנץ אולנדורף, נתן רוזן, מרכוס רינר, יצחק ברנבלום, אהרן קציר

חנוך אלבק, מרטין בובר, יצחק פ' בער, שמואל ה' ברגמן, משה צ' סגל, יחזקאל קויפמן

מתפקידה של הוועדה המכינה היה לעבד תקנון ל"בית הוועד". ואמנם בישיבתה הראשונה של הוועדה, ב-6 בינואר 1959, נקבעה ועדה להצעת תקנון. הצעת התקנון עובדה בשישה חודשים, וב-12 ביולי 1959 אישרה אותה מליאת הוועדה המכינה. תקנון זה היה "תקנון האקדמיה הלאומית למדעים", והוא אושר בממשלה ב-13 בספטמבר 1959. כך נוסדה האקדמיה למעשה ונתאפשר לה להתחיל בפעילותה. ב-27 בדצמבר 1959 נתכנסה הוועדה המכינה בראשותו של מרטין בובר והכריזה על הקמת האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. חבריה הראשונים היו חברי הוועדה המכינה.

ב-23 בפברואר 1960 התקיימה ישיבתה הראשונה של האסיפה הכללית של האקדמיה בהשתתפות ראש הממשלה דאז דוד בן-גוריון, והוא ישב בראשה. בישיבה נבחרו פרופ' מרטין בובר לנשיא האקדמיה ופרופ' אהרן קציר לסגן הנשיא.

עיגון מעמדה של האקדמיה הלאומית למדעים בחוק המדינה נעשה לאחר שוועדת השרים לענייני חקיקה הכינה בשיתוף עם חברי האקדמיה, הפרופסורים אהרן קציר וגרשם שלום, הצעת חוק לאקדמיה. ב-14 ביוני 1961 אישרה הכנסת את "חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים תשכ"א-1961". במרס 1962 נתפרסם ברשומות "תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים", לאחר שהאסיפה הכללית של האקדמיה אישרה אותו.

אלה מטרות האקדמיה ותפקידיה:

1. לרכז בתוכה כחברים מטובי אישי המדע תושבי ישראל;
2. לטפח ולקדם פעילות מדעית;
3. לייעץ לממשלה בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית;
4. לקיים מגע עם גופים מקבילים בחוץ-לארץ;
5. לפעול בייצוג המדע הישראלי במוסדות ובכינוסים בין-לאומיים, מתוך תיאום עם מוסדות המדינה;
6. לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע;
7. לעסוק בכל פעילות אחרת שיש בה כדי לשמש את המטרות האמורות.

מנהל האקדמיה

ד"ר מאיר צדוק
מנהל האקדמיה

יוסף לנץ
הסמנכ"ל לכספים ולמנהל

טלי אמיר
מנהלת ההוצאה לאור

אביטל בר
הדוברת ומנהלת קשרי הציבור

בוב לפידות
ראש האגף לקשרים בין-לאומיים
ורכז החטיבה למדעי הרוח

ד"ר יוסי סגל
רכז החטיבה למדעי הטבע

בת-שבע שור
מנהלת פרויקטים מיוחדים

מועצת האקדמיה

פרופ' מנחם יערי
הנשיא

פרופ' רות ארנון
סגנית הנשיא

פרופ' רפאל משולם
יו"ר החטיבה למדעי הטבע

פרופ' יוחנן פרידמן
יו"ר החטיבה למדעי הרוח

פרופ' יעקב זיו
הנשיא לשעבר

ד"ר מאיר צדוק
מנהל האקדמיה

נושאי משרות בעבר ובהווה

נשיאי האקדמיה

2004-	פרופ' מנחם יערי
2004-1995	פרופ' יעקב זיו
1995-1986	פרופ' יהושע יורטנר
1986-1980	פרופ' אפרים א' אורבך ז"ל
1980-1974	פרופ' אריה דבורצקי ז"ל
1974-1968	פרופ' גרשם שלום ז"ל
1968-1962	פרופ' אהרן קציר ז"ל
1962-1960	פרופ' מרטין בובר ז"ל

סגני נשיא

2004-	פרופ' רות ארנון
2004-1995	פרופ' חיים תדמור ז"ל
1995-1994	פרופ' מנחם יערי
1993-1986	פרופ' נתן רוטנשטרייך ז"ל
1986-1980	פרופ' יהושע יורטנר
1980-1974	פרופ' אפרים א' אורבך ז"ל
1974-1968	פרופ' אריה דבורצקי ז"ל
1968-1962	פרופ' גרשם שלום ז"ל
1962-1960	פרופ' אהרן קציר ז"ל

יושבי ראש החטיבה למדעי הרוח

2007-	פרופ' יוחנן פרידמן
2007-2001	פרופ' ב"ז קדר
2001-1995	פרופ' שאול שקד
1995-1989	פרופ' יהושע בלאו
1989-1986	פרופ' אהרן ברק
1986-1983	פרופ' נתן רוטנשטרייך ז"ל
1983-1980	פרופ' דן פטינקין ז"ל
1980-1974	פרופ' נתן רוטנשטרייך ז"ל
1974-1969	פרופ' יהושע פראוור ז"ל
1969-1963	פרופ' אפרים א' אורבך ז"ל
1962-1960	פרופ' גרשם שלום ז"ל

יושבי ראש החטיבה למדעי הטבע

2007-	פרופ' רפאל משולם
2007-2004	פרופ' אלכסנדר לויצקי
2004-2001	פרופ' דן שכטמן
2001-1995	פרופ' רות ארנון
1995-1992	פרופ' יעקב זיו
1992-1989	פרופ' יצחק שטיינברג
1989-1986	פרופ' ישראל דוסטובסקי
1986-1980	פרופ' שמשון אברהם עמיצור ז"ל
1980-1974	פרופ' יגאל תלמי
1974-1968	פרופ' ארנסט דוד ברגמן ז"ל
1968-1963	פרופ' אריה דבורצקי ז"ל
1963-1960	פרופ' יואל רקח ז"ל

חברי האקדמיה

החטיבה למדעי הטבע

שנת הבחירה		
תשס"ט / 2009	פרופסור לרפואה, נירולוגיה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	אברמסקי, עודד
תשכ"ד / 1964	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אגמון, שמואל
תש"ן / 1990	פרופסור לפיזיקה, אוניברסיטת תל-אביב	אהרנוב, יקיר
תשס"ו / 2006	פרופסור בביולוגיה מולקולרית, מכון ויצמן למדע	אורן, משה
תשנ"ז / 1997	פרופסור למתמטיקה, אוניברסיטת תל-אביב	אלון, נוגה
תשס"ב / 2002	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	אמרי, יוסף
תש"ן / 1990	פרופסור לאימונולוגיה כימית, מכון ויצמן למדע	ארנון, רות
תשנ"ג / 1993	פרופסור לביוכימיה חקלאית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בירק, יהודית
תש"ס / 2000	פרופסור לגאופיזיקה, אוניברסיטת תל-אביב	בן-אברהם, צבי
תשנ"ז / 1997	פרופסור לפיזיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בקנשטיין, יעקב
תשס"ב / 2002	פרופסור למתמטיקה, אוניברסיטת תל-אביב	ברנשטיין, יוסף
תשנ"ט / 1999	פרופסור לגנטיקה מולקולרית, מכון ויצמן למדע	גרונר, יורם
תשנ"ח / 1998	פרופסור לנירוביולוגיה, מכון ויצמן למדע	גרינולד, עמירם
תשס"ו / 2006	פרופסור להידרולוגיה, אוניברסיטת תל-אביב	דגן, גדעון
תשמ"ב / 1982	פרופסור-מכון לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע	דוסטובסקי, ישראל
תשס"ח / 2008	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	הייבלום, מרדכי

תשס"ח/2008	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	הרושובסקי, אהוד
תשל"ח/1978	פרופסור-מכון לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	הררי, חיים
תש"ס/2000	פרופסור-מחקר לביוכימיה, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	הרשקו, אברהם
תשס"ב/2002	פרופסור לכימיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	וילנר, איתמר
תשמ"ח/1988	פרופסור לביופיזיקה, מכון ויצמן למדע	וילצ'ק, מאיר
תשמ"א/1981	פרופסור-מחקר להנדסת חשמל, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	זיו, יעקב
תשנ"ג/1993	פרופסור-מחקר להנדסת חשמל, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	זכאי, משה
תשס"א/2001	פרופסור לרפואה, המטולוגיה, המרכז הרפואי ע"ש שיבא ואוניברסיטת תל-אביב	זליגסון, אורי
תשל"ו/1975	פרופסור לביולוגיה, מכון ויצמן למדע	זקס, ליאו
תשנ"ח/1998	פרופסור למיקרוביולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	חת, אילן
תש"ס/2000	פרופסור לביולוגיה מבנית, מכון ויצמן למדע	יונת, עדה
תשל"ג/1973	פרופסור לכימיה, אוניברסיטת תל-אביב	יורטנר, יהושע
תשס"ז/2007	פרופסור לביולוגיה מולקולרית, מכון ויצמן למדע	ירדן, יוסף
תשס"ט/2009	פרופסור לאקולוגיה, אוניברסיטת תל-אביב	לויה, יוסי
תשנ"ב/1991	פרופסור לכימיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	לויז, רפאל דוד
תשנ"ט/1999	פרופסור לכימיה ביולוגית, האוניברסיטה העברית בירושלים	לויצקי, אלכסנדר
תשמ"ה/1985	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	לינדנשטראוס, יורם
תשל"ל/1970	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	ליפקין, צבי
תשנ"ה/1994	פרופסור לכימיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	משולם, רפאל

תשס"ט / 2009	פרופסור לכימיה, אוניברסיטת תל-אביב	ניצן, אברהם
תשס"ג / 2003	פרופסור לביוכימיה וביולוגיה מולקולרית, האוניברסיטה העברית בירושלים	סידר, חיים
תשל"א / 1971	פרופסור-מכון לאימונולוגיה, מכון ויצמן למדע	סלע, מיכאל
תשל"ד / 1974	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פורסטנברג, הלל
תשנ"ב / 1991	פרופסור לפיזיקה שימושית	פרוהמן, דב
תשס"ד / 2004	פרופסור-מחקר לביוכימיה, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל	צ'חנובר, אהרן
תשס"ו / 2006	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	קשדן, דוד
תשמ"ב / 1982	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	רבין, מיכאל
תשס"ה / 2005	פרופסור לגנטיקה מולקולרית, מכון ויצמן למדע	רביל, מישל
תשס"ח / 2008	פרופסור לביוכימיה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	רזין, אהרון
תש"ם / 1980	פרופסור לרפואה פנימית, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	שטיין, יחזקאל
תשמ"ז / 1987	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע	שטיינברג, יצחק צבי
תשס"ה / 2005	פרופסור לגנטיקה מולקולרית, אוניברסיטת תל-אביב	שילה, יוסף
תשנ"ו / 1996	פרופסור-מחקר להנדסת חומרים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל	שכטמן, דן
תשמ"ח / 1988	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	שלח, שהרן
תשנ"ח / 1998	פרופסור למתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע	שמיר, עדי
תשנ"ב / 1992	פרופסור לביולוגיה מולקולרית, מכון ויצמן למדע	שרון, נתן
תשמ"ד / 1984	פרופסור-מחקר להנדסה כימית, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל	תדמור, זאב
תשכ"ג / 1963	פרופסור לפיזיקה גרעינית, מכון ויצמן למדע	תלמי, יגאל

החטיבה למדעי הרוח

תשמ"ט/1989	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אומן, ישראל
תשס"ו/2006	פרופסור למחשבת ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	אידל, משה
תשנ"ו/1996	פרופסור להיסטוריה, אוניברסיטת תל-אביב	איזק, בנימין
תשכ"ה/1965	פרופסור לסוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	איזנשטדט, שמואל נח
תשנ"ב/1992	פרופסור למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים	אנגלרד, יצחק
תש"ס/2000	פרופסור לחקר השואה, האוניברסיטה העברית בירושלים	באואר, יהודה
תשס"ג/2003	פרופסור לקודיקולוגיה ופלאוגרפיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בית-אריה, מלאכי
תשכ"ח/1968	פרופסור ללשון וספרות ערבית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בלאו, יהושע
תשס"ז/2007	פרופסור למחשבת ישראל, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב	בלדישטיין, יעקב
תשכ"ו/1966	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בן-חיים, זאב
תשס"ח/2008	פרופסור לספרות עברית ולפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברנקר, מנחם
תשל"ו/1975	פרופסור למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברק, אהרן
תשנ"ו/1996	פרופסור לבלשנות ושפות שמיות, האוניברסיטה העברית בירושלים	גולדנברג, גדעון
תשנ"ט/1999	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	גרוסמן, אברהם
תשנ"ג/1993	פרופסור לספרות אנגלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	דלסקי, הלל
תשמ"ח/1988	פרופסור לכלכלה, אוניברסיטת תל-אביב	הלפמן, אלחנן
תשנ"ח/1998	פרופסור לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	הנדלמן, דון
תשס"ו/2006	פרופסור לכלכלה ולמתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	הרט, סרג'ו

תשנ"ו/1996	פרופסור למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים	הרן, מנחם
תשס"ו/2006	פרופסור להיסטוריה, אוניברסיטת תל-אביב	וולקוב, שולמית
תשס"ז/2007	פרופסור לספרות יידיש, האוניברסיטה העברית בירושלים	טורניאנסקי, חוה
תשנ"ב/1991	פרופסור לכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	יערי, מנחם
תשס"ד/2004	פרופסור למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב	כהן, נילי
תשמ"ו/1986	פרופסור לספרות אנגלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	נבו, רות
תשנ"ב/1992	פרופסור לפסיכולוגיה, אוניברסיטת חיפה	נבון, דוד
תשנ"ה/1994	פרופסור לאפיגרפיה ופלאוגרפיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	נוה, יוסף
תשס"ח/2008	פרופסור למדע הדתות, האוניברסיטה העברית בירושלים	סטרומזה, גדליה
תשס"ה/2005	פרופסור ללימודים קלאסיים, אוניברסיטת תל-אביב	פינקלברג, מרגלית
תשנ"ה/1995	פרופסור למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב	פרידמן, דניאל
תשנ"ט/1999	פרופסור ללימודי האסלאם, האוניברסיטה העברית בירושלים	פרידמן, יוחנן
תשס"א/2001	פרופסור לתלמוד, אוניברסיטת תל-אביב	פרידמן, מרדכי עקיבא
תשס"א/2001	פרופסור לארכאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	צפריה, יורם
תשנ"ח/1998	פרופסור להיסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים	קדר, בנימין זאב
תשנ"ג/1993	פרופסור ללשון ולספרות ערבית, האוניברסיטה העברית בירושלים	קולברג, איתן
תשנ"ה/1994	פרופסור להיסטוריה, אוניברסיטת תל-אביב	קונפינו, מיכאל
תשס"ב/2002	פרופסור לפסיכולוגיה, אוניברסיטת חיפה	קוריאט, אשר
תשל"ו/1975	פרופסור ללשון וספרות ערבית, האוניברסיטה העברית בירושלים	קיסטר, מאיר יעקב

תשס"ה/2005	פרופסור לאשורולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן	קליין, יעקב
תשס"ד/2004	פרופסור להיסטוריה ולתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	קפלן, יוסף
תשנ"ה/1995	פרופסור לכלכלה, אוניברסיטת תל-אביב	רובינשטיין, אריאל
תשס"ח/2008	פרופסור לאנטומיה ולאבולוציה, אוניברסיטת תל-אביב	רק, יואל
תשמ"ח/1988	פרופסור ללימודים הודיים, האוניברסיטה העברית בירושלים	שולמן, דוד
תשמ"ו/1986	פרופסור ללימודים אירניים ולמדעי הדתות, האוניברסיטה העברית בירושלים	שקד, שאול
תש"ס/2000	פרופסור לבלשנות, האוניברסיטה העברית בירושלים	ששה-הלוי, אריאל

רשימת מקבלי הפרסים וציוני הכבוד

פרופ' עודד אברמסקי

חתן פרס היינריך היינה בנירואימונולוגיה, דיסלדורף, גרמניה

פרופ' רות ארנון

נבחרה כחברה בחברה הפילוסופית האמריקאית

פרופ' יורם גרונר

חתן פרס רוטשילד במדעי החיים

פרופ' חיים הררי

נבחר כחבר באקדמיה האמריקאית לאמנויות ומדעים

פרופ' איתמר וילנר

נבחר כחבר באקדמיה הגרמנית הלאומית למדעים לאופולדינה, גרמניה

פרופ' אורי זליגסון

ציון לשבח מטעם הארגון הבין-לאומי לתרומבוזיס והמוסטזיס כהוקרה על מנהיגותו יוצאת הדופן בארגון ופיתוח תכניות חינוך ברחבי העולם

פרופ' עדה יונת

כלת פרס נובל בכימיה לשנת 2009

כלת פרס אריצ'ה (ERICE) לשלום מטעם הוותיקן, רומא

פרופ' צבי ליפקין

חתן פרס א.מ.ת. במדעים מדויקים בתחום הפיזיקה

פרופ' אברהם ניצן

חתן פרס ישראל בכימיה

פרופ' חיים סידר

חתן פרס א.מ.ת. במדעי החיים בתחום חקר הסרטן

פרופ' מיכאל סלע

קיבל תואר לשם כבוד של המסלול האקדמי, המכללה למינהל, ראשון לציון

פרופ' יוסף קפלן

נבחר לנשיא האיגוד העולמי למדעי היהדות

פרופ' דוד קשדן

חתן פרס רוטשילד במתמטיקה

פרופ' מיכאל רבין

חתן פרס דן דוד

בקטגוריית העתיד בתחום חישובים וטלקומוניקציה

פרופ' אריאל רובינשטיין

חתן פרס רוטשילד במדעי החברה

פרופ' אהרן רזין

חתן פרס א.מ.ת במדעי החיים בתחום חקר הסרטן

דוח פעילות

פעילות מועצת האקדמיה והאסיפה הכללית

1.1 קבלת חברים חדשים לאקדמיה

האסיפה הכללית של האקדמיה בחרה ביום כ"ד בסיוון תשס"ט (6 ביוני 2009) בשלושה חברים חדשים: פרופ' עודד אברמסקי, פרופ' יוסי לוי ופרופ' אברהם ניצן. טקס קבלת החברים החדשים לאקדמיה והרצאות הבכורה שלהם היו בחנוכה, ביום כ"ח בכסלו תש"ע, בבית האקדמיה (ראו פירוט להלן בפרק האירועים).

1.2 שנת היובל לכינונה של האקדמיה

בשנת תש"ע מציינת האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים מלאות 50 שנה להיווסדה. ביום 27 בפברואר 1960 התכנסה האסיפה הכללית של האקדמיה לראשונה, כשבסגור ראש מר דוד בן-גוריון, ראש ממשלת ישראל. בישיבת בכורה זו העלה ראש הממשלה על נס את תפקיד המדע וההגות בעיצוב דמותה של מדינת ישראל, ואז גם נבחרו נשיא האקדמיה הראשון פרופ' מרטין בובר וסגנו פרופ' אהרן קציר.

האירועים לציון יובלה של האקדמיה נפרסים על פני השנה (ראו פירוט להלן בפרק האירועים) והם כוללים כמה וכמה **כינוסים מדעיים בין-לאומיים** מן המעלה הראשונה.

הכינוס המרכזי במדעי הרוח לציון היובל – "תנועות דתיות ותמורות דתיות ביהדות, בנצרות ובאסלאם" – התקיים באקדמיה ב-5-7 בינואר 2010. את כינוסי היובל חתם הכינוס הבין-לאומי במדעי הטבע – "חזית המחקר הביו-רפואי" – שנערך ב-2-3 במאי 2010.

אירועי היובל הגיעו לשיאם בחודש מרס 2010, ובעיקר בשבוע הלאומי למדע שהתקיים ככל שנה סביב יום הולדתו של איינשטיין. **אירועי השבוע הלאומי למדע תש"ע בסימן היובל לאקדמיה** נפתחו ביום ראשון, כ"ח באדר תש"ע, 14 במרס 2010, הלא הוא יום הולדתו של אלברט איינשטיין, **בהרצאה השנתית על שם איינשטיין** שנשא פרופ' קלוד כהן-טנוגי מצרפת, חתן פרס נובל לפיזיקה.

ביום שני, 15 במרס 2010, התקיים באולם ימק"א בירושלים **האירוע החגיגי המרכזי לציון יובלה של האקדמיה – קונצרט חגיגי של תזמורת הקאמרטה הישראלית ירושלים**. הסולנים היו ילדיהם של חברי האקדמיה: איריס יורטנר – בצ'לו, וירון קולברג – בפסנתר. באירוע נכחו אישי ציבור רבים, ראשי מערכת ההשכלה הגבוהה, חברי האקדמיה והנשיאים האורחים. לאחר הקונצרט התכנסו הנכבדים לקבלת פנים חגיגית בבית האקדמיה.

באותו שבוע התקיים באקדמיה **כינוס מיוחד של נשיאים וראשי אקדמיות מרחבי העולם, בנושא "מדע ומחויבות"**. השתתפו בו 17 נשיאי וראשי אקדמיות למדעים מרחבי העולם שבאו לחגוג עם האקדמיה את שנת היובל להקמתה ולהעלות על נס את הישגי המדע בישראל. הם נועדו עם נשיא המדינה מר שמעון פרס בבית הנשיא, עם יו"ר הכנסת ראובן ריבלין ויו"ר ועדת המדע ח"כ מאיר שטרית בישיבה חגיגית של הוועדה לכבוד יובלה של האקדמיה.

כינוס הנשיאים עסק בסוגיית אחריותם של חוקרים ושל הקהילה המדעית כולה כלפי החברה וכלפי ערכים אוניברסליים. בעולם משתנה ודינמי קיימת לדעת משתתפי הכינוס חשיבות עליונה להתגייסותם של קהילות המדענים וגופי מדע, כדוגמת האקדמיות למדעים, להציע כלים, פתרונות וכיוונים ולסייע למעצבי המדיניות. נושאים אלה נדונו בהרחבה בכינוס.

לצד אירועים אלה התקיימה בבית האקדמיה **תערוכה נדירה שבה הוצג, לראשונה מאז כתיבתו, כתב היד המקורי של אלברט איינשטיין משנת 1916 על תורת היחסות הכללית**. 46 דפי כתב היד שהוצגו בתערוכה הם התמונה המוחשית של המהפכה שיצר איינשטיין בתפיסת המרחב, הזמן וכוח הכבידה. התערוכה התקיימה באדיבות האוניברסיטה העברית בירושלים, אשר לה הוריש איינשטיין את כתב היד עם פתיחתה בשנת 1925. במשך החודש ביקרו בתערוכה אלפי בני נוער ושוחרי מדע מרחבי הארץ ונערכו בה סיורים מיוחדים

לקבוצות של דיפלומטים, מדענים אורחים, חברי כנסת ואישי ציבור רבים שהודרכו על ידי האוצר והאחראי האקדמי של התערוכה, פרופ' חנוך גוטפרוינד.

1.3 טיפוח הצעירים במדע

האקדמיה פועלת להדק את הקשר עם דור המדענים הצעירים ועם המדענים לעתיד – תלמידי המחקר. היא ממשיכה לקיים את קבוצות "פורום הצעירים" במדעי הרוח והחברה, שבהן נפגשים חוקרים צעירים עם עמיתיהם מהאוניברסיטאות השונות בארץ, נועדים עם מדענים בעלי שם בתחומם מישראל ומחו"ל ומעלים לדיון סוגיות ובעיות הנוגעות להם ולתחומי מחקריהם. השנה השתתפו חברים מפורום הצעירים במדעי הרוח במיזם משותף לאקדמיה ולקרן הומבולדט מגרמניה, המכנס יחדיו חוקרים צעירים ישראלים וגרמנים מתחומי מדעי הרוח לכמה ימי שיג ושיח מחקרי אינטנסיבי (ראו פירוט בפרק הפעילות בחטיבה למדעי הרוח ובפרק האירועים).

כמו כן יש לציין את פועלה של האקדמיה לתמיכה בתלמידי מחקר מצטיינים במדעי הטבע באמצעות מלגות קרן אדאמס (ראו פירוט בפרק מלגות, מענקים ופרסים). האקדמיה פועלת להידוק הקשר עם מדענים, חוקרים צעירים ותלמידי מחקר ישראלים בחו"ל באמצעות "מרכז הקשר" (להלן).

1.3.1 מרכז הקשר לחוקרים ישראלים בחו"ל

ביולי 2007 הקימה האקדמיה מרכז קשר בין האקדמיה לבין מדענים ישראלים בחו"ל. מטרת המרכז היא לסייע למדענים ולחוקרים ישראלים השוהים בחו"ל למצוא מקום עבודה מתאים בתוך הקהילה המדעית בארץ. האקדמיה מודאגת מהתופעה המכונה "בריחת המוחות" ומן העובדה שחוקרים ישראלים רבים הנמצאים בחו"ל משתוקקים לחזור ארצה, והיו עושים זאת אילו רק יכלו למצוא עבודה מתאימה ומאתגרת. ההערכה הרווחת היא שיש כמה אלפי דוקטורנטים ישראלים בחו"ל וכי בעשור האחרון גדל שיעור החוקרים הישראלים שאינם חוזרים למערכת ההשכלה הגבוהה הישראלית. אחת הסיבות העיקריות לכך נעוצה בצמצום התקנים ובהיעדר יכולתה של המערכת האקדמית בארץ לקלוט מדענים צעירים חדשים. תוצאות הסקר שערכה האקדמיה במסגרת פעילותה בוועדת שוחט (הוועדה לבחינת מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל) הראו שישראלים רבים משתוקקים לחזור ארצה, בעיקר מסיבות משפחתיות, אך חשובים להם תנאי מעבדה נאותים כדי שיוכלו להמשיך את מחקרם ברמה שאליה הורגלו. המשכורת אינה חשובה להם כמו תחושת הביטחון שמעניקה הקביעות בעבודה והם יחפשו תמיד משרה במסלול של קביעות. האקדמיה החליטה לפעול להגברת הקשר עמם ולשמירתו, ופרופ' יערי יזם את כינונו של מרכז הקשר באקדמיה.

באמצעות מרכז הקשר שלח נשיא האקדמיה מכתב אישי לחוקרים ובו הסביר כי כוונת האקדמיה היא להביא את דבר החוקרים הישראלים בחו"ל לידיעת הגורמים המוסמכים בישראל ולעשות כמיטב יכולתה לסייע להם בנושאים הייחודיים המעסיקים אותם. עוד מסר להם כי האקדמיה סבורה כי על מערכת ההשכלה הגבוהה לעשות מאמץ ניכר כדי להציע להם עתיד מקצועי נאות. מאז הקמתו אוסף המרכז מידע עדכני על המשרות הפנויות בתחומי הדעת השונים בכל המוסדות להשכלה גבוהה בארץ ושולח אותו לקבוצות חוקרים, הנבחרות לפי תחומים מקצועיים. כמו כן מסייע מרכז הקשר לפונים אליו ביצירת קשר ישיר עם הגורמים הרלוונטיים בתחומי עיסוקם. המרכז מסייע בגישור בין הישראלים הרחוקים, שלעתים מרגישים מנותקים, לבין המוסדות האקדמיים בארץ. עזרה מושטת גם לחוקרים שנולדו לישראלים השוהים תקופות ארוכות בחו"ל, למדענים עולים ולתושבים אקדמיים שכבר חזרו מחו"ל אך טרם מצאו עבודה.

תכנה מיוחדת שנבנתה לאחרונה למען האקדמיה מסייעת בקליטת הנתונים של אלפי החוקרים בחו"ל, של היצע המשרות מהאוניברסיטאות, מהמכללות האקדמיות ומחברות היי טק ובהפצת מידע זה לחוקרים הרשומים במאגר בפילוח לפי תחומים. בסיס הנתונים של מרכז הקשר רשום כמאגר חסוי לפי החוק, והגישה למערכת מרכז הקשר, הן לחוקרים והן למוסדות, מוגנת. מרכז הקשר מספק את שירותיו לחוקרים מכל התחומים במדעים המדויקים ובמדעי הרוח והחברה. האקדמיה משלבת כוחות עם כל הגורמים הפעילים

במאמץ להחזיר את המוחות לישראל ומשתפת עמם פעולה, ובהם משרד המדע, משרד הקליטה, ISERD, הקרן הלאומית למדע וות"ת. האקדמיה ממשיכה להרחיב את מאגר המועמדים ואת מאגר המשרות, ולזכות מרכז הקשר הצלחות רבות באיוש משרות אקדמיות בארץ מתוך מאגר המועמדים שלו, ובכך הוא מסייע למטרה הלאומית – החזרת חוקרים ישראלים הביתה.

עוד פרטים על מרכז הקשר אפשר למצוא באתר האקדמיה, בחלונת: "מדיניות מדע"

1.4 ייעוץ והערכה לגורמי ממשל ולציבור בישראל בסוגיות נסמכות-מדע

חוק האקדמיה תשכ"א-1961 מונה עם תפקידיה (בסעיף 2.3 לחוק) "לייעץ לממשלה בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית". בשנים האחרונות העמיקה האקדמיה פעילותה במתן ייעוץ לממשלה ולרשויות בתחומים האלה:

בתחומי החברה והרווחה – הוועדה לבדיקת "תכנית ויסקונסין" למעבר מרווחה לעבודה; **בתחום החינוך** – היזמה למחקר יישומי בחינוך; **בתחומי המו"פ והתעשייה** – פורום תל"מ; **בתחומי הבריאות והסביבה** – הוועדות להערכת המחקר הביו-רפואי ולבדיקת המחקר הביוטכנולוגי בעידן הטרור וכן המערך להתוויית העקרונות לניטור אקולוגי רב-גורמי (המאר"ג); **בתחומי ההשכלה הגבוהה והמחקר המדעי** – הוועדה לבדיקת מדעי הרוח ולימודי ההיסטוריה באוניברסיטאות, השותפות בוועדת שוחט והוועדה לבדיקת מיזם "אטלס".

כמחצית מתקציבה של האקדמיה מוקדשת כיום לפעילותה של האקדמיה בתחום הייעוץ. התרחבותה והתעצמותה של פעילות זו העלתה את הצורך **לכונן זרוע נפרדת של האקדמיה שתרכז את כל הפעילויות הקשורות במילוי תפקידיה לפי סעיף 2.3 לחוק האקדמיה**. הצעה ברוח זו נדונה במועצת האקדמיה במרוצת השנה, וזו אישרה את המשך ההיערכות לקראת כינונה של מסגרת ייחודית לעניין זה.

את הדוחות המלאים של הוועדות שהוגשו ואושרו על ידי מועצת האקדמיה – אפשר למצוא באתר האקדמיה, בחלונת: "דוחות האקדמיה".

בשנה זו פועלות ועדות ייעוץ, הערכה ומעקב מטעם האקדמיה בתחומים האלה:

- ◆ סוגיות בביו-אתיקה (ראו פירוט להלן בפרק החטיבה למדעי הטבע)
- ◆ אוספי הטבע באוניברסיטאות בישראל (ראו פירוט להלן בפרק החטיבה למדעי הטבע)
- ◆ הערכת המחקר הביו-רפואי בישראל (ראו להלן בסעיף 1.4.1)
- ◆ תכנית למערך אקולוגי רב-גורמי – המאר"ג (ראו להלן בסעיף 1.4.2)
- ◆ הקטנת השימוש בנפט בתחבורה (ראו להלן בסעיף 1.4.3)
- ◆ מחקר יישומי בחינוך (ראו להלן בסעיף 1.5)
- ◆ בדיקת מצב המחקר בישראל בתחום הארכאולוגיה (ראו פירוט להלן בפרק החטיבה למדעי הרוח)

1.4.1 ועדת ההיגוי להערכת המחקר הביו-רפואי בישראל וצוות המעקב לדוח הוועדה

מועצת האקדמיה אימצה ב"ג במרחשוון תשס"ט (11 בנובמבר 2008) את דוח ועדת ההיגוי לבחינת "המחקר הביו-רפואי בישראל, הערכת מצבו העכשווי והצעות לקידומו בעתיד" אשר מונתה על ידי נשיא האקדמיה בתמוז תשס"ו (יולי 2006). בראשות הוועדה עמדה פרופ' רות ארנון (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה) והיא התבקשה לבדוק את המצב הקיים במחקר הביו-רפואי בישראל, לדווח על ממצאיה ולהציע דרכים לטיפוחו ולקידומו מתוך ניצול מרבי של הפוטנציאל המחקרי בתחום זה. בוועדה היו חברים רופאים וחוקרים בכירים, מנהלי מחלקות ומנהלי בתי חולים. הוועדה בדקה שלושה תחומים של המחקר הביו-רפואי: מחקר בסיסי, מחקר קליני ומחקר תרגומי. לכל תחום הוזמנה ועדה בודקת חיצונית שחבריה היו מדענים בולטים וידועי שם מחו"ל.

בדוח הוועדה (המוצג במלואו באתר האקדמיה, בחלונית: "דוחות האקדמיה") **שש המלצות מרכזיות** והעיקרית שבהן היא **הקמת קרן לאומית למחקר ביו-רפואי**.

המלצתה לכוון קרן עצמאית ונפרדת שתתמוך הן במחקר הבסיסי הן במחקר הקליני, ותשים דגש בתמיכה ברופאים-חוקרים ובמחקר התרגומי (translational research) שיעודד את התעשייה הביו-רפואית. הוועדה המליצה להטיל את האחריות להקמת הקרן על האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, בתיאום עם הקרן הלאומית למדע ועם משרד הבריאות. להמלצתה, עם התקדמות התהליך וגיוס משאבים בהיקף הנדרש תהפוך הקרן הביו-רפואית לקרן ממלכתית עצמאית, בהיקף פעילות מומלץ של כ-100 מיליון דולר לשנה. לאחר שמועצת האקדמיה אימצה את הדוח היא הקימה צוות מעקב ליישום ההמלצות שבדוח הוועדה, שחברים בו פרופ' חיים סידר ופרופ' אלכס קינן, בראשותה של פרופ' רות ארנון. הצוות התבקש לגבש דרכים ליישום הדוח.

צוות המעקב כינס בשנת 2009 פורום מקצועי רחב של ראשי רשויות המו"פ באוניברסיטאות, מנהלי בתי חולים ונציגים מהאקדמיה. בפורום הוצגו מסקנות הדוח ונדונו דרכים לקידום יישומו. כן התקיימו דיונים עם ות"ת המכירה בחשיבות הדוח, ולפיה יימשך הדו-שיח עם צוות המעקב ליישום המלצותיו, לרבות הכללתו בתכנית חומש רב-שנתית, לכשתאושר.

צוות המעקב קיים בדצמבר 2009 **סדנה השוואתית בין-לאומית שכותרתה: "אסטרטגיות לאומיות לקידום ולמימון המחקר הביו-רפואי בישראל ובעולם"**.

את הסדנה ארגנה האקדמיה מתוך כוונה ללמוד על הדרכים שבהן נתמך המחקר הביו-רפואי בארצות המערב ולדון בממצאי דוח הוועדה ובהמלצותיו בהשוואה למצב במדינות אחרות בעולם. בסדנה השתתפו מדענים מארצות הברית, אנגליה, צרפת, גרמניה ושוודיה. כל אחד ואחד מהם היה מעורב במנגנוני המימון של המחקר הביו-רפואי. מדיוני הסדנה עלה שישראל שונה מכל אחת מהמדינות בשלושה היבטים הנוגעים לתמיכה במחקר הביו-רפואי:

- א. בכל אחת מהמדינות יש מחויבות ממלכתית מוצהרת לתמוך במחקר הביו-רפואי.
- ב. בכל אחת מהמדינות (חוץ מגרמניה) קיימת קרן מיוחדת ונפרדת משאר הקרנות התומכות במדע, המיועדת למחקר הביו-רפואי בלבד.
- ג. לכל אחת מהמדינות מערך מחקר קליני בבתי החולים המרכזיים שלה, שנתמך בצורות שונות על ידי הממשלה.

כמו כן היקפי המימון של המחקר הביו-רפואי במדינות אלה גבוה במידה ניכרת משיעורו בישראל. בעקבות מסקנות הסדנה הבין-לאומית שהתקיימה בנושא ובהמשך לעבודתה של ועדת ההיגוי להערכת מצב המחקר הביו-רפואי בישראל, שפעלה מטעם האקדמיה, שב והדגיש צוות המעקב כי המלצתו העיקרית היא שראוי שמדינת ישראל תקבל עליה את האחריות לקידומו ולפיתוחו של המחקר הביו-רפואי ותקים קרן מיוחדת לתמיכה בתחום מחקרי חשוב זה – כפי שנהוג בארצות העולם המפותחות. **מסקנות והמלצות מהסדנה הבין-לאומית פורסמו בתקציר שראה אור במרס 2010 באקדמיה.**

1.4.2 התכנית למערך אקולוגי רב-גורמי (המאר"ג)

המאר"ג הוא תאגיד לאומי בחסות האקדמיה המשלב מוסדות מחקר, ממשק וממשל בישראל העוסקים בנושאים סביבתיים. מטרת המאר"ג היא לקדם את ישראל ולהביאה למעמד של מדינה מובילה בשימור, בשיקום ובממשק של שטחים פתוחים. האקדמיה הקימה ועדת היגוי מדעית בראשות חבר האקדמיה פרופ' צבי בן אברהם ובהשתתפות חבר האקדמיה פרופ' גדעון דגן. עוד משתתפים בוועדת ההיגוי נציגי משרד המדע, המשרד להגנת הסביבה, רשות הטבע והגנים, קק"ל, חוקרים ומומחים בתחום הסביבה וכן משקיפים ונציגים אחרים מהאקדמיה ומקרן יד הנדיב (ראו להלן בפרק ועדות האקדמיה). הוועדה מלווה את הקמתו והפעלתו של המאר"ג.

להשגת מטרתו המאר"ג מבצע את הפעילויות האלה:

1. **פיתוח ואחזקה של מערך רחב ומתואם של אתרים למעקב מחקר ולניטור** הפועל בתיאום עם 13 תחנות המחקר הפועלות במסגרות ובגופים שונים. כל תחנה נמצאת בבעלות גוף אחר כמו קק"ל, רט"ג, יד הנדיב, אוניברסיטת בן-גוריון ועוד. כמו כן בונה המאר"ג שתי פלטפורמות (חבלים) העוסקות בקשר שבין פעילות האדם לאקולוגיה (סוציו-אקולוגיה), אחת בערבה (בשיתוף פעולה עם ירדן) ואחת בצפון הנגב באזור המדבור.
2. **פיתוח מרכז לניטור ארוך טווח** של המגוון הביולוגי בישראל של תופעות סביבתיות במערך אתרים לאורך מפל הגשם הישראלי, המתמקד במגוון הביולוגי ובגורמים האקולוגיים, ההידרולוגיים, הגאוגרפיים-ביוכימיים והסוציולוגיים המווסתים אותו.
3. **דוח מצב הטבע** המאגד נתונים מכל הארגונים בארץ העוסקים בשטחים הפתוחים. דוח זה יימסר אחת לכמה שנים למשרד להגנת הסביבה ויספק את ברומטר המצב של הטבע בישראל.
4. **יצירת מסגרות לשיתוף פעולה ותיאום בין מדענים מתחומי דעת שונים** לבין גורמי ממשק (המשרד להגנת הסביבה, משרד המדע, הקק"ל ורשות הטבע והגנים) לקידום הבנת הנושאים המורכבים של המגוון הביולוגי וליצירת תובנות אקולוגיות מתקדמות לשיפור ניהול השטחים הפתוחים בישראל. המאר"ג הוא נקודת מפגש בין מדענים למקבלי החלטות, ונוצרת בו שפה חדשה המגשרת בין התחומים השונים.
5. **הפיכת ממצאי המחקר הבסיסי והיישומי לעקרונות של מדיניות סביבתית** שיוכלו לשמש את מקבלי החלטות בנושאי שימור, שיקום וניהול הסביבה.
6. **פיתוח הסינתזה וההטמעה של המידע המצטבר** שייצור מדע המשפיע על מקבלי החלטות בגופים המנהלים את השטחים הפתוחים בישראל.
7. **פיתוח מרכז מידע ממוחשב** לאיסוף ושמידה של נתונים סביבתיים בין-תחומיים, להפצתם ולשיתוף בהם. המידע ישמש לצורכי מחקר וממשק עכשוויים ועתידיים ויתמקד בקשר שבין מגוון ביולוגי, מבנה מערכות סביבתיות, תפקודן ותועלתן לאדם.

ישראל הפכה לחברה מובילה ברשת ה-LTER (Long Term Environmental Research) העולמית, בייחוד בתת-הארגון של הרשת Europe-LTER. המאר"ג משתלב במחקר ובניטור אירופיים, בכתיבה של הצעות מחקר משותפות ובניתוחים של מטה-אנליזה ברמה היבשתית. עם זאת המאר"ג מפתח גם תכניות ייחודיות לישראל העומדות בתנאים ובדרישות המקומיים. מלבד העבודה המשותפת מתקיימת החלפת מידע בין המדינות החברות בארגון המאפשרת למידה. הרשת הישראלית יכולה ללמוד רבות ממבנה הארגון, מהניטור ארוך הטווח ומן היכולת לרתום את בעלי האתרים ואת המוסדות הממשלתיים למחויבות ארוכת טווח. עם זאת ישראל היא חברה מובילה בגישה של מחקר אחיד בכל התחנות על פי גישת ה-top-down. הפרוטוקול האחיד הקיים בחלק גדול מתחנות המאר"ג והעבודה הזוהי בפרויקט משמשים דוגמה למדינות אחרות המנסות היום לאמץ פעילות זו ברמה הלאומית, היבשתית והעולמית. ישראל נבחרה לארח את הכינוס השנתי של ה-ILTER והוא יתקיים בסוף אוגוסט 2010 במדרשת בן-גוריון.

1.4.3 הוועדה המדעית למיפוי המחקר האקדמי בתחומי טכנולוגיות המקטינות את השימוש בנפט בתחבורה

מועצת האקדמיה אישרה ביום ב' באדר תש"ע (16.2.2010) את הקמת הוועדה המדעית למיפוי המחקר האקדמי בתחומי טכנולוגיות המקטינות את השימוש בנפט בתחבורה ואת הרכבה. זאת בעקבות פנייתו של יו"ר המועצה הלאומית לכלכלה פרופ' יוג'ין קנדל, שהתבקש על ידי ראש הממשלה להקים ועדה זו, לנשיא האקדמיה. הוועדה שהוקמה היא בראשותו של פרופ' יצחק אפלווג ונציגים בה חברים מטעם האקדמיה (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה). הוועדה התבקשה להגיש בסיום עבודתה דוח סופי ומבוקר והוא יהיה זמין באתר האקדמיה.

1.5 היזמה למחקר יישומי בחינוך

היזמה למחקר יישומי בחינוך הוקמה בשלהי שנת תשס"ג (2003) כמיזם משותף של האקדמיה, משרד החינוך ויד הנדיב. יד הנדיב היא שהגתה את הרעיון ועד לאחרונה סיפקה ליזמה מסגרת תקציבית של מימון כולל. היזמה הוקמה כדי להעמיד לרשות מקבלי החלטות ידע עדכני נסמך-מחקר שיסייע להם לשפר את איכות העשייה החינוכית בישראל. נושאים שבהם עוסקת היזמה נגזרים מן הסוגיות שמקבלי החלטות נתקלים בהן ונקבעים בעקבות התייעצויות עם בכירים במשה"ח ועם בעלי עניין אחרים. היזמה מאגדת בתוכה את פעולות הייעוץ וההערכה שהאקדמיה נותנת בתחום החינוך לממשלה ולרשויות השונות. מראשית שנת 2010 פועלת היזמה כיחידה של האקדמיה.

נשיא האקדמיה מינה ועדת היגוי ליזמה, והיא קובעת את תחומי עיסוקה ודרכי פעולתה. קודם שתוצרי המחקר מאושרים לפרסום בהוצאת האקדמיה, הם מועברים לשיפוט על ידי עמיתים מומחים בתחום. יו"ר ועדת ההיגוי הוא פרופ' מנחם יערי, ומנהלת היזמה היא ד"ר אביטל דרמון (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה).

היזמה פועלת בעיקר באמצעות ועדות מומחים (ועדות תחום וועדות נושא) ובאמצעות מפגשים לימודיים. החוקרים המשתתפים בוועדות עושים את עבודתם בהתנדבות. השנה הוקם תת-אתר ייעודי ליזמה, ובו אפשר למצוא מידע מעודכן על פעולותיה, תוצרים של ועדות המומחים – מסמכים מסכמים ודוחות מימי עיון – וחומרי רקע ששימשו את הוועדות בעבודתן. אתר היזמה: <http://education.academy.ac.il> ואלה פעולות היזמה בתקופת הדוח, על פי תחומים:

א. החינוך בגיל הרך (בני 3-8, כיתות גן-ג):

קשרי משפחה-מסגרת חינוך בגיל הרך (גן-ג) וזיקתם להתפתחות הילד ולהצלחתו במערכת החינוך: ועדת מומחים בנושא זה, שהוקמה לבקשתה של הנהלת משרד החינוך, הזמינה סקירות מדעיות וקיימה כמה מפגשים עם אנשי מקצוע ובעלי עניין. הוועדה צפויה להשלים את עבודתה בסתיו תש"ע-תשע"א (2010) ולפרסם מסמך מסכם.

יו"ר – פרופ' (אמריטוס) צ'רלס גרינבאום מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מרכזת – דבורה פריד.
ב. שפה ואוריינות: ועדת מומחים פעילה בתחום זה משנת 2006, לבקשתה של הנהלת משרד החינוך. בשנת תש"ע פורסם דוח ממיזם של הוועדה לטיפול עתודת מו"פ להוראת ערבית לדוברי ערבית. הדוח נכתב ונשפט בערבית; המקור בערבית וכן תרגום לעברית נגישים באתר היזמה. לבקשת יד הנדיב ובמימונה, תלווה הוועדה בשנים תש"ע-תשע"ב פעילות של הקרן בנושא אוריינות לשונית בחטיבות הביניים. הוועדה הורחבה כדי לספק את צורכי הקרן.

יו"ר – פרופ' (אמריטוס) עלית אולשטיין מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מרְכָּז – איתי פולק.
ג. אינדיקטורים למערכת החינוך: ועדת המומחים בנושא זה השלימה את פעילותה ופרסמה את המסמך המסכם: "קווים מנחים לרענון מערך האינדיקטורים לחינוך בישראל". המלצות הוועדה מאורגנות לפי נושאים: אפיון המצב הכללי של החינוך בישראל; הישגים לימודיים; יעדים ערכיים ומצב אפקטיבי; תשומות כלכליות; תשתית פיזית וטכנולוגית; מורים; תהליכי הוראה-למידה; אקלים בית-ספרי; דעת הקהל; פערים ושוויון הזדמנויות; שימוש באינדיקטורים לבקרה תפעולית; דיווחים על בסיס אזורי, מגזרי וכיו"ב; ארגון האינדיקטורים לחינוך בעתיד.

המסמך המסכם נגיש באתר היזמה ולצדו תרגום תקצירים לאנגלית ולערבית.
יו"ר – פרופ' משה יוסטמן מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב; מרְכָּז – ד"ר גבריאל בוקובה.

ד. יחסי גומלין מורה-תלמיד: מעבודת היזמה בנושאי הגיל הרך והאינדיקטורים לחינוך עלה שאיכות יחסי הגומלין מורה-תלמיד היא מנבא מובהק לשיפור הישגי תלמידים. לאור חשיבות ממצא זה ביקשה ועדת ההיגוי של היזמה לקיים יום עיון בנושא. האורח ביום העיון היה פרופ' רוברט פיאנטה (Robert Pianta), דיקן בית הספר לחינוך באוניברסיטת וירג'יניה. פרופ' פיאנטה הציג שני כלים שפיתח: (1) כלי

לניטור איכות האינטראקציה מורה-תלמיד; (2) כלי לפיתוח מקצועי של מורים. שני הכלים תוקפו במחקרי השמה אקראית ונמצאו מועילים לשיפור הישגי תלמידים. אנשי מקצוע ממש"ח ומראמ"ה, חוקרים, מנהלים ומורים תרמו ליום העיון, וקהל רב השתתף בו. דוח מיום העיון נגיש באתר היזמה. מרכזת – אודית ניסן.

ה. "מי ילמד כשחסרים מורים?" – מפגש לימודי בנושא ההתמודדות עם מצבים של מחסור במורים: קרן מנדל-ישראל פנתה אל היזמה בבקשה לרכז ידע מדעי וניסיון בנשא, כדי לסייע במידע למקבלי החלטות במדינת ישראל ובחינוך היהודי בארצות הברית. צוות מומחים שהוקם במענה לפנייה זו הזמין סקירות מדעיות וקיים מפגש לימודי לחוקרים, אנשי מקצוע ומקבלי החלטות. ועדה מייעצת, משותפת לנציגי היזמה ולנציגי קרן מנדל-ישראל, ליוותה את הפעילות. הפעולות הישירות של פעילות זו מומנו בידי קרן מנדל-ישראל. דוח מהמפגש נגיש באתר היזמה (בעברית ובאנגלית). יו"ר – פרופ' רוחמה אבן, מכון ויצמן למדע; מרְכָז – אהד לסלוי.

ו. מה צריכים לדעת העוסקים בהוראת המתמטיקה? לבקשת האחראים במשרד החינוך הוקמה ועדת מומחים לנושא זה. הוועדה התכנסה לשיבה ראשונה באביב 2010. היא תזמין סקירות מדעיות, תקיים יום עיון ועד סוף שנת 2011 תנסח את ממצאיה במסמך מסכם. את הפעילות מממן משה"ח, בתמיכת יד הנדיב. יו"ר – פרופ' (אמריטוס) חנוך גוטפרינד מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מרְכָז – יהושע רוזנברג.

1.6 הפורום לתשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח (תל"מ)

פורום תל"מ הוקם ביזמת האקדמיה בשלהי שנת תשנ"ז (1997). משנת תשס"ו הפורום פועל בסיוע השירותים המנהליים ממשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה (התמ"ת). בפורום שותפים יו"ר ות"ת במועצה להשכלה גבוהה; המדען הראשי במשרד התמ"ת; מנכ"ל משרד המדע, התרבות והספורט; ראש מפא"ת במשרד הביטחון; סגן ראש אגף התקציבים במשרד האוצר; פרופ' יעקב זיו, יו"ר הפורום, כנציג האקדמיה. מטרת הפורום לתאם בין הגופים המרכיבים אותו בנושאי מחקר ופיתוח, לקיים תהליכים, לְאָגֵם משאבים מתקציבי הגופים האלה ולקבוע אחריות ביצוע של אחד מגופי הפורום בנוגע לפיתוח תשתיות מחקר ופיתוח לאומיות.

ערוצי התמיכה במחקר ופיתוח (מו"פ) ממקורות לאומיים בישראל קיימים בעיקר במסגרות אלה:

1. מחקר בסיסי איכותי המנוהל ומתוקצב על פי עקרונות תחרותיים.
2. מו"פ מגזרי (חקלאות, תעשייה, ביטחון ועוד) המנוהל ומתוקצב על פי צרכים וצפי ליישומים מוגדרים. השותפים בתל"מ סבורים כי מלבד ערוצים אלה יש צורך לתמוך מעת לעת גם בהקמת תשתיות מו"פ בשטחים שונים. לעתים תשתיות מו"פ אלה אינן נופלות בתחום אחריותו הבלעדית של אחד מגורמי התמיכה במו"פ. בחינה מקצועית של ההצעות והדרכים להקמת תשתיות לאומיות כאלה נעשית בפורום תל"מ, שממליץ גם על דרך האיגום התקציבי המתאימה מתוך תקציבי מרכיבי הפורום (וגופים מעוניינים אחרים) וכן על הגופים שיהיו אחראים לביצוע ולבקרה במסגרת התקציבית שנקבעה.

מאז הקמתו החליט פורום תל"מ על איגום משאבים וביצוע לפרויקטים מדעיים וטכנולוגיים בהיקף כולל של מאות מיליוני דולרים. ואלה הפרויקטים העיקריים:

1. השתתפות שנתית של ישראל במתקן הסינכרוטרון האירופי (ESRF) – בהיקף כולל של 10 מיליון דולר.
2. פרויקט אינטרנט 2 (תקשורת רחבת פס מהדור השני) – בהיקף של 38 מיליון דולר.
3. מאיץ חלקיקים במרכז למחקר גרעיני שורק (SARAF) – בהיקף של 25 מיליון דולר.
4. רכישת ציוד כבד למחקרים בננוטכנולוגיה – בהיקף של 11 מיליון דולר.
5. הקמת מרכז מחקר לננוטכנולוגיה בטכניון – בהיקף של 78 מיליון דולר.
6. הקמת מרכזי מו"פ לננוטכנולוגיה ולננו-מדע עוד בחמש אוניברסיטאות מחקר – בהיקף כולל של 142.5 מיליון דולר.

7. הקמת מרכזי ציוד לשירות המו"פ הביוטכנולוגי בתעשייה ובאוניברסיטאות – בעלות של 10 מיליון דולר.

8. הקמת תשתית לרשת "גרید" לאומית (למינוף משאבי המחשוב) – בעלות של 2.6 מיליון דולר. פרויקטים אחרים הנבחנים בתל"מ הם רכישת ציוד להקמת מרכזי מו"פ לתאי גזע וכן הקמת בנק רקמות לאומי.

1.7 הקרן הלאומית למדע

בשנות ה-70 החליטה ממשלת ישראל להקצות כספים למחקר הבסיסי בישראל על בסיס תחרותי ועל סמך הצטיינות מדעית, והטילה על האקדמיה לפעול למימוש התכנית. לשם כך הקימה האקדמיה את "הזרוע למחקר בסיסי". תקציב הזרוע החדשה בא ממקורות ממשלתיים באמצעות ות"ת. הקרן נוהלה על ידי האקדמיה, ולא שונתה באופן משמעותי יותר מחמש-עשרה שנה. בשנת 1981 היה תקציבה השנתי של הזרוע – בשמה החדש "הקרן למחקר בסיסי" – כחצי מיליון דולר בלבד. בשנת 1985 גדל התקציב לשני מיליוני דולרים. בשלב זה החלה היערכות למהפכה תקציבית ומחשבתית בתקציב ההשכלה הגבוהה, ובכלל זה בתקציב המחקר הבסיסי בישראל. לבקשתו של ראש הממשלה דאז מר שמעון פרס, הכין נשיא האקדמיה למדעים פרופ' יהושע יורטנר תכנית אב לקידום המחקר הבסיסי בישראל. התכנית אושרה בממשלה. בעקבותיה יזמה ות"ת תכנית תקציבית רב-שנתית לקידום מערכת ההשכלה הגבוהה והמחקר בה. בכעשור שנים הוביל מאמץ משותף של האקדמיה וות"ת להגדלת תקציב הקרן ולהפיכתה לגוף העיקרי בישראל למימון מחקר בסיסי לפי אמות מידה תחרותיות. ביטוי לכך ניתן גם ב-1992 עם הסבת שמה של הקרן ל"הקרן הלאומית למדע".

לאור הגידול הניכר בהיקף פעילותה של הקרן הוחלט על הפיכתה לעמותה עצמאית. בכ"ה באייר תשנ"ה (25.5.1995) הוקמה הקרן הלאומית למדע כעמותה ונרשמה כחוק אצל רשם העמותות. בכך שונה מעמדה המשפטי של הקרן והחלה הפעלתה כמסגרת ארגונית עצמאית אשר שואבת את סמכותה מהקהילה המדעית. מטרת העמותה היא להעריך, לבחור ולתמוך בהצעות למחקר בסיסי בתחומים של מדעי הרוח והחברה, מדעי החיים והרפואה והמדעים המדויקים והטכנולוגיה, בדרך של הענקת מענקי מחקר להצעות למחקר בסיסי. ההצעות נבחרות בהליך תחרותי ועל בסיס מצוינות ואיכות מדעית.

87% מתקציב הקרן לשנת תש"ע הם הקצבת ות"ת; 13% הנותרים באים מתרומות ישירות, מפרסים ומקרנות שונות המנוהלות על ידי האקדמיה.

הקרן הלאומית למדע היא כיום הגוף העיקרי למימון המחקר הבסיסי בישראל ולקידומו. בשנת תש"ע פועלת הקרן בתקציב של קרוב ל-310 מיליון ש"ח. היא מממנת כ-1,500 פרויקטים מחקריים באוניברסיטאות ובמוסדות מחקר אחרים ו-12 מוקדי מחקר אוניברסיטאיים.

הקרן תומכת גם ברכישת ציוד מחקרי מתקדם לאוניברסיטאות ומקיימת מדי שנה סדנאות מחקר בין-לאומיות. כמו כן משתתפת הקרן בשלוש תכניות מחקר במימון האיחוד האירופי. הודות לתרומה של קרן מורשה (Legacy Heritage Fund) הקרן מפעילה גם תכניות אחרות: תכנית מורשה לקליטת מדענים – מטרת התכנית לעודד את שובם ארצה של חוקרים ישראלים מצטיינים ולעזור בקליטתם באוניברסיטאות. בשנת תש"ע מופעל המחזור הרביעי של התכנית; תכנית מורשה למחקר קליני – התכנית שמה לה למטרה לבסס את המחקר הקליני בבתי חולים. בשנת תש"ע מופעל המחזור השלישי של התכנית; תכנית מורשה למחקר ביו-רפואי – בתש"ע הופעל המחזור השני של התכנית שאותה פיתחה הקרן הלאומית למדע בשיתוף קרן מורשה (Legacy heritage fund) ותורמים ישראלים לעידוד וחיזוק המחקר הבסיסי והקליני בתחומים של מחלות ניווניות של מערכת העצבים והפרעות גנטיות.

פרטים על פעולת הקרן הלאומית למדע מובאים בדוח השנתי של הקרן לשנת תש"ע ובאתר הקרן: www.isf.org.il

1.7.1 תכנית ביכורה

תכנית ביכורה (Focal Initiatives in Science and Technology – FIRST) הוקמה בשנת 1996 כפרויקט ניסיוני לתקופה של חמש שנים, ביזמתה של של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים ובתמיכתן של קרן רבסון, קרן יד הנדיב והקרן הלאומית למדע. מטרת התכנית היא לקדם את המחקר המדעי בישראל בנושאים ייחודיים שבמהותם אינם מתאימים להגשה לקרנות המחקר התחרותיות הרגילות, או נושאים הדורשים חיזוק בארץ.

בשנת 2002 המליצה ועדה בין-לאומית בראשות פרופ' סר אהרון קלוג להמשיך את הפעילות ולמסדה כתכנית נפרדת במסגרת הקרן הלאומית למדע. למן שנת תשס"ג תכנית ביכורה מופעלת אפוא כתכנית נפרדת בקרן הלאומית למדע. התכנית פועלת לעידוד תחומים שבדרך כלל אינם זוכים לעדיפות גבוהה בקרנות הרגילות; מקדמת נושאי מחקר חדשים שאינם מפותחים דיים במדינת ישראל; תומכת בנושאי מחקר חדשניים במיוחד או בעלי אופי רב-תחומי מובהק המתאפיינים בגורם סיכון גבוה ובהכנסת תחומי מחקר חדשים למדינת ישראל.

עוד פרטים על תכנית ביכורה מובאים בדוח השנתי של הקרן הלאומית למדע לשנת תש"ע ובאתר הקרן: www.isf.org.il

2. פעילות החטיבה למדעי הטבע

2.1 חקר גנום האדם

מיזם גנום האדם החל בשנת 1990, והאקדמיה פועלת מאז, באמצעות ועדה מייעצת, למען קידום הפעילות בתחום זה ובנושאים הנגזרים ממנו בישראל. בין היתר נדונו המחקר הפוסט-גנומי וההיבטים האתיים הנובעים מחקר הגנום. האקדמיה פעלה למען הקמת שני מרכזים לחקר גנום האדם – המרכז הארצי לביו-אינפורמטיקה במכון ויצמן למדע והמעבדה הלאומית לגנטיקה של קבוצות אוכלוסייה שונות באוניברסיטת תל-אביב. המרכזים הללו מוסיפים לפעול ולסייע לחוקרים בישראל בעבודתם המחקרית.

2.2 הוועדה המייעצת לביואתיקה

הוועדה המייעצת לביואתיקה בוחנת היבטים אתיים, משפטיים וחברתיים של נושאים מעולם הביולוגיה, ובייחוד נושאים הקרובים למיזם גנום האדם והעידן הפוסט-גנומי ולגנטיקה בכלל. הוועדה החלה לפעול בשנת 1996. תפקיד הוועדה לעקוב אחר הנעשה בארץ ובעולם בנושא זה, לדווח לאקדמיה על הנעשה ולייעץ לה בנושאים השונים בתחום.

בשנת 2001 פרסמה הוועדה דוח ראשון בנושא השימוש בתאי גזע עובריים במחקר רפואי. הוועדה המליצה בדוח על שימוש בתאי גזע עובריים מאדם למחקר רפואי על פי הכללים האתיים שהגדירה ומתוך שמירה על כללי המוסר וכבוד האדם הנהוגים בישראל ועל הסייגים המוסריים שהונחו ב"הצהרה האוניברסלית על גנום האדם וזכויות האדם" של האו"ם משנת 1999.

בשנת 2003 פרסמה הוועדה דוח שני בנושא אוספים גדולים של דגימות DNA ומאגרי נתונים של מידע גנטי. הוועדה המליצה על הקמתם של מאגרי DNA ונתונים של מידע גנטי במגזר הציבורי והפרטי בישראל, שיהיו בפיקוח רשות (סטטוטורית) לאוספים של דגימות ומידע גנטי של אוכלוסיית ישראל. אוסף הדגימות למאגרי ה-DNA יוכן על פי הנהלים וכללי האתיקה המקובלים בארץ ובעולם, והגישה אליהם תהיה לכול.

אפשר לעיין בדוחות הוועדה באתר האקדמיה, בחלונית "החטיבה למדעי הטבע".

בשנים האחרונות בחנה הוועדה את נושא האבחון הגנטי הטרום-השרשתי (Pre-Implantation Genetic Diagnosis) ופרסמה דוח על "סוגיות ביואתיות בנושא אבחון טרום השרשתי (PGD)" בעריכת חבר האקדמיה פרופ' מישל רבל ובשיתוף עם המועצה הלאומית לביואתיקה. עוד בחנה הוועדה את סוגיית בחירתו של מין היילוד.

אתר הביואתיקה:

בתוך אתר האינטרנט של האקדמיה (www.academy.ac.il) נמצא אתר המיוחד לנושא הביואתיקה. הוועדה המייעצת לביואתיקה מפקחת על האתר לצד העורכת המקצועית ובשיתוף עם עורכת אתר האקדמיה. באתר מידע עדכני רב בנושא, ואפשר להעלות בו נושאים מגוונים בתחום וללבנם. אלה המדורים באתר:

א. **פורום אינטראקטיבי** ובו שאלות, בעיקר של מורים ותלמידים מבתי ספר, ותשובות של מומחים עליהן.

ב. **חדשות מן הארץ ומן העולם בנושאי ביואתיקה**: המדור מפנה לכינוסים, לימי עיון ולמפגשים המתקיימים בארץ, ולהחלטות שהתקבלו בארץ ובעולם בעניינים הביואתיים. כמו כן מובאים בו חדשות מהארץ ומהעולם בנושאי ביואתיקה וחוקים, תקנות והנחיות בנושאים ביואתיים. לאחרונה פורסם במדור החוק להסדרת תרומת ביציות, חוק השתלת איברים וחוק מוות מוחי-נשימתי.

ג. **מסמכים בין-לאומיים בביואתיקה**: המדור מפנה למסמכים חשובים – כגון ההצהרה הבין-לאומית על נתונים של מידע גנטי בבני אדם (אונסק"ו 2004) והצהרה האוניברסלית על גנום האדם וזכויות האדם (אונסק"ו 1997) – המתורגמים לעברית מן הנוסח המקורי באנגלית.

ד. **מאמרים שפרסמו חברי הוועדה בנושאי ביואתיקה**.

ה. **מילון מונחים** עשיר שיש בו כדי לסייע הן לציבור התלמידים הן למומחים. המילון מפנה לתמונות מקוונות הממחישות את המושגים המדעיים.

- ו. קישורים למגוון אתרים של ארגונים בינלאומיים מתוך מעקב מתמיד אחר הפעילות בתחום הביואטקנה בארץ ובעולם.
- ז. קישורים לכנסת ולאוניברסיטאות – למידע על החקיקה ולהצגת הפעילות ומגוון החוגים המשיקים לנושא.

2.3 קרינת סינכרוטרון

הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון מייסודה של האקדמיה עושה לקידום הפעילות המחקרית בנושא זה ומשמשת כתובת עיקרית לקבלת מידע חשוב ולהפצתו לחוקרים בישראל בתחום זה. בין היתר הוועדה בוחנת גם את הפעילות המדעית של קבוצות המחקר מישראל במתקן האירופי לקרינת סינכרוטרון – ה-ESRF (European Synchrotron Radiation Facility). ההסכם בין ישראל ל-ESRF נחתם לראשונה בשנת 1999 וחודש בראשית 2004 לשנים 2004–2008. בתקופה זו מימן פורום תל"מ את ההסכם באיגום משאבים מות"ת, משרד המדע ומשרד המסחר והתעשייה. בשנת 2009 חודש החוזה עוד לחמש שנים, בתמיכת ות"ת וגופים אחרים. ההסכם מאפשר למדענים ישראלים להתחרות על זמני שימוש במתקן האירופי לקרינת הסינכרוטרון. עלות ההסכם היא כ-900,000 אירו בשנה, המהווים 1% מתקציב המתקן. היקפי הזכייה של מדעני ישראל בזמני שימוש במתקן נמצאים בקו עלייה מתמיד, והגיעו עתה לכ-1.5% בממוצע תלת-שנתי. הוועדה הלאומית משתתפת בתהליך קבלת ההחלטות ב-ESRF דרך נציגיה במועצה – פרופ' נועם אדיר (הטכניון) – ובוועדת הכספים – ד"ר מאיר צדוק (האקדמיה). פרופ' עדה יונת, חברת האקדמיה (מכון ויצמן למדע) משמשת זו השנה השנייה חברה בוועדה המדעית המייעצת העליונה של ESRF, ומדענים מישראל חברים גם בוועדות של שיפוט הצעות המחקר ובוועדות ההערכה המדעיות של המתקן. פרופ' יונת זכתה השנה בפרס נובל בכימיה על עבודתה בחקר הריבוזום, עבודה שנעשתה ברובה הגדול במתקן ה-ESRF. הוועדה מברכת בשמחה ובגאווה את חברת הוועדה פרופ' יונת על הזכייה. ה-ESRF נמצא עתה בתחילתה של תכנית שדרוג מקיפה, שנועדה לעדכן את ביצועי המתקן ולשמור על מקומו כמוביל העולמי במחקר בתחומים אלו. השלב הראשון בתכנית עתיד להסתיים בשנת 2012, והתכנית כולה – בשנת 2017.

פרטים על ה-ESRF באתר: www.esrf.fr

הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון משתתפת גם בהקמת מתקן הסינכרוטרון האזורי SESAME בירדן (ראה להלן).

השנה נערכו חילופי גברי בהרכב הוועדה (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה). לאחר שנים רבות נפרדו מהוועדה פרופ' יצחק יעקובי (האוניברסיטה העברית בירושלים) ופרופ' לסלי לייזרוביץ (מכון ויצמן למדע). הוועדה הודתה להם על תרומתם הנכבדה לפיתוחו ולביסוסו של המחקר הסינכרוטרוני בארץ. פרופ' משה דויטש, יו"ר הוועדה, ייצג את ישראל במושב הכינון של ארגון-העל של משתמשי הסינכרוטרון האירופים שנערך בינואר 2010 בליסבון, פורטוגל. בפגישה נדונו דרכים לחיזוק הקשרים בין משתמשי הסינכרוטרון במדינות השונות ובפעילות הדרושה לביסוסם ומיסודם של הקשרים בין הארגון החדש לבין האגפים המדעיים של מוסדות הקהילייה האירופית.

הוועדה הלאומית הוזמנה השנה להשתתף במיזם רב-לאומי חדש, ה-XFEL, שהוא לייזר אלקטרוני חופשיים הפולט קרינה בתחום קרני-X. מתקן חדשני זה מוקם עתה במעבדות DESY שבהמבורג, גרמניה. המתקן יספק קרינת X קוהרנטית בפעילות שעצמתן גבוהה בסדרי גודל רבים מאלה שאפשר לקבל היום במתקני הסינכרוטרון המתקדמים ביותר. במסגרת פעילות זו ביקר בארץ ראש המיזם פרופ' מאסימו אלטרלי, בהזמנת האקדמיה, לדיונים עם ועדת הסינכרוטרון. פרופ' אלטרלי נשא הרצאה על מיזם ה-XFEL האירופי בבית האקדמיה בהשתתפות עשרות חוקרים מכל הארץ. הוועדה עוקבת בעניין רב אחר התפתחות המיזם, אשר הוקם רשמית כחברה גרמנית בסוף 2009, ובוחנת את האפשרויות להשתלבות מדענים מישראל במיזם.

עוד פרטים על ה-XFEL באתר: www.xfel.eu

2.3.1 מתקן לקרינת סינכרוטרון במזרח התיכון – SESAME

SESAME (Synchrotron-light for Experimental Science and Application in the Middle East) הוא מתקן סינכרוטרון מחקרי המוקם עתה בירדן בהשתתפות מדינות האזור, כולל ישראל. היזמה להקמתו באה מארגון MESC (Middle Eastern Scientific Committee) ומכמה חוקרים בגרמניה, בארצות הברית ובאיראן. הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון, האקדמיה ומשרד המדע הצטרפו ליזמה זו מתחילת דרכה בשנת 1999.

מטרת יוזמי המתקן היא לקדם את הפעילות המדעית בנושא באמצעות שיתוף פעולה מדעי בין מדעני האזור ובכך לתרום גם לגישור ולהבנה בין ישראל לשכנותיה. מועצת ססמי (SESAME), הפועלת בחסות אונסק"ו, החליטה שהמתקן יוקם בירדן, באלאן שליד עמאן. טקס הנחת אבן הפינה היה בינואר 2003.

בשנת 2004 הוקמה ועדת ססמי במשרד המדע והיא עוסקת בהיבטים המנהליים הקשורים במתקן ובהשתתפות ישראל בו. בראשה עומד פרופ' אליעזר רבינוביץ, וחבר בה פרופ' משה פז-פסטרנק, נציג הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון, המוסיפה לסייע בפן המדעי של המתקן ובקידום הקמתו. הפרופסורים רבינוביץ ופז-פסטרנק מייצגים את ישראל במועצת ססמי הבין-לאומית. לישראל נציגים אחדים גם בוועדות אחרות של ססמי.

המדינות החברות הן איראן, בחרין, טורקיה, ירדן, ישראל, מצרים, פקיסטן, קפריסין וכן הרשות הפלסטינית. מלבד המדינות החברות מסייעות בתכנון ובהקמה כמה מדינות במעמד של משקיף: איטליה, ארצות הברית, בריטניה, גרמניה, יוון, כווייה, עירק, צרפת, רוסיה ושוודיה. בשנת 2006 גדלו המשאבים הכספיים העומדים לרשות המיזם, ונחתם הסכם בין ססמי לבין הסוכנות הבין-לאומית לאנרגייה אטומית (IAEA) בווינה, לצורך הכשרת עובדים למיזם בהיקף של מיליון דולר.

תחילה העמיד האיחוד האירופי לרשות המיזם מיליון אירו מתוך סך תרומתו לירדן, ובשנת 2009 עוד שני מיליון אירו. גם ממלכת ירדן הוסיפה כמה מיליוני דולרים להקמת המיזם בשנים 2008–2009. מעבדות מרחבי העולם שקיימים בתחומן מקורות סינכרוטרון תרמו ציוד מדעי לססמי, הנאמד בערך של כ-20 מיליון דולר. בנובמבר 2008 הושלם ונחנך הבניין המיועד להכיל את המאיץ. טקס חנוכת הבניין התקיים במעמד מדענים ודיפלומטים מכל חברות ססמי. מלבד הנציגים המדעיים במועצת ססמי ייצגו את ישראל שר המדע דאז ראלב מג'אדלה ושגריר ישראל בירדן יעקב רוזן.

מועצת ססמי המליצה על שדרוג המאיץ באופן שיוכל לעבוד באנרגיות של עד 2.5 GeV. בשנת 2010 לאחר פנייה ממנהלת ססמי הודיעה ישראל באמצעות ות"ת על נכונותה לתרום חמישה מיליון דולר לצורך שדרוג המאיץ. ההחלטה נתקבלה בהתייעצות עם ועדת הסינכרוטרון הישראלית. היא מותנה בתמיכה דומה של חברות אחרות בססמי. בעניין זה ביקר בארץ במרס 2010 Prof. Sir Chris Llewellyn Smith, נשיא מועצת SESAME ומנכ"ל Cern לשעבר, ונפגש עם נשיא האקדמיה, עם שר המדע ועם סגן שר החוץ. הנהלת המאיץ הכינה תכנית מפורטת להקמת המאיץ והתשתית הניסויית הראשונית שלו. בשלב ההתחלתי צפוי המתקן לכלול כארבע תחנות עבודה, וחלק הארי מהציוד הנדרש להפעלתן כבר נמצא. בהמשך צפוי מתקן הסינכרוטרון לאפשר מחקר במגוון רב של תחומי מחקר: ארכאומטרייה, כימיה, פיזיקה, מדע החומרים, ביולוגיה ומקצועות ההנדסה.

פרטים על ססמי אפשר למצוא באתר האינטרנט: www.sesame.org.jo.

2.4 פיזיקה של אנרגיות גבוהות

פיזיקת החלקיקים האלמנטריים חוקרת את מרכיבי היסוד של גרעיני האטום ואת הכוחות הפועלים בהם באמצעות מאיצים בעלי אנרגיות גבוהות מאוד. המעבדה המובילה בעולם בחקר החלקיקים האלמנטריים, (The European Practical Laboratory) CERN, נמצאת בז'נווה שבשווייץ, והיא גוף בין-לאומי. בשנת 1990 חתמה ישראל על הסכם הצטרפות ל-CERN במעמד משקיף, המאפשר למדעני ישראל גישה חופשית למתקני המעבדה. הגוף המייצג את ישראל ב-CERN והמוביל את הפעילות המדעית הניסויית שבו

הוא הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות, ואת חבריה ממנים נשיא האקדמיה ושר המדע. בראש הוועדה עומד פרופ' אליעזר רבינוביץ (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה).

בשנים האחרונות נבנה ב-CERN המאיץ LHC (Large Hadron Collider). בספטמבר 2008 נעשתה הרצת מבחן למאיץ והיא עברה בהצלחה. לדברי אנשי CERN, כמיליארד איש צפו בטקס ההשקה של המאיץ. ההשקה עוררה הדים רמים, גם בישראל. ואולי ההתעניינות הרבה מקורה בין היתר בחשש מהבלתי נודע. כעשרה ימים לאחר ההשקה קרתה תקלה במאיץ בקטע בן עשרים ס"מ מתוך עשרים ושבעה הקילומטרים שלו. התקלה תוקנה בעלות של עשרות מיליוני דולרים. עקב התקלה נדחתה הפעלת המאיץ בכשנה והוא חזר לייצר התנגשויות בין חלקיקים בחורף 2009 תוך יצירת התנגשויות באנרגייה הגבוהה ביותר שהושגה במאיצים אי פעם. לכל אחת מהאלומות אנרגייה של 3.5 Tev. התכנית היא להכפיל את האנרגייה של כל אלומה לאחר פעולה של כשנתיים. לתקלה גם פן חיובי – היא זימנה למדענים אפשרות לתקן ולשפר את המערכות הניסיוניות. שותפות ישראל ב-LHC באה לידי ביטוי במסגרת תאגיד הגלאי הענק אטלס (ATLAS), ותרומתה הייחודית היא בניית גלאים בשביל אטלס. הגלאים פותחו ונבנו במעבדה במכון ויצמן למדע. קודם העברתם ל-CERN הם נבחנו במעבדות באוניברסיטת תל-אביב ובטכניון. בשנת 2008 הושלמה ב-CERN הרכבת הגלאי TGC, שהוא חלק מגלאי הענק אטלס. המערכת שהותקנה ואטלס הורדו למעבה האדמה. המערכת נבחנת החל מסוף שנת 2009 ונראה שהיא מתפקדת בשלב זה בהצלחה. בראש הקבוצה הישראלית ב-CERN עומד פרופ' גיורא מיקנברג, ושותפים בה מדענים, מהנדסים וטכנאים ממכון ויצמן למדע, מהטכניון ומאוניברסיטת תל-אביב. ות"ת מממנת פעילות זו באמצעות הקרן הלאומית למדע.

במאי 2005 התקיימה באקדמיה פגישה בין הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות וחוקרים ישראלים ובין הוועדה האירופית המצומצמת למאיצי העתיד – RECFA (Restricted European Committee of Future Accelerators) – ובה נדונה הפעילות הישראלית באטלס. בשנת 2006 הזמינו האקדמיה והקרן הלאומית למדע ועדת ביקורת בין-לאומית שתבחן את איכות התרומה הישראלית למיזם אטלס ואת התכניות העתידיות בתחום. בעיקר נתבקשה הוועדה לבחון את הצטרפות המדענים הישראלים למיזם הייחודי GRID שמקים CERN, שיאפשר ניתוח הממצאים הצפויים להגיע לאחר שיחל המאיץ LHC בפעולתו. בראשית שנת 2007 הגישה הוועדה דוח ובו הביעה את הערכתה על המחקר הניסיוני והתאורטי בפזיקה של אנרגיות גבוהות במדינת ישראל, ושיבחה את הישגי המדענים הישראלים משלוש האוניברסיטאות המעורבות. הוועדה הביעה תמיכה נחרצת במתווה התכנית המדעית העתידית. בעקבות הדוח החליטה ות"ת לאפשר למדענים הישראלים להצטרף ל-GRID. ההשגחה בפעולת המאיץ עצמו אפשרה לשפר את יכולות מערכת המחשוב.

בשנת 2007 החלה ישראל לבחון את האפשרות להציג מועמדות לחברות מלאה ב-CERN. בסוף שנת 2008 הגישה ישראל את הבקשה. האקדמיה מילאה תפקיד מרכזי בהליך. בשנת 2010 תארח האקדמיה כוח משימה של מועצת CERN שאמור לבחון את ההיבט המדעי והטכנולוגי של הצטרפות כזו. ניתן לעיין בדוח ועדת הבדיקה באתר האקדמיה, בחלונית "דוחות האקדמיה".

2.5 קרן בת-שבע דה רוטשילד לקידום המדע בישראל

קרן בת-שבע דה רוטשילד לקידום המדע בישראל נוסדה בניו יורק בשנת 1958 ובירושלים בשנת 1965, והיא קרן פרטית שמורה של האקדמיה. מטרתה לקדם את המדע בישראל למען תושבי ישראל.

הקרן מנוהלת באמצעות הנהלה בת חמישה חברים, ועל פעילותה המדעית ממונה חבר יועצים של מדענים ישראלים מכמה תחומים, שנשיאו הוא נשיא האקדמיה. הקרן תומכת בפעילויות מדע בתחום מדעי הטבע, ובייחוד בנושאים חדשים הראויים לקידום בארץ.

קרן בת-שבע דה רוטשילד עוסקת בטיפוחם של מדענים צעירים, ולכן נתנה מענקים לחוקרים צעירים, העניקה מלגות בתר-דוקטורט בנושאים כגון גנום האדם וקרינת הסינכרוטרון, וסייעה לסטודנטים מצטיינים.

הקרן בחנה ומוסיפה לבחון תחומי מחקר כגון אבולוציה ומערכות מיקרו-אלקטרו-מכניות, וכן העניקה מלגות רופא-חוקר לרופאים צעירים לקידום המחקר הקליני. הקרן עושה לעידוד הבאת מדענים בכירים בתחומי מדעי החיים לארץ.

פעילות הקרן למען קידום המחקר בישראל באה לידי ביטוי בכמה תחומים:
א. **סמינרי בת-שבע** מיועדים לפיתוח הידע בתחומי המחקר הבסיסי בישראל, למפגשים בין מדענים מחו"ל
ומן הארץ ולחילופי מידע ורעיונות בהרצאות, בדיונים ובסדנאות.

בשנת 2009 התקיימו סמינרים בנושאים אלה:

Shear Physics at the Meso-Scale in Earthquake and Landslide Mechanics

Prof. Yoseph Hatzor

The Functions of the Parietal Lobes

Prof. Avishai Henik

Representation Growth

Dr. Uri Onn

בשנת 2010 מתקיימים סמינרים בנושאים אלה:

Reward and Decision Making in the Brain

Dr. Yael Niv, Prof. Hagai Bergman

Regulatory Role of Small RNA

Dr. Eran Hornstein

RNA Control of Cell Dynamics

Dr. Yoav Arava

Frontiers in Biomedical Research – Academy's 50th Jubilee

Prof. Ruth Arnon, Prof. Aaron Ciechanover, Prof. Yossi Shiloh

ב. **סדנאות למחקר בין-תחומי** מיועדות לקיום מפגש בין מדענים ישראלים מדיסציפלינות שונות כדי ללבן
סוגיה מדעית מכמה היבטים וכדי לקדם שיתופי פעולה בין המדענים.

בשנת 2009 התקיימו הסדנאות האלה:

Autism: From Biology to Behavior

Dr. Shlomo Wagner

Protein Misfolding in the Test Tube and in Disease

Dr. Gerardo Laderkremer

The Transformation of Lamarckism: 200 Years since the Philosophie Zoologique

Prof. Eva Jablonka

ג. **עמיתי בת-שבע** היא תכנית שמטרתה לעודד הבאתם של בחירי המדענים בעולם ארצה כדי להרצות
ולהפגש עם מדענים באוניברסיטאות בישראל.

עמיתי בת-שבע לשנת 2009:

Prof. Joseph Piven, University of Northern California

Prof. Craig A. Tracy, University of California, Davis

Prof. Alexander R. Its, Indiana University – Purdue University

Prof. Craig Sarazin, University of Virginia

2.6 אוספי הטבע הלאומיים למחקר

האקדמיה מכירה בחשיבותם של האוספים הלאומיים ועושה לשימורם של אוספי הטבע הלאומיים המתעדים את הצומח והחי בארץ ישראל ולקידום הפעילות המחקרית באוספים אלה. האוספים מרוכזים בעיקר באוניברסיטה העברית בירושלים ובאוניברסיטת תל-אביב.

האקדמיה פעלה שנים רבות בסיועה של ות"ת לתמיכה באוספים הביולוגיים. בעת האחרונה הצליחה האקדמיה לגייס תמיכה כספית נוספת של ות"ת באוספים האלה. ביולי 2005, לבקשת יו"ר ות"ת, מינה נשיא האקדמיה ועדת היגוי בראשותה של פרופ' יהודית בירק (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה) לשימורם ולפיתוחם של אוספי הטבע באוניברסיטאות למחקר, שתפקידה לבחון את הפעילות בתחום ולדווח על ממצאיה והמלצותיה לאקדמיה ולות"ת. בשנת 2010 הגישה הוועדה את הדוח השנתי הרביעי שלה.

לאחרונה המליצה האקדמיה על הכללת תחום הסיסטמטיקה והטקסונומיה במסגרת מלגות ביכורה כדי לשלוח חוקרים צעירים לעשיית בתר-דוקטורט במעבדות מובילות בחו"ל כאמצעי לקידום הפעילות המחקרית בתחום זה בישראל.

פעילות זו נושאת פרי, ובשנים האחרונות הצטרפו לאוספים בשתי האוניברסיטאות אנשי סגל לניהולם ולקידום המחקר בהם.

2.7 פורום מדעי הטבע

האקדמיה יזמה את הקמתו של פורום מדעי הטבע כדי לבחון נושאים שונים בתחום מדעי הטבע ולפעול לקידום. השנה המשיך בפעילותו הפורום בנושא מגוון ביולוגי וסביבה שחברים בו:

פרופ' תמר דיין, יו"ר, מאוניברסיטת תל-אביב

פרופ' צבי בן-אברהם מאוניברסיטת תל-אביב

ד"ר אמציה גנין מהאוניברסיטה העברית בירושלים

פרופ' דוד זלץ מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב

פרופ' דן יקיר ממכון ויצמן למדע

פרופ' ארנון לוטם מאוניברסיטת תל-אביב

פרופ' רן נתן מהאוניברסיטה העברית בירושלים

פורום זה הגיש זה מכבר לאקדמיה מסמך בשם:

Biodiversity Research and Higher Education in Israel

2.8 ההרצאה השנתית על שם אלברט איינשטיין

את הרצאת איינשטיין לשנת תש"ע (2010) נשא פרופ' קלוד כהן-טנוג'י (Claude Cohen -Tannoudji), חתן פרס נובל בפיזיקה, בנושא: Manipulating Atoms with Light (ראו פירוט להלן בפרק האירועים).

3. פעילות החטיבה למדעי הרוח

במסגרת פעילות החטיבה בבדיקת תחומי ידע שונים אישרה מועצת האקדמיה, בישיבתה מיום ט' במרחשוון תש"ע (27.10.2010), הקמת ועדה לבדיקת תחום הארכאולוגיה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל. בראש הוועדה עומד פרופ' יורם צפיר.

האקדמיה חתמה בינואר 2009 על הסכם עם קרן אלכסנדר פון הומבולדט. ההסכם מאפשר לקיים כל שנה כינוס מדעי של חוקרים צעירים שכותרתו German-Israeli Frontiers of the Humanities. הכינוסים יתקיימו בישראל ובגרמניה לסירוגין. הכינוס הראשון התקיים בנובמבר 2009 בקיבוץ צובה והתמקד בנושא "אנשים רעיונות וחומרים בתנועה". לאירוע הוזמנו 50 חוקרים צעירים מגרמניה ומישראל. תחומי עיסוקם של המוזמנים הם לימודי האסלאם, פילוסופיה יוונית, היסטוריה עולמית ואמנות. המטרה הייתה לאפשר מפגש אקדמי ותרבותי מפרה ולעודד בחינת נושאים רחבים המתפרסים על פני יותר מתחום מחקרי אחד. הכינוס אף שימש אירוע הפתיחה של חגיגות היובל של האקדמיה.

בכינוס התקיימה הרצאת אורח של פרופ' קריסטוף מרקשיס, נשיא אוניברסיטת הומבולדט, בנושא "Compassion: Some Remarks on the Concept of Divine and Human Compassion in Antiquity". במסגרת חגיגות שנת היובל לאקדמיה התקיימו גם כמה כינוסים בין-לאומיים ביזמת חברי החטיבה. הכינוס הראשון, בנושא "מדע ושלוש – מדע ומלחמה", התקיים בחודש דצמבר 2009 בירושלים במסגרת שיתוף הפעולה בין האקדמיה למדעים של ברלין-ברנדנבורג והאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, המשתפות פעולה זו עם זו בתחומים אחדים. מטרת הכינוס הזה הייתה לבחון את יחסי הגומלין והדינמיקה בין מלחמה, שלום ומדע בהיסטוריה (במיוחד במאה ה-20). נקודת המוצא הייתה ההסכמה שבהיסטוריה מתרחשים שינויים יסודיים הן במדע והן בארגון הלחימה (אסטרטגיה וטקטיקה) וביחסים בין שני התחומים. לבחינת הנושא "מדע ושלוש – מדע ומלחמה" הזמינו מארגני הכינוס מדענים בכירים מגרמניה ומישראל. פרופ' שולמית וולקוב מרכזת מטעם האקדמיה את סדרת הכינוסים.

בחודש ינואר התקיים האירוע המרכזי של החטיבה למדעי הרוח: כינוס בין-לאומי בנושא "תנועות דתיות ותמורות דתיות ביהדות, בנצרות ובאסלאם". הכינוס עסק במגוון נושאים, ובהם התרבות הרבנית, הפילוסופיה ההלניסטית, המיסטיקה המוסלמית והיהודית, מסעי הצלב; הרפורמציה הנוצרית, הלכה ותאולוגיה מוסלמית, מודרניזם מוסלמי ותולדות ישראל בעת החדשה המוקדמת. לכינוס הוזמנו מרצים מובילים בתחומם מאנגליה, ארצות הברית, גרמניה, הודו וישראל. הוועדה המארגנת של הכינוס כללה את חברי החטיבה: פרופ' יוחנן פרידמן, פרופ' מרדכי עקיבא פרידמן, פרופ' גדליה סטרומזה ופרופ' איתן קולברג.

במסגרת פעילות החטיבה התקיימו כמה הרצאות אורח באקדמיה (ראו פירוט להלן בפרק האירועים).

החטיבה מקיימת פורום של צעירי האקדמיה. בכל קבוצה בפורום משתתפים כעשרה מלומדים צעירים ומצטיינים אשר נבחרו על פי כישורים אקדמיים ומצוינות מדעית על ידי ועדה מטעם החטיבה. בראש כל קבוצה עומד חבר אקדמיה. הפורום מקיים דיונים על נושאים שונים, בדרך כלל לפי רצון המשתתפים עצמם. כעת פועלות שתי קבוצות – כל אחת למשך שנתיים. קבוצה אחת, בראשות פרופ' מנחם ברינקר, מתמקדת בנושא הפרשנות; הקבוצה השנייה, בראשות פרופ' שולמית וולקוב, מתמקדת בנושא טקסט וקונטקסט.

3.1 מפעלים במימון האקדמיה

מפעלי האקדמיה במדעי הרוח עוסקים בתולדות עם ישראל וארץ ישראל ובחקר השירה העברית והתפילה היהודית. מדיניות האקדמיה היא לתמוך רק במפעלים בעלי חשיבות לאומית ובעלי היקף רחב. תקציב ועדת התכניות לתמיכה בתכניות במדעי הרוח לשנת תש"ע הוקצה לתמיכה במפעלים האלה: הפלאוגרפיה העברית (בשיתוף עם המרכז הלאומי הצרפתי למחקר מדעי בצרפת – CNRS), האונומסטיקון של ארץ ישראל, חקר פיוטי הגניזה ותולדות התפילה.

האקדמיה ממשיכה לעודד את מפעליה לחפש מקורות מימון נוספים.

3.1.1 הפלאוגרפיה העברית

פרופ' מלאכי בית-אריה

מפעל הפלאוגרפיה העברית הוקם בידי האקדמיה בשנת 1965 בשיתוף עם המרכז הלאומי למחקר מדעי בצרפת (CNRS). מטרת המפעל לתאר את התכונות הגרפיות, הטכניות והפיזיות של כתבי היד העבריים מימי הביניים בציון תאריכים, מקומות ומעתיקים, לעבד תכונות אלו ולמיינן כדי להעמיד לרשות מדעי היהדות כלים מבוססים לזיהוי מוצאם של כתבי יד ולאומדן זמנם, וכדי להציע טיפולוגיה סדורה של הספר העברי הכתוב ביד, של כתבי הספר ושל מלאכת הספר, ולזרות אור על ההיבטים החברתיים והאורייניים של החברות היהודיות.

כל כתבי היד בעולם בציון תאריך אותרו, וכמעט כולם נחקרו ותוארו באמצעות שאלונים מפורטים. תועדו כתבי יד הנמצאים בספריות בישראל, בארצות הברית, בצרפת, באנגליה, ברוסיה, באיטליה, באירלנד, בגרמניה, בהונגריה, בדנמרק, בצ'כיה ובמצרים. תועדו גם מאות כתבי יד בציון מעתיקים ומאות תעודות בציון תאריכים, וכן תועדו, על סמך מיקרופילמים, כתבי יד שעדיין לא נחקרו, בסך הכול כ-6,700 כתבים. כל התיעוד הועבר למאגר נתונים ממוחשב בתיווך שאלון מיוחד שבו כ-700 שדות, ופותחה מערכת עדכון וחיפוש מתוחכמת ומורכבת המכונה "ספר-דטא" (SfarData). נבחרו אלפי עמודים לדוגמה ונרכשו תצלומיהם בגודל טבעי, ואלה נסרקו ושולבו במאגר הנתונים. לכל כתב יד מתוארך התקינו גרפיקאים לוחות א"ב. הוכנו קובצי תצלומים הממוינים בסדר כרונולוגי לפי טיפוס הכתב וסוגו.

המפעל פרסם עד עתה עשרה ספרים: הקורפוס בשלושה חלקים (שהם שבעה כרכים של "אוצר כתבי יד עבריים מימי הביניים") בעברית ובצרפתית; שני חלקים של "אסופת כתבים עבריים מימי הביניים" (החלק השלישי בדפוס); "קודיקולוגיה עברית" (באנגלית); "אוצר הפירוסיים העבריים" (בצרפתית); ארבעה חלקים של "אוצר המצחפים העבריים" (בעברית ובצרפתית); החלק החמישי בהכנה). המפעל משרת בכל שנה עשרות רבות של חוקרים ותלמידי מחקר הפונים אליו ונעזרים בו בזיהוי כתבי יד ובפתרון בעיות של ההדרת כתבי יד.

השנה החולפת הוקדשה כולה לשלב הראשון של פרויקט הסבת מסד הנתונים "ספר-דטא" לאתר נגיש באינטרנט בחסות האקדמיה ובמסגרת אתר הגג של הספרייה הלאומית בירושלים. קודם לכול הייתה ההסבה כרוכה בהסבת משנה לפורמט SQL. השינוי חשף ליקויים שונים במסד הנתונים שנבנה שנים רבות, והדבר חייב בדיקות מדוקדקות ותיקונים רבים. הסבת הנתונים הקודיקולוגיים לאתר האינטרנט הסתיימה, אך מערכת החיפוש הוסבה עד כה באופן חלקי. בעת ההסבה התברר שהתאמת מסד הנתונים לפורמט של אינטרנט חייבה שינויים ניכרים שלא נצפו מראש וגם עוררה בקשות רבות לשיפורים ותוספות במערכת אחזור המידע, ואת הצורך החיוני לקדם את שקיפות השימוש לכשייפתח מסד הנתונים המורכב לציבור החוקרים. מלאכת ההסבה תימשך אפוא זמן ארוך משנאמד מלכתחילה.

התקנת החלק השלישי של "אסופת כתבים עבריים מימי הביניים" (הכתב האשכנזי) בידי ההוצאה לאור של האקדמיה למדעים התקדמה.

3.1.2 האונומסטיקון של ארץ ישראל

פרופ' יורם צפירי

מפעל האונומסטיקון (The Onomasticon of Iudaea, Palaestina and Arabia in the Greek and Latin Sources) מרכז את כל המובאות המזכירות יישובים, עצמים גאוגרפיים, יחידות מנהליות ואף קבוצות אתניות בארץ ישראל ובסביבתה הקרובה (מחוזות שהשתייכו בעבר ליהודה או לפרובינקיות של פלסטינה וערביה), מאמצע המאה הרביעית לפני הספירה (ערב כיבוש הארץ בידי אלכסנדר הגדול) ועד הכיבוש המוסלמי באמצע המאה השביעית לספירה.

הערכים מוגשים לקורא על פי סדר אל"ף-בי"ת של האתרים, ובהם מובאות בלשון המקור ובתרגום לאנגלית, הערות טקסטואליות חיוניות, דיון גאוגרפי-היסטורי, במקרים רבים גם דיון ארכאולוגי, וכן ביבליוגרפיה.

צוות המחקר אסף את החומר הנוגע לעניין מכל המקורות ביוונית ובלטינית, כולל רשימות מנהליות, כתובות, מטבעות וכו', וכן מקורות בלשונית המזרח, בעיקר סורית, אם אלה תורגמו מן היוונית. איסוף החומר הסתיים כבר לפני שנים, ומאז הצוות עוסק בעריכה, בעדכון ובהכנה לדפוס. שני הכרכים הראשונים הוגשו להוצאת האקדמיה. הכרך הראשון מביא, במלואם, טקסטים מרכזיים החוזרים ומופיעים בערכים שונים. הטקסטים מובאים בלשון המקור ובתרגום לאנגלית. בכרכים הבאים יבואו שמות האתרים בסדר האל"ף-ב"ת. ריכוז המקורות בכרך הראשון מאפשר גישה נוחה אל הנוסח המלא. הערכים יסתפקו במובאות קצרות הנוגעות במישרין לערך עצמו. בכרך זה נמצאים גם המבוא, רשימת קיצורים מוערת של המקורות וביבליוגרפיה כללית. הכרך ממתין להוצאה לאור.

הכרך השני מכיל את הערכים המתחילים באות A. העבודה בכרך זה נמצאת בשלב הגהות והכנסת תוספות ותיקונים אחרונים לקראת הגשה לסדר. כלולים בו כמה מן הערכים הגדולים ביותר בחיבור כולו, והתקנתם חייבה היערכות מיוחדת. כמו כן מתקדמת עבודת העריכה של הכרכים הבאים.

בשנה החולפת התקדמה מאוד מלאכת ההגהות והתיקונים, וצפוי כי שני הכרכים הראשונים יוגשו לדפוס בעתיד הקרוב.

3.1.3 המפעל לחקר השירה והפיוט בגניזה על שם עזרא פליישר

פרופ' שולמית אליצור

המפעל נוסד על ידי האקדמיה הלאומית בשנת תשכ"ז (1967). מטרת המפעל הייתה לפענח, לזהות ולקטלג את קטעי השירה והפיוט שנשתמרו באוספי הגניזה הקהירית. היזמה נתאפשרה עם ריכוז תצלומי המיקרופילם של רוב אוספי הגניזה בעולם במכון לתצלומי כתבי היד העבריים שבבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בירושלים. כעת, אחרי יותר מארבעים שנות עבודה, הושלם קטלוג השירים ברוב האוספים הגדולים של הגניזה. במאגר המידע של המפעל רשומים כ-80,000 כותרים של פיוטים מן הגניזה, ועוד קרוב ל-40,000 התחלות של פיוטים נדפסים. מן האוספים הגדולים של קטעי הגניזה נותרו עוד לקטלוג רק חלק מקטעי סדרת הנוספות של אוסף טיילור-שכטר, השמור בספריית האוניברסיטה של קמברידג', וקטעי הגניזה שבאוסף פירקוביץ' שבסנקט-פטרבורג, אך ישנם עוד כמה אוספים קטנים שטרם קוטלגו, וכן דרושות השלמות לאוספים שכבר קוטלגו.

המפעל נושא את שמו של פרופ' עזרא פליישר ז"ל, שייסדו ועמד בראשו יותר משלושים ותשע שנים. פרופ' פליישר הלך לעולמו באב תשס"ו. העבודה במפעל חייו נמשכת ברצף בראשותה של פרופ' שולמית אליצור, בסיועה של ועדה מלווה ובה שני חברי האקדמיה (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה). את עיקר עבודת הפיענוח, הקטלוג והמחשוב מבצעת העובדת הקבועה במפעל, ד"ר שרה כהן.

בשנה האחרונה התקדמה עבודת הקטלוג של סדרת הנוספות שבאוסף טיילור-שכטר שבקמברידג'. מדובר בכרכים המכילים מאות קטעים קטנים וקשים לזיהוי, ועם זאת עד כה זוהו וקוטלגו רוב הקטעים. כמו כן קוטלגו כמה אוספים קטנים אך חשובים מאוד מבחינת איכות החומר שנמצא בהם. בצד עבודת הקטלוג נמשך גם השנה הרישום השוטף של קטעי השירה והפיוט שפורסמו השנה בספרים ובכתבי עת מקצועיים, והתקדמה העברת החומר מן הכרטסת שבמפעל למאגר הממוחשב. החומר שבמאגר המידע של המפעל מספק כל העת נתונים לחוקרי שירה ופיוט עבריים בארץ ובעולם, הפונים שוב ושוב בשאלות ומקבלים סיוע, תשובות ממוקדות ואף דוחות מפורטים, המאפשרים להם להתקדם במחקריהם.

3.1.4 מפעל התפילה

פרופ' אורי ארליך

מפעל התפילה הוקם בשנת 2003 באוניברסיטת בן-גוריון בנגב. מטרתו לרכז במאגר ממוחשב את כל העדויות הטקסטואליות של התפילה היהודית לתקופותיה ולמנהגותיה ולמיינן לפי קריטריונים מדעיים. המאגר יבנה מצע טקסטואלי אמין לכל ענפי המחקר בתפילות ישראל, שיוכל לשמש להכנת מהדורות מדעיות של תפילות ישראל. בשלב הראשון יתמקד המפעל בתיעוד נוסחאות התפילה בקורפוסים הקדומים: קטעי הסידור בגניזה הקהירית והסידורים הקדומים השלמים.

כל קטע סידור שנרשם במאגר ממוין על פי שני קריטריונים: תיאור פיזי של הקטע ואפיון התכנים הליטורגיים שבו. הרישום והמיון השיטתיים מאפשרים אחזור מידע יעיל למחקר. קטעי תפילה חשובים מועתקים במלואם, וכך מתאפשר עיון בקטעי הסידור. בעתיד יתאפשר חיפוש חופשי בהם על פי מילים וצירופים. התעתיקים מקושרים אל התיאור הקטלוגי. לכל קטע בקטלוג מקושר גם מידע ביבליוגרפי הנוגע לו, וכן אפשר לצרף תצלום ממוחשב של הקטע. עם סיום איסוף העדויות יהיה אפשר להעמיד סינופסיס ממצה לצורך המחקר.

פעולת הקטלוג בשנה החולפת התמקדה באוספים שבאוניברסיטת קמברידג'. קוטלגו באופן שיטתי קטעי התפילה האלה: אוסף האוניברסיטה 1080-1081; Or.; אוסף טיילור-שכטר הסדרה החדשה (NS), תיבות 122-123, 136-140; אוסף טיילור-שכטר הסדרה הנוספת (AS), תיבה 101 וחצי מתיבה 102. כמו כן נרשמו וקוטלגו קטעי תפילה רבים מאוספים אחרים, הן כאלה שהועתקו השנה (להלן) והן כאלה שהזדמנו למפעל התפילה מתוך אוספים אחרים. בשנה החולפת הסתיימה העתקת כל קטעי הסידורים שמכילים נוסחים של ברכת המזון. בוצע איסוף של קטעי קריאת שמע וברכותיה מן האוספים הגדולים והחלה העתקתם. לשם שלמות העבודה הקטעים מועתקים במלואם. החלה הכנת התשתית למהדורה סינופטית של נוסחאות ברכת המזון מן הגניזה. המפעל מספק מידע לחוקרי התפילה בארץ ובעולם.

3.2 מפעלים בתמיכת האקדמיה

3.2.1 המפעל המשותף עם MGH

האקדמיה שותפה ל-MGH (Monumenta Germaniae Historica) במינכן במפעל התקנתן והוצאתן לאור של מהדורות ביקורתיות של חיבורים עבריים מאשכנז בימי הביניים. הכרך הראשון במסגרת הסדרה המשותפת ראה אור בשנת 2005. למפעל זה הקימה האקדמיה ועדת היגוי שבראשה עומד פרופ' ב"ז קדר (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה). הוועדה אישרה שישה מיזמים האמורים להסתיים בשנים הקרובות. בסוף 2010 עומדת להסתיים העבודה על הכרך שיכלול את הפיוטים העבריים אשר נכתבו בעקבות מסע הצלב הראשון.

3.2.2 מפעל המילון של הפרסית האמצעית

מפעל בחסות האקדמיה ובפיקוח ועדה אקדמית שחבריה הם הפרופסורים גדעון גולדנברג (יור'), יוחנן פרידמן ושאל שקד. למפעל גם ועדה מדעית בין-לאומית, שהרכבה עדיין איננו סופי. עם החוקרים שנתנו הסכמתם לשמש בה נמנים הפרופסורים ניקולס סימס-ויליאמס (לונדון וקמברידג'), גרארדו ניולי (רומא) וז'ילבר לאזאר (פריז).

המפעל מתנהל בחסות משותפת של האקדמיה הישראלית עם האקדמיה דיי לינצ'אי (Accademia dei Lincei) ברומא. פעילותו נהנית גם מחסות האקדמיה לכתובות ולספרות בפריז (Académie des Inscriptions et Belles-Lettres) ואיגוד האקדמיות הבין-לאומי (Union Académique Internationale). מנהלי המפעל הם פרופ' שאל שקד מהאוניברסיטה העברית בירושלים וסגנו פרופ' קרלו צ'רטי (Carlo Cereti) מאוניברסיטת לה סאפיינצה (La Sapienza) ברומא. מרכזת המפעל היא ד"ר תמר עילם גינדין. מטרת המפעל היא להעלות בשלב הראשון את כל הטקסטים הרלוונטיים בפרסית אמצעית לאתר האינטרנט המיועד (דהיינו: הפרסית האמצעית של הספרים הזורואסטריים, מבחר טקסטים בפאזנד, הפרסית של הכתבים המאניכאיים, הכתובות האפיגרפיות בפרסית אמצעית על גבי סלע ועל גבי חותמות), וכן לתעד את האוצר הלקסיקלי של הפרסית האמצעית המופיע כמילים שאולות בשפות שכנות, כגון ארמית, ארמנית וערבית. הטקסטים מועלים לאתר במהדורות מדעיות בתעתיק מדעי לאותיות לטיניות ולאחר הגהה קפדנית לצורה ולתוכן, כדי שישמשו בסיס למילון מקיף של השפה. לאחר שיצטבר חומר מספיק כדי הכנת המילון, יוחל בשלב השני והאחרון: כתיבת הערכים של המילון עצמו. צוות מצומצם של עוזרים מדעיים פועל בארץ, באיטליה ובארצות אחרות כדי להכין את מסד הנתונים למילון, שיהיה הראשון מסוגו. בצוות גם עוזרים

האוספים חומר הנוגע לאטימולוגיות של הלקסיקון בפרסית אמצעית, ושני מומחים לתכנות מחשבים, השוקדים על פיתוח התכנה ועל תחזוקתה. הצוות מתכנס מפעם לפעם לדיונים מדעיים ולהחלפת דעות. מרכז החישובים של האוניברסיטה העברית בירושלים מספק שירותי שרת ותמיכה למפעל, ושירותים אחרים נרכשים בשוק הפרטי.

המפעל, שאיננו נתמך כספית על ידי האקדמיה, נהנה ממימון הקרן הלאומית למדע. תאריך היעד לסיומו של השלב הנוכחי של העבודה הוא ספטמבר 2010. בשלב הבא של העבודה (בשנים 2011–2014) תימשך העשרת מסד הנתונים, אך מאמץ רב יוקדש לכתיבת ערכי המילון. הקבוצה הפועלת ברומא זוכה לתמיכות כספיות אינדיבידואליות במסגרת לימודי הפרסית האמצעית באוניברסיטה לה סאפיינצה. אחד החוקרים האיטלקים שבקבוצה שהה בארץ ועדיין שוהה בשנה האקדמית הנוכחית ועובד במפעל. מתנדבים העובדים במקומות אחרים בעולם מספקים אף הם חומר למסד הנתונים של המילון.

German–Israeli Frontiers of the Humanities (GISFOH) 3.3

הסכם שנחתם בשנה שעברה בין האקדמיה לקרן אלכסנדר פון הומבולדט הגרמנית הוביל לכינוס רב-תחומי במדעי הרוח שהשתתפו בו קבוצות חוקרים צעירים ישראלים וגרמנים. נשיא האקדמיה מינה את פרופ' גדליה סטרומזה לרכז את הפרויקט מטעם החטיבה. בכל שנה נבחרים ארבעה חוקרים ישראלים בתחומים שונים מתוך חברי פורום הצעירים של האקדמיה שעובדים בשיתוף עם ארבעה חוקרים צעירים גרמנים בתחומים דומים, ויחד הם הוועדה המארגנת של כינוס דו-לאומי בשיתוף של כ-50 חוקרים מגרמניה ומישראל. הכינוס מתקיים בישראל ובגרמניה לסירוגין לתקופה של ארבע השנים. חברי הוועדה המארגנת הישראלים של הסדנה הראשונה, שהתקיימה בחודש דצמבר 2009 בקיבוץ צובה, הם ד"ר דיאגו אולשטיין, פרופ' מיכל בירן, ד"ר אורנה הררי וד"ר ערן נוימן. חברי הוועדה המארגנת הישראלים של הסדנה השנייה שתתקיים בחודש אוקטובר 2010 הם ד"ר תמר הס, ד"ר אנדריאה רוטשטיין, ד"ר רמי ריינר וד"ר צור של. מטרת הסדנה היא להפגיש חוקרים צעירים מצטיינים מתחומים שונים ולאתגר אותם לחשוב ולחקור מעבר לגבולות הדיסציפלינה שלהם, ליצור הפריה אינטר-דיסציפלינרית וערוץ להחלפת ידע אקדמי.

3.4 פורום צעירי מדעי הרוח והחברה

הפורום נועד לשמש קבוצת חשיבה ומסגרת לעיון בשאלות האקטואליות של המדע. חברי הפורום ידונו בנושאי מחקר מתחום המתודולוגיה של המדע ומתחום ארגון המחקר המדעי. הם מוזמנים לבדוק ולהעריך הערכה ביקורתית את מצב המחקר בארץ ואת הכלים העומדים לרשות החוקרים במוסדות להשכלה גבוהה, וכן להציע הצעות מעשיות.

אלה המפגשים שהתקיימו בשנת הפעילות האחרונה:

כ"ז בניסן תש"ע (11 באפריל 2010)

ד"ר דפנה הקר

היעדר נשמה בצוואות

ד"ר יובל איילון

חסד, פרשנות וכדורגל יפה

כ"ג בשבט תש"ע (7 בפברואר 2010)

פרופ' גדי אלגזי, החוג להיסטוריה באוניברסיטת תל-אביב

ל' בכסלו תש"ע (17 בדצמבר 2009)

פרופ' מנחם ברינקר, חבר האקדמיה, החוג לספרות באוניברסיטה העברית בירושלים

ב' בכסלו תש"ע (19 בנובמבר 2009)

פרופ' דוד שולמן, חבר האקדמיה, החוג ללימודי הודו באוניברסיטה העברית בירושלים
מה עושים עם הדמיון? מבט מדרום הודו בסוף ימי הביניים

י"א במרחשוון תש"ע (29 באוקטובר 2009)

פרופ' שלום שורץ מהחוג לפסיכולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים
Cultural Value Orientations – How they Matter

ד' במרחשוון תש"ע (22 באוקטובר 2009)

ד"ר מרים גולדשטיין

תאולוגיה בשירות הפרשנות: מקומה של התאולוגיה המעתזלית בפרשנות התורה בערבית-יהודית
ד"ר גלית נגה-בנאי

מספר פרשנויות לקומפוזיציה רומית אחת

כ"ו בסיוון תש"ע (18 ביוני 2009)

ד"ר אנדריאה רוטשטיין

הפרשנות היא הטקסט: שאלות של ז'אנר בפינוח פפירוסים ספרותיים יווניים (המקרה של ארכילוכוס)
ד"ר תמר הס

"הילד הלך מפה": על גבולותיה ותוקפה של הקריאה הביוגרפית בשירי דליה רביקוביץ

כ"ז באייר תשס"ט (21 במאי 2009)

ד"ר גליה ינושבסקי

איך לעשות דברים עם דוקסה: הרהורים על אודות מכנה משותף ופרשנות

ד"ר רמי ריינר

שיקוליו של רש"י בבחירה פרשנית

בשנת תש"ע נבחרו אחד-עשר חברי פורום בראשותה של פרופ' שולמית וולקוב, ואלה הם:

ד"ר יובל איילון (פילוסופיה, האוניברסיטה הפתוחה)

ד"ר עדי אפעל (אמנויות, אוניברסיטת תל-אביב)

ד"ר בנימין בראון (מחשבת ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים)

ד"ר דפנה הקר (משפטים; מגדר, אוניברסיטת תל-אביב)

ד"ר יובל הררי (היסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים)

ד"ר חיים וייס (ספרות עברית, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב)

ד"ר אסף יסעור-לנדאו (ציוויליזציות ימיות, אוניברסיטת חיפה)

ד"ר עדיה מנדלסון-מעוז (ספרות, לשון ואמנויות, האוניברסיטה הפתוחה)

ד"ר נעם רייזנר (אנגלית ולימודים אמריקאיים, אוניברסיטת תל-אביב)

ד"ר עמוס מוריס-רייך (תולדות עם ישראל, אוניברסיטת חיפה)

ד"ר אנליה שלוסר (כלכלה, אוניברסיטת תל-אביב)

בשנת תשס"ט נבחרו עשרה חברי פורום בראשותו של פרופ' מנחם בריןקר, ואלה הם:

ד"ר מרים גולדשטיין (ערבית, אוניברסיטת בר-אילן)

ד"ר תמר הס (ספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים)

ד"ר גליה ינושבסקי (תרבות צרפת, אוניברסיטת בר-אילן)

ד"ר יעקב מאשיטי (ספרות משווה, אוניברסיטת בר-אילן)

ד"ר גלית נגה-בנאי (תולדות האמנות, האוניברסיטה העברית בירושלים)

ד"ר תליה פישר (משפטים, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר אנדריאה רוטשטיין (לימודים קלאסיים, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר רמי ריינר (מחשבת ישראל, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב)
ד"ר דמיטרי שומסקי (היסטוריה של עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר צור שלו (היסטוריה כללית ולימודי ארץ ישראל, אוניברסיטת חיפה)

בשנת תשס"ח נבחרו עשרה חברי פורום בראשותה של פרופ' מרגלית פינקלברג, ואלה הם:

ד"ר שרון אהרונסון-להבי (ספרות משווה, אוניברסיטת בר-אילן)
ד"ר ראובן בורג (ספרות אנגלית, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר שרית גולדנר (כלכלה, אוניברסיטת בר-אילן)
ד"ר אורן גזל-אייל (משפטים, אוניברסיטת חיפה)
ד"ר תמר הרציג (היסטוריה, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר אורנה הררי (פילוסופיה ולימודים קלאסיים, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר ערן נוימן (אדריכלות, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר עמית פינצ'בסקי (תקשורת, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר שרון צוקרמן (ארכאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר רונית קרק (פסיכולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן)

בשנת תשס"ז נבחרו תשעה חברי פורום בראשותה של פרופ' נילי כהן, ואלה הם:

ד"ר דיאגו אולשטיין (היסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר ישי בלנק (משפטים, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר ארלט דוד (לימודי המזרח הקרוב הקדום, אגיפטולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר נחמה ורבין (מדעי הדתות, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר עמרם טרופר (היסטוריה, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב)
ד"ר אפרים פודוקסיק (מדעי המדינה, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר הילה קרן (משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר ישי רוזן צבי (תרבות עברית, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר שרית שלו-עיני (תולדות האמנות, האוניברסיטה העברית בירושלים)

בשנת תשס"ו נבחרו עשרה חברי פורום בראשותו של פרופ' יוסף קפלן, ואלה הם:

ד"ר דוד אנוך (פילוסופיה ומשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר ירון בן-נאה (היסטוריה של עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר יאיר בר-חיים (פסיכולוגיה, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר צחי זמיר (אנגלית, ספרות כללית והשוואתית, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר פרומה זקס (היסטוריה של המזרח התיכון, אוניברסיטת חיפה)
ד"ר יורם כהן (ארכאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר גיא מירון (היסטוריה של עם ישראל, מכון שכטר)
ד"ר אליהו עסיס (תנ"ך, אוניברסיטת בר-אילן)
ד"ר פול פרוש (תקשורת ועיתונות, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר איריס שגיר (היסטוריה של ימי הביניים, האוניברסיטה הפתוחה)

בשנת תשס"ה נבחרו תשעה חברי פורום בראשותו של פרופ' יוחנן פרידמן, ואלה הם:

- ד"ר גיא ביינר (היסטוריה כללית, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב)
- ד"ר יגאל ברונר (הודו, אוניברסיטת תל-אביב)
- ד"ר מאיר יעיש (סוציולוגיה, אוניברסיטת חיפה)
- ד"ר אורי יפתח (לימודים קלאסיים ומשפט, האוניברסיטה העברית בירושלים)
- ד"ר מחמוד כאל (שפה וספרות ערבית, אוניברסיטת תל-אביב)
- ד"ר סרג'יו לה-פורטה (לימודים ארמניים, האוניברסיטה העברית בירושלים)
- ד"ר אברהם פאוסט (ארכאולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן)
- ד"ר נעמה פרידמן (חינוך, אוניברסיטת תל-אביב)
- ד"ר אייל רגב (ארכאולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן)

בשנת תשס"ד נבחרו תשעה חברי פורום בראשותו של פרופ' מנחם יערי, ואלה הם:

- ד"ר מיכל בירן (לימודי אסיה ואפריקה, האוניברסיטה העברית בירושלים)
- ד"ר אלי דרזנר (פילוסופיה, אוניברסיטת תל-אביב)
- ד"ר מאיר חמו (פילוסופיה, אוניברסיטת תל-אביב)
- ד"ר רן חסין (פסיכולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים)
- ד"ר שי לביא (משפטים, אוניברסיטת תל-אביב)
- ד"ר מיכאל קרייני (משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים)
- ד"ר אלון רחמימוב (היסטוריה, אוניברסיטת תל-אביב)
- ד"ר רן שפיגלר (כלכלה, אוניברסיטת תל-אביב)
- ד"ר אורנה ששון-לוי (סוציולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן)

4. פעילות ההוצאה לאור

חוק האקדמיה מונה עם מטרות האקדמיה ותפקידיה "לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע". לשם כך פועלת באקדמיה בקביעות ועדת פרסומים, וההוצאה לאור עובדת על פי החלטות ועדת הפרסומים והנחיותיה. פרסומי האקדמיה כוללים פרות של תכניות מחקר ומפעלים שהיא יזמה ואשר נועדו לשמש תשתית לפעילות מדעית, כל אחד בתחומו, וכן חיבורים שנמצאו מתאימים למדיניות הפרסום של האקדמיה. רוב הפרסומים בעברית הם מתחומי מדעי הרוח ויש להם זיקה אל מדעי היהדות, ואילו הפרסומים באנגלית ובשפות אחרות מקיפים את כל המדעים: מדעי הרוח והחברה ומדעי הטבע. הפרסומים שבתחומי מדעי הרוח הם ברובם מהדורות מדעיות של מקורות ושל כתבי יד בתחומים כגון תולדות עם ישראל, תולדות המחשבה והדת היהודית, הגות ימי הביניים ולשונות היהודים, ונודעת להם חשיבות בחקר התרבות למן העת העתיקה ועד לתקופה המודרנית. מגוון רחב של תחומי מחקר בא לידי ביטוי במונוגרפיות ובקבצים שעובדו מימי עיון ומסדנאות שנערכו בחסות האקדמיה. בסדרה "דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים" מתפרסמות הרצאות שנשאו מרצים אורחים באקדמיה. בסדרה החדשה "דברי פורום הצעירים שליד האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים" יתפרסמו הרצאות שנשאו חברי פורום הצעירים בפגישות הפורום. בתחום מדעי הטבע פועלת ועדת הפאונה והפלורה של ארץ ישראל, ומטרתה לפרסם מונוגרפיות על קבוצות בעלי חיים וצמחים של ארץ ישראל ופרסומים נלווים בתחומי האקולוגיה ומגוון המינים. החיבורים בסדרות Flora Palaestina ו-Fauna Palaestina וכן הפרסומים הנלווים מובאים לדפוס ומופקים בהוצאה לאור של האקדמיה. בסדרת ההרצאות על שם אלברט איינשטיין מוזמנים לשאת דברים מדענים ידועי שם בתחומי מדע מגוונים, ומקצת ההרצאות מתפרסמות בהוצאה לאור. ההוצאה לאור מפיצה את פרסומיה באמצעות משלוח הודעות ועלונים בדואר האלקטרוני ובדואר הרגיל לרשימות תפוצה מיוחדות לפי נושאי הפרסומים. כמו כן היא נעזרת בשירותיהם של מפיצים מקצועיים. בשנת הדוח השתתפה ההוצאה לאור של האקדמיה, כמדי שנה בשנה, בשבוע הספר העברי. בטיפול של ההוצאה לאור היום 21 כתבי יד: 10 ספרים ו-11 חוברות. ארבעה כתבי יד בסידור ובהגהות, 13 כתבי יד בעריכה ו-4 כתבי יד בשלבי הכנה.

אלה הפרסומים שיובאו לדפוס בקרוב:

- ◆ *Language, Ritual and Poetics in Ancient India and Iran*, בעקבות סדנה באקדמיה, בעריכת דוד שולמן
- ◆ לזכרו של עזרא פליישר, בעריכת מרדכי עקיבא פרידמן
- ◆ דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, כרך תשיעי, חוברת 6: סיריל אסלנוב, שירי אהבה ושירי מלחמה בשירת הטרובדורים: בין ניגוד להשלמה הדדית
- ◆ דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, כרך תשיעי, חוברת 7: מנחם מאוטנר, שלוש גישות למשפט ותרבות

אלה הפרסומים שראו אור בשנת הדוח:

- ◆ כתובות מלכי אשור – היסטוריה, היסטוריוגרפיה ואידאולוגיה: יום עיון לכבוד חיים תדמור בהגיעו לגבורות, כ"ה במרחשוון תשס"ד, בעריכת ישראל אפעל ונדב נאמן, תש"ע
- ◆ *Egyptian, Semitic and General Grammar: Studies in Memory of H. J. Polotsky*, edited by Gideon Goldenberg and Ariel Shisha-Halevy, 2009

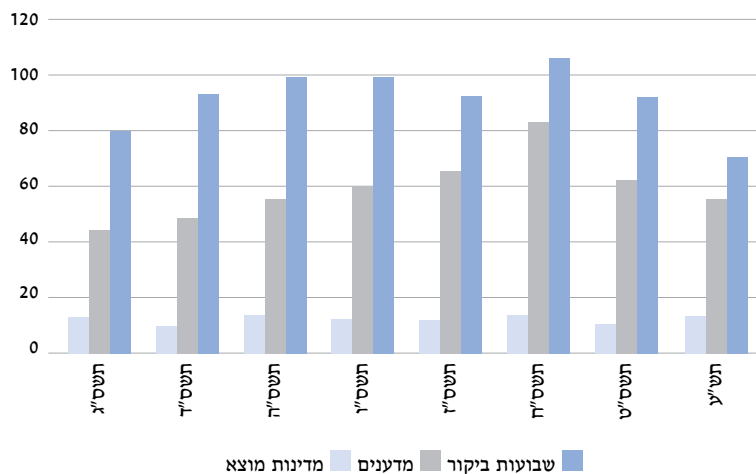
5. קשרים בין-לאומיים

לאקדמיה הסכמים עם 35 מוסדות (ברובם אקדמיות למדעים) ב-32 מדינות באירופה, באמריקה, במרכז אסיה, בתת-היבשת ההודית ובמזרח הרחוק, והיא חברה בכמה ארגונים בין-לאומיים חשובים. הקשרים הבין-לאומיים של האקדמיה באים לידי ביטוי בחילופי חוקרים במסגרת הסכמים עם אקדמיות בעולם, בקיום סדנאות מדעיות דו-לאומיות ורב-לאומיות, בפעילות מדעית אזורית ובייצוג הקהילה המדעית הישראלית בארגוני מדע בין-לאומיים. (שנת הדיווח לעניין קשרים בין-לאומיים היא מה-1 באפריל 2009 עד ה-31 במרס 2010).

במסגרת ההסכמים האלה ביקרו בישראל בשנת הדוח 56 מדענים מ-12 אקדמיות (בשנה הקודמת ביקרו 62 מדענים מ-10 אקדמיות), ובסך הכול הם שהו בארץ 63 שבועות (90 שבועות בשנה הקודמת). נתונים אלו משקפים המשך הנסיגה מהמגמה החיובית הכללית כפי שהייתה עד שנת תשס"ח והם נמוכים מהנתונים הממוצעים של העשור האחרון. סביר להניח שהנתונים האלה הם תוצאה של כמה גורמים שחברו יחד: המצב הביטחוני המתוח שהוביל למבצע "עופרת יצוקה" בסוף דצמבר 2008, תוצאות המבצע וההידרדרות הכלכלית הכלל-עולמית של השנתיים האחרונות.

45 מדענים ישראלים ביקרו במסגרת ההסכמים המשותפים ב-11 מדינות זרות.

ביקורי מדענים מאקדמיות זרות במסגרת ההסכמים המשותפים

למרות התמעטות ביקורי המדענים הבודדים התחזקו קשריה של האקדמיה עם בכירי אקדמיות זרות ועלה מספר המפעלים המשותפים אתן. לפי המדיניות שקבעה מועצת האקדמיה, במסגרת ההסכמים לשיתוף פעולה מדעי, יוחסה חשיבות לסדנאות מדעיות דו-לאומיות, ואכן התקיימו סדנאות וכינוסים דו-לאומיים ורב-לאומיים עם אוסטריה, בולגריה, גרמניה (2), הונגריה ורוסיה.

לרגל האירוע המרכזי לציון שנת היובל לאקדמיה – כינוס הנשיאים וראשי האקדמיות שכותרתו: "מדע ומחויבות" – ביקרו בארץ בחודש מרס 2010 17 בכירים מאקדמיות זרות ומארגוני מדע מובילים.

האקדמיה מייצגת את ישראל בארגוני גג מדעיים בין-לאומיים כגון המועצה הבין-לאומית למדע (ICSU) והקרן האירופית למדע (ESF). האקדמיה עודדה את הקמתן של כעשרים ועדות תחומיות המייצגות את ישראל באיגודי המדע של איקס"ו, והיא משלמת את דמי החבר שלהן. האקדמיה תומכת בהשתתפות יושבי ראש הוועדות המדעיות הלאומיות בכינוסי האיגודים הבין-לאומיים למיניהם, ומשתתפת בייצוגן של כעשר ועדות בין-תחומיות באיקס"ו. האקדמיה מיוצגת בכמה איגודים בין-לאומיים של אקדמיות לאומיות וכן בגופים ובתכניות של הקרן האירופית למדע, בוועדה הישראלית לאונסק"ו, בקרן הדו-לאומית ארצות הברית-ישראל ובוועדה הגרמנית למלגות מינרבה.

5.1 קשרי מדע עם מדינות ועם אקדמיות למדעים

ביקרו בישראל

Dr. Ielyzaveta Shniukova, Botany
 Dr. Lada Stupina, Botany
 Dr. Boris Sandomirsky, Cryobiology
 Dr. Ganna Grodzynska, Mycology
 Dr. Vitaliy Starostenko, Geophysics
 Dr. Olga Legostaeva, Geophysics
 Dr. Yevgeniya Pushkova, Cryobiology

אזרבייג'אן

בשנת 1994 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות.

איטליה

ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות נחתם בשנת 2000.

אלבניה

בחודש אפריל 2004, בעת ביקורם של סגן נשיא האקדמיה האלבנית והמזכיר המדעי הכללי באקדמיה, נחתם בירושלים ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין שתי האקדמיות.

אסטוניה

בשנת 1995 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות. השתתף בכינוס הנשיאים "מדע ומחויבות" לציון יובל לאקדמיה:

Prof. Jüri Engelbrecht, Vice President,
 Estonian Academy of Sciences and
 President, ALLEA

ביקר באסטוניה

פרופ' ישראל פכט, כימיה, מכון ויצמן למדע

ארמניה

בשנת 1992 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות. ההסכם עוסק בעידוד מחקרים משותפים ובחילופי מידע בין קהילות המחקר הישראלית והארמנית.

ארצות הברית

באוקטובר 2008 הציג נשיא האקדמיה פרופ' מנחם יערי את מערכת ההשכלה הגבוהה בארץ בסדנה בנושא זה באוניברסיטת ניו יורק, ונפגש בווישינגטון

אוזבקיסטן

בשנת 1999 נחתם זיכרון דברים בעניין שיתוף פעולה מדעי בין האקדמיה ובין האקדמיה האוזבקית.

אוסטריה

ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיה ובין האקדמיה האוסטרית נחתם בשנת 1993. עיקרו ביקורים הדדיים של מדענים בכירים, חילופי מידע, מחקרים משותפים ובדיקת האפשרות להקמת מרכזי מחקר משותפים. בחודש אוקטובר 2009 התקיימה בווינה סדנה דו-לאומית בנושא פרספקטיבות חדשות במדעי הזיכרון, בהשתתפות שבעה ישראלים. בראש המשלחת עמדה ד"ר אירית דקל (סוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים) ושאר חבריה היו דוקטורנטים: גב' מיכל גורן, ספרות, האוניברסיטה העברית בירושלים; מר יונתן אמיר-הימל, אמנות חזותית, האוניברסיטה העברית בירושלים; מר אברהם רוט, סוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים; מרמרק וולוביצ'י, היסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים; מר גל אנגלארד, תרבות גרמנית, אוניברסיטת חיפה; גב' נטה בודנר, תולדות האמנות, האוניברסיטה העברית בירושלים; גב' עדי קנטור, לימודי גרמניה, האוניברסיטה העברית בירושלים.

ביקרו בישראל

Dr. Michaela Raggam-Blesch, Jewish Studies
 Dr. Heidemarie Uhl, Holocaust Studies
 Dr. Dieter Hecht, Holocaust Studies
 Prof. Manfred Bietak, Archaeology

נוסף על הנזכרים לעיל ביקרה באוסטריה

ד"ר ברכה ניר, הקניית שפה, אוניברסיטת חיפה

אוסטרליה

בשנת 1998 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי עם האקדמיה האוסטרלית.

אוקראינה

בשנת 1993 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי עם האקדמיה האוקראינית. עניינו שיתוף פעולה במחקרים, בסדנאות ובסימפוזיונים, חילופי מדענים והחלפת מידע.

נוסף על הזכרים לעיל ביקרו בבולגריה
פרופ' פיליפ עין-דור, מתמטיקה, אוניברסיטת תל-
אביב

ד"ר רונית לביא, כימיה, אוניברסיטת בר-אילן

בריטניה

השתתפה בכינוס הנשיאים "מדע ומחויבות" לציון
יובל לאקדמיה:

Prof. Lorna Casselton, Royal Society of
London

גרמניה

בשנת 1992 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין
האקדמיות.

ביקרו בישראל

Prof. Vladimir Elisashvili, Biochemistry

Dr. Eka Metreveli, Biochemistry

Dr. Mikheil Asiatiani, Biochemistry

גרמניה

ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיה ובין
האקדמיה של ברלין-ברנדנברג נחתם בשנת 2000.
הצדדים הסכימו לתת חסות למפעל ההוצאה לאור
של מהדורה ביקורתית של כל כתבי מרטין בובר.
באוקטובר 2003 ביקרה באקדמיה משלחת מן
הקרן למדע של גרמניה, DFG, בראשות נשיאה,
פרופ' ארנסט לודוויג וינוקר. במעמד זה חתמו נציגי
האקדמיה, נציגי הקרן הלאומית למדע ונציגי DFG
על הסכם משולש לשיתוף פעולה מדעי. בחודש
דצמבר 2009 התקיימה בברלין סדנה מדעית בחסות
משותפת של האקדמיה הישראלית והאקדמיה של
ברלין-ברנדנבורג (BBAW) בנושא נירו-כלכלה
וקבלת החלטות. עם חברי המשלחת נמנו ד"ר אלון
פרידמן, פיזיולוגיה ונירוכירורגיה, אוניברסיטת
חיפה; פרופ' עמוס אריאלי, נירו-ביולוגיה, מכון
ויצמן למדע; פרופ' חגי ברגמן, רפואה, אוניברסיטה
העברית בירושלים; פרופ' תלמה הנדלר, הדמיית
המוח, המרכז הרפואי סוראסקי תל-אביב; פרופ' גל
ריכטר-לוי, פסיכולוגיה ונירו-ביולוגיה ואתולוגיה,
אוניברסיטת חיפה; פרופ' חרמונה שורק, כימיה
ביולוגית, אוניברסיטה העברית בירושלים;
פרופ' מנחם יערי, כלכלה, אוניברסיטה העברית
בירושלים.

בחודש דצמבר 2009 התקיים בבית האקדמיה
בירושלים מפגש שני במסגרת מיזם משותף אחר

עם נשיא האקדמיה האמריקאית ובכירה. בדצמבר
2008 נפגש מר בוב לפידות, מנהל האגף הבין-לאומי
של האקדמיה, עם ראשי האקדמיות הלאומיות
האמריקאיות לדיונים בנושאים משותפים כגון
קידום המסגרת לפעילות האזורית בחסות האקדמיה
האמריקאית, הקשר עם ארגוני המדע הבין-לאומיים
וקיום מפעלי מדע דו-לאומיים. פרופ' תמר דיין
ייצגה את ישראל בפורום מדעי מטעם הארגון
לשיתוף ולפיתוח כלכלי (OECD) בנושא אוספים
ביולוגיים. פרופ' גדליה סטרומזה השתתף בכינוס
German-US Frontiers of the Humanities
בבית החברה האמריקאית לפילוסופיה אשר נערך
בחודש נובמבר 2008. השתתפו בכינוס הנשיאים
"מדע ומחויבות" לציון שנת היובל לאקדמיה:

Prof. Richard Atkinson, President Emeritus,
University of California

Dr. William Colglazier, Executive Officer,
US National Academy of Science

Prof. Harvey V. Fineberg, President, US
Institute of Medicine

Prof. Charles Vest, President, US National
Academy of Engineering

בולגריה

בשנת 1995 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי
בין האקדמיות. בחודש ספטמבר 2009 התקיימה
בסופיה סדנה דו-לאומית בנושא כתבי הקודש
במסורת הסלובנית. השתתפו מישראל: ד"ר דרג'
רוזר, נצרות, אוניברסיטה העברית בירושלים; ד"ר
אלכסנדר קוליק, לימודים סלביים, אוניברסיטה
העברית בירושלים; ד"ר סרג'י מינוב, לימודי דתות,
אוניברסיטה העברית בירושלים; מר משה טאובה,
אוניברסיטה העברית בירושלים; פרופ' וולף
מוסקוביץ, לימודים סלביים, אוניברסיטה העברית
בירושלים; פרופ' שמואל שוורצבנד, לימודים
סלביים, אוניברסיטה העברית בירושלים.

ביקרו בישראל

Dr. Daniela Kovacheva, Chemistry

Dr. Maia Daneva, Mathematics

Prof. Julian Revalski, Mathematics

Dr. Svetlina Nikolova, Philologie

Prof. Peter Stanchev, Mathematics

Dr. Lyubka Tancheva, Neuropharmacology

Dr. Slavtcho Slavtchev, Mechanics

האיחוד האירופי

לאקדמיה מעמד של חבר מן החוץ בתכנית המסגרת המדעית השביעית של האיחוד האירופי. פרופ' דוד הורן מייצג את האקדמיה בפורום האסטרטגי האירופי לתשתיות מחקר – European ESFRU (Strategy Forum on Research Infrastructures).

הודו

בשנת 1993 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות בתחום המדעים המדויקים. לפי ההסכם יבקר בכל שנה מדען ישראלי בכיר בהודו ומדען הודי בכיר בישראל, לסירוגין.

השתתף בכינוס הנשיאים "מדע ומחויבות" לציון שנת היובל לאקדמיה:

Prof. Dorairajan Balasubramanian,
President, Indian Academy of Sciences

הולנד

ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות עוסק בחילופי מדענים, בפרסומים ובסמינרים משותפים ובחילופי מידע.

הונגריה

בשנת 1990 הופעל ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות. ההסכם עוסק בחילופי מדענים, ופרסומים, בסמינרים משותפים ובחילופי מידע. הוסכם שבוגרים מצטיינים של Central European University יוכלו להשתלם באוניברסיטאות בארץ לתקופה של עד שנה. בחודש אוקטובר 2009 התקיימה בבודפשט ליד הפורום הכלכלי העולמי סדנה רב-לאומית בנושא "כבוד האדם בשלוש דתות ההתגלות". השתתפו מישראל: פרופ' יעקב בלידשטיין, לימודי יהדות, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב; פרופ' דוד הייד, פילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים; פרופ' יאיר לורברבאום, מחשבה יהודית, אוניברסיטת בר-אילן.

ביקר בישראל

Prof. Vajda Istvan, Physics

נוסף על הנזכרים לעיל ביקרו בהונגריה

ד"ר יוסף שקולניק, כימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע פרופ' יוסף סאקבך, ביולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים

מר אפרים שוהם-שטיינר, לימודי יהדות,

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

ד"ר עוז ברזני, מדעי הצמח, בית דגן

עם ה-BBAW: "מדע ושלוש – מדע ומלחמה".

השתתפו אורחים מגרמניה וממדינות אחרות:

Prof. Mitchell Ash (Universität Wien), Prof. Wolfgang U. Eckart (Universität Heidelberg), Prof. Ferdinand Hucho (Freie Universität Berlin), Prof. Jürgen Kocka (Wissenschaftszentrum Berlin), Prof. Helmut Maier (Universität Bochum), Prof. Ruth Sime (Sacramento City College), Prof. Günter Stock (Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften), Prof. Miloš Vec (Max-Planck-Institut für europäische), Prof. Peter Weingart (Universität Bielefeld).

בחודש ינואר 2009 חתמה האקדמיה על הסכם עם קרן אלכסנדר פון הומבולדט הגרמנית. ההסכם דן בקיום סדרה של כינוסי מדע משותפים אשר יתקיימו בארץ ובגרמניה אחת לשנה לסירוגין תחת הכותרת German-Israeli Frontiers of the Humanities. המפגש הראשון התקיים בתחילת חודש דצמבר 2009 בקיבוץ צובה, בהשתתפות 26 חוקרים צעירים מכל צד. (ראו לעיל בפרק החטיבה למדעי הרוח, בסעיף "German-Israeli Frontiers of the Humanities")

השתתפו בכינוס הנשיאים "מדע ומחויבות" לציון יובל לאקדמיה:

Prof. Jörg Hacker, German Academy of Sciences, Leopoldina

Prof. Helmut Schwarz, President, Alexander von Humboldt Foundation

Prof. Günter Stock, President, Berlin-Brandenburg, Academy of Sciences and Humanities

Prof. Volker ter Meulen, Chairman,

European Academies Science Advisory Council

נוסף על הנזכרים לעיל ביקרו בגרמניה

ד"ר אייל דים, מדעי המחשב, אוניברסיטת חיפה

דרום-קוראה

ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיות נחתם בשנת 1990, ועניינו חילופי מדענים, חילופי מידע וסמינרים משותפים.

סין

בשנת 1991 נחתם הסכם עם האקדמיה הסינית למדעים. בשנת 2000 נחתם הסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיה ובין האקדמיה הסינית למדעי החברה. לפי ההסכמים יוקמו מפעלי מחקר משותפים, יתקיימו סדנאות וסימפוזיונים ויהיו חילופי מדענים. השתתף בכינוס הנשיאים "מדע ומחויבות" לציון שנת היובל לאקדמיה:

Prof. Yongxiang Lu, President, Chinese Academy of Sciences and Co-Chair, Inter-Academy Council

התלוו אליו:

Mr. Fanin Deng, Chinese Academy of Sciences

Mr. Qinquan Zhang, Chinese Academy of Sciences

Prof. Lu Yonglong, Chinese Academy of Sciences

Prof. Jianqiang Zhu, Shanghai Institute of Optics and Fine Mechanics, Chinese Academy of Sciences

Ms. Hongxiang Lin, Shanghai Institute of Optics and Fine Mechanics, Chinese Academy of Sciences

סלובניה

ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיות נחתם בשנת 1996.

ביקרו בסלובניה

ד"ר מרים ריינר, תולדות האמנות, אוניברסיטת בר-אילן

ד"ר אולגה אונגר, אמנות, אוניברסיטת בר-אילן

סלובקיה

ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיות נחתם בשנת 1995.

ביקרו בישראל

Dr. Ladislav Brimich, Geophysics

Dr. Zlatica Zudova, History

Dr. Libusa Vajdova, Literature

ביקר בסלובקיה

ד"ר מיכאל ריבקוב, גאופיזיקה, המכון לגאוגרפיה

פולין

הסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות נחתם

פרופ' קטרין קוגמן-אפל, אמנות יהודית, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

הרשות הפלסטינית

(ראו בהמשך, בסעיף מפעלים אזוריים)

טג'יקיסטן

ההסכם לשיתוף פעולה עם טג'יקיסטן נחתם בשנת 1994.

טורקיה

ההסכם לשיתוף פעולה מדעי עם האקדמיה הטורקית נחתם באנקרה באפריל 2002.

ביקר בטורקיה:

פרופ' אורי צולר, כימיה, אוניברסיטת חיפה

טייוואן

באוגוסט 1994 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי עם אקדמיה סיניקה. בדצמבר 2008 השתתף נשיא האקדמיה בפורום של נשיאי אקדמיות אשר התקיים בסאול.

השתתף בכינוס הנשיאים "מדע ומחויבות" לציון שנת היובל לאקדמיה:

Prof. Chi-Huey Wong, President, Academia Sinica

יפן

בספטמבר 2009 הרצה פרופ' מנחם יערי בכינוס "מדע וטכנולוגיה בשירות החברה" בקיוטו. השתתף בכינוס הנשיאים "מדע ומחויבות" לציון שנת היובל לאקדמיה:

Prof. Ichiro Kanazawa, President, Science Council of Japan

ירדן

(ראו בהמשך בסעיף מפעלים אזוריים)

לטוניה

בשנת 1999 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות. ההסכם עוסק בעידוד מחקרים משותפים ובחילופי מידע בין האקדמיות וכן בין קהילות המחקר הישראלית והלטונית.

ביקר בלטוניה

ד"ר אבסי קוסמן, מתמטיקה, אוניברסיטת תל-אביב

מצרים

(ראו בהמשך בסעיף מפעלים אזוריים)

קרואטיה

שר המדע, החינוך והספורט של קרואטיה ביקר באקדמיה בפברואר 2005. הוא הביא עמו הצעה מטעם נשיא האקדמיה הקרואטית לכונן הסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות.

רומניה

בשנת 1991 נחתם הסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות.

ביקרו בישראל

Dr. Dan Anghel, Chemistry
Prof. Lucian-Liviu Albu, Macroeconomics

רוסיה

בנובמבר 1995 נחתם הסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות. ביוני 2008 התקיימה ברוסיה הסדנה הדו-לאומית השביעית בנושא אופטימיזציה של הרכב, מבנה ותכונות של חומרים מתכתיים, תחמוצתיים, מורכבים, חומרי ננו וחומרים אמורפיים. השתתפו חמישה מדענים מרוסיה ושמונה-עשר מישראל.

ביקרו בישראל

Dr. Dmitry Vasilenko, Botany
Prof. K. Yurievich Shunyaev, Metallurgy
Dr. A. Yakovlevich Fishman, Metallurgy
Dr. Yury Zaykov, Electrolysis
Dr. Vladimir Strelnikov, Chemistry
Prof. E. Andreevich Pastuchkhov, Chemistry
Dr. Viacheslav Byalt, Biology

ביקר ברוסיה

ד"ר אבסי קוסמן, מתמטיקה, אוניברסיטת תל-אביב

שוודיה

בשנת 1974 נחתם הסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיות. אחת לכמה שנים נערך סימפוזיון דו-לאומי. השתתף בכינוס הנשיאים "מדע ומחויבות" לציון שנת היובל לאקדמיה:

Prof. Peter Jagers, Vice President, Royal Swedish Academy of Sciences

תאילנד

בשנת 1992 נחתם מזכר הבנה לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיה ובין המכון הלאומי למחקר של תאילנד. במסגרת זאת נערך בשנים האחרונות מחקר משותף בנושא שיפור פרי הפיטאיה.

בשנת 1990. בחודש אפריל 2009 ביקר פרופ' מיכל קלייבר, נשיא האקדמיה למדעים של פולין, באקדמיה ונפגש עם נשיא האקדמיה ועם חברי המועצה. נשיאי שתי האקדמיות חתמו על חידוש ההסכם לשיתוף פעולה בין-לאומי בין האקדמיות. השתתף בכינוס הנשיאים "מדע ומחויבות" לציון שנת היובל לאקדמיה:

Prof. Michał Kleiber, President, Polish Academy of Sciences

ביקרו בישראל

Dr. Dariusz Konstantynow, History
Dr. Jolanta Mlynarczyk, Archaeology
Prof. Beata Konikowska, Computer Science
Dr. Hanna Kalamarz, Oceanology
Prof. Jerzy Zdanowski, History

ביקרו בפולין

ד"ר עוזי דהרי, ארכאולוגיה, רשות העתיקות
פרופ' ארנון אברון, מדעי המחשב, אוניברסיטת תל-אביב

פרופ' ברוך קיפניס, גאוגרפיה, אוניברסיטת חיפה
פרופ' מיכאל סופר, גאוגרפיה, אוניברסיטת בר-אילן
פרופ' אליהו שטרן, תכנון עירוני ואזורי, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

צ'כיה

ביוני 1991 נחתם הסכם לשיתוף פעולה עם האקדמיה הצ'כית. ההסכם חודש בשנת 1999.

ביקרו בישראל

Dr. Jan Zouplna, Jewish History
Dr. Vaclav Erber, History
Dr. Mario Vlcek, History
Dr. Andreas Dumalas, History

צרפת

ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיה ובין האקדמיה הצרפתית למדעים של המכון הצרפתי (Institut de France) נחתם בשנת 1989. לפי ההסכם כל אקדמיה תארח מדען בכיר מן המדינה האחרת אחת לשנתיים, לסירוגין. השתתפה בכינוס הנשיאים "מדע ומחויבות" לציון שנת היובל לאקדמיה:

Prof. Catherine Bréchnac, President, International Council for Science

5.2 מפעלים אזוריים

נשיאי האקדמיות ומועצות המדע של אזור המזרח התיכון

בשנת 1994 נוסד בווינגטון איגוד נשיאי האקדמיות ומועצות המדע של אזור המזרח התיכון בהשתתפות ירדן, הרשות הפלסטינית, מצרים וישראל ובחסות האקדמיות הלאומיות של ארצות הברית. האיגוד החליט לקיים פגישות סדירות באזור וכן מחקרים, סדנאות ופעולות משותפות. הנושא הראשון שנבחר היה השימוש במדע ובטכנולוגיה להגדלת כמויות המים בארצות האזור ולשיפור איכותם. נבחרו גם תחומים אלה: מחסורים תזונתיים במיקרו-נוטריאנטים; מגוון המינים והשימוש בתקשורת אלקטרונית ברפואה מרחוק. בינואר 2002 הוחלט לפעול בשני תחומים חדשים: יצירת מקומות עבודה ופיתוח בר קיימא באזורי מדבר. כן הוחלט לצרף מדענים צעירים מצטיינים מן האזור לתכנית FOSE (Frontiers of Science and Engineering). המחזור האזורי השני של FOSE התקיים בחודש מרס 2007 בסביליה, והאקדמיה האמריקאית התחילה בתכנון המחזור השלישי. עם סיום כינוס FOSE התקיימה ישיבה של ראשי אקדמיות מהרשות הפלסטינית, מירדן, מישראל, מספרד ומארצות הברית, ובה גובשה תכנית עבודה להמשך ואומצו המלצות מהסדנה האזורית השנייה בנושא מחסורים תזונתיים במיקרו-נוטריאנטים, אשר התקיימה בירושלים במאי 2005.

בחודש ינואר 2008 התקיים בירדן המפגש החמישי של איגוד הנשיאים, ובאותה עת התקיימה סדרת סדנאות תכנון בנושאים אשר ראשי האקדמיות ראו בהם בעלי עדיפות (תת-תזונה של מיקרו-נוטריאנטים, מים, מקורות אנרגייה חלופיים, חיזוק תכניות הלימודים במדעים באוניברסיטאות וזיהום קרקעות). ראשי האקדמיות החליטו לכוון את המפעל הזה: Association of Middle Eastern and US National Academies of Sciences.

ב-10 ביולי 2008 התקיימה בבית האקדמיה ישיבה של מועצת התזונה האזורית (בהתהוות) בהשתתפות נציגים ישראלים, פלסטינים ואמריקאים. ב-15 ביולי 2008 התקיימה בעמאן פגישת עדכון בהשתתפותו של מנכ"ל המועצה הגבוהה למדע וטכנולוגיה החדש, ובה הוא הסכים כי ירדן תמשיך ותשתתף בפרויקט התזונה. בחודש אפריל 2008 השתתפה משלחת של חוקרים ישראלים במפגש הראשון של קבוצת המזרח התיכון ואפריקה של האיגוד הבין-לאומי לאסטרונומיה בקהיר.

פרופ' רות ארנון ייצגה את האקדמיה בישיבות של רשת האקדמיות באזור הים התיכון ואירופה (EMAN) אשר התקיימו ברומא בחודש אוקטובר 2009 ובפרס בחודש מרס 2010. הרשת קוראת לאקדמיות למדע של כל המדינות השוכנות לחופי הים התיכון לשתף פעולה למען פיתוח מדעי-איכותי.

המרכז האקדמי הישראלי בקהיר

המרכז האקדמי הישראלי בקהיר הוקם בשנת תשמ"ב (1982) על ידי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים ביזמת המוסדות להשכלה גבוהה והחברה המזרחית הישראלית. הקמת המרכז באה בעקבות הסכם התרבות בין ישראל למצרים ממרס 1979. האקדמיה מפעילה את המרכז במימון ות"ת. הרשויות המנחות את פעולת המרכז הן הנהלה ומועצה. מתשס"ז מנהל את המרכז פרופ' גבריאל מ' רוזנבאום, שתחומי התמחותו הם הלשון, הספרות והתרבות של מצרים המודרנית. פרופ' רחל גלון מרכזת את הקשרים בתחום מדעי הטבע. משימתו העיקרית של המרכז האקדמי בקהיר היא להדק את הקשרים בין האוניברסיטאות ובין החוקרים במצרים ובישראל, לסייע לחוקרים משתי המדינות להשיג חומר מספרות ומארכיונים בנושאי מחקר ולטפח מחקרים משותפים. המרכז מפעיל ספרייה לשירותם של חוקרים וסטודנטים וניתנות בו הרצאות אקדמיות בנושאים מגוונים מפי מרצים מישראל, וכן הרצאות של אנשי רוח בולטים בישראל. מן הצד המצרי רוב המשתמשים בשירותי המרכז הם חוקרים וסטודנטים בתחומי הלשון והספרות העברית ומדעי היהדות בכלל, ומן הצד הישראלי – חוקרים וסטודנטים בתחומי ההיסטוריה והתרבות המצרית והערבית. כמה חוקרים משני הצדדים קיבלו מלגות ביקור בארץ או במצרים לשם קידום מחקריהם.

מספר המבקרים המקומיים במרכז האקדמי ידע תנודות עם השנים והושפע תמיד ממצב היחסים בין ישראל למצרים ושכנותיה האחרות וכן מאירועים פוליטיים אחרים במזרח התיכון. בתקופות של מתיחות

פוליטית ניכרת ירידה במספר המבקרים המצרים במרכז. עם זאת בכל מצב, גם בתקופות קשות, המרכז מוסיף לפעול כסדרו: מקיים את ההרצאות באנגלית ובעברית וממשיך לתת שירות ולסייע למבקרים בו ולפונים אליו, הן מצרים הן ישראלים והן זרים השוהים בקהיר או מבקרים בה. גם בשנת תשס"ט-תש"ע קיים המרכז בהצלחה אירועים רבים ואירח אנשי אקדמיה, סופרים ואנשי תרבות בולטים מישראל, אשר הרצו בתחומי התמחויותיהם (בסך הכול 15 מרצים). בקרב אורחי המרכז האקדמי השנה הייתה גם קבוצה גדולה של ארכאולוגים ותלמידיהם ממכון ויצמן למדע שהגיעו לסיור במצרים. שני פרופסורים מקבוצה זו העבירו במרכז האקדמי הרצאות בתחום התמחותם. כמו כן נערכו השנה עוד שלושה אירועים של הקרנת סרטים ישראלים, מלווים בהקדמה של מנהל המרכז. גם השנה אירח המרכז האקדמי מבקרים רבים, בודדים וקבוצות, חלקם מחו"ל.

גם בשנה זו הגיעו לקהיר כמה חוקרים ישראלים שתחום התמחותם מצרים המודרנית ושהסתייעו במלגות מטעם המרכז, כדי לקדם את מחקריהם. מרצים וסטודנטים לתארים מתקדמים מהאוניברסיטאות השונות במצרים הוסיפו והגיעו למרכז ולהשתמש בספרייתו, שאנשי המרכז האקדמי ממשיכים להרחיבה ולטפחה. השנה עסקו אנשי המרכז בתכנונו ובהקמתו של אתר באינטרנט בשביל המרכז האקדמי, כולל קטלוג מקוון של ספרייתו, והוא עתיד להיפתח לקהל המשתמשים בקרוב.

השנה הוחל בשיתוף פעולה אקדמי עם המכון הארכאולוגי הצרפתי בקהיר (IFAO), המשמש מרכז מחקר בתחומים שונים ומגוונים, ובסיוע למכון הצרפתי לארגון קבוצות מחקר בשיתוף חוקרים ישראלים, והתכנית היא להמשיך בפעילות זו גם בשנה הבאה.

5.3 קשרים עם מוסדות בין-לאומיים

איקס"ו – המועצה הבין-לאומית למדע

איקס"ו (International Council for Science – ICSU), שנוסדה בשנת 1931, היא ארגון הגג של איגודי המדע הבין-לאומיים. האקדמיה מייצגת את ישראל באיקס"ו וב-23 האיגודים המדעיים החברים בה ומשתתפת ב-8 ועדות בין-תחומיות של איקס"ו. נשיאת איקס"ו, Prof. Catherine Bréchnignac, השתתפה בכינוס הנשיאים לציון שנת היובל לאקדמיה. מדענים ישראלים מכהנים באיקס"ו בתפקידים בכירים בכמה איגודים. במאי 2009 התקיימה בארץ ישיבת הנהלת האיגוד הבין-לאומי לגאוגרפיה (IGU), ובשנת 2010 ייערך בארץ כינוס רב-לאומי של הארגון.

הוועדות הלאומיות המקבילות לאיגודים הבין-לאומיים

נשיא האקדמיה ממנה ועדות לאומיות בהתאמה לאיגודים הבין-לאומיים המסונפים לאיקס"ו כאשר יש עניין בדבר מבחינת קידום המדע הישראלי. יו"ר הוועדה הלאומית הוא נציג האקדמיה ומדינת ישראל באיגוד הבין-לאומי המסונף לאיקס"ו. הוועדות הלאומיות מדווחות לאגודות הבין-לאומיות על הנעשה בישראל ומעדכנות את המדענים בישראל בכל הנוגע לתכניות בין-לאומיות בתחומי מחקרם. האקדמיה תומכת בתשלום דמי החבר השנתיים של האגודות המדעיות בישראל באגודות ובארגונים הבין-לאומיים של איקס"ו. האקדמיה משתתפת גם במימון ההוצאות הכרוכות בהשתתפות נציגים מטעמה בכינוסי האיגודים הבין-לאומיים.

האיגודים המדעיים המסונפים לאיקס"ו ויושבי ראש הוועדות הלאומיות הקשורות אליהם

- ◆ האיגוד הבין-לאומי לאסטרונומיה (IAU) – פרופ' איליה לייבוביץ, יו"ר הוועדה הלאומית לאסטרונומיה, וד"ר שי צוקר ריכזו את פעילות ישראל במסגרת IYP 2009, שנת האסטרונומיה הבין-לאומית
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לגאודזיה ולגאופיזיקה (IUGG) – פרופ' זאב לוי, יו"ר הוועדה הלאומית לגאודזיה ולגאופיזיקה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לכימיה טהורה ושימושית (IUPAC) – פרופ' שלמה מרגל החליף את פרופ' דן מאירשטיין, יו"ר הוועדה הלאומית לכימיה

- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעי הרדיו (URSI) – פרופ' אהוד היימן, יו"ר הוועדה הלאומית למדעי הרדיו
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לפיזיקה טהורה ושימושית (IUPAP) – פרופ' יצחק צרויה, יו"ר הוועדה הלאומית לפיזיקה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לחקר המוח (IBRO) – פרופ' עמירם גרינולד, יו"ר הוועדה הלאומית לחקר העצב
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעים ביולוגיים (IUBS) – פרופ' ליאו זקס, יו"ר הוועדה הלאומית למדעי הביולוגיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לגאוגרפיה (IGU) – פרופ' יצחק שנל, יו"ר הוועדה הלאומית לגאוגרפיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לקריסטלוגרפיה (IUCr) – פרופ' יואל זוסמן, יו"ר האגודה הישראלית לקריסטלוגרפיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למכניקה תאורטית ושימושית (IUTAM) – פרופ' מיילס רובין, יו"ר האיגוד הישראלי למכניקה עיונית ושימושית
- ◆ האיגוד הבין-לאומי להיסטוריה ולפילוסופיה של המדע (IUHPS) – פרופ' מנחם פיש, יו"ר הוועדה הלאומית להיסטוריה ולפילוסופיה של המדע
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למתמטיקה (IMU) – פרופ' יורם לינדנשטראוס, יו"ר הוועדה הלאומית למתמטיקה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעים פיזיולוגיים (IUPS) – פרופ' דב ליכטנברג, יו"ר הוועדה הלאומית לפיזיולוגיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לביוכימיה ולביולוגיה מולקולרית (IUBMB) – פרופ' חיים סידר, יו"ר הוועדה הלאומית לביוכימיה ולביולוגיה מולקולרית
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לביופיזיקה טהורה ושימושית (IUPAB) – פרופ' אלישע האס, יו"ר הוועדה הלאומית לביופיזיקה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לפרמקולוגיה (IUPhar) – פרופ' רפאל משולם, יו"ר האגודה הישראלית לפרמקולוגיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעי הגאולוגיה (IUGS) – פרופ' צבי בן-אברהם, יו"ר החברה הגאולוגית
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לאימונולוגיה (IUIS) – ד"ר מיכל בניאש, יו"ר האגודה הישראלית לאימונולוגיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למיקרוביולוגיה (IUMS) – פרופ' אליאורה רון, יו"ר הוועדה הלאומית למיקרוביולוגיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעי התזונה (IUNS) – פרופ' יהודית בירק, יו"ר הוועדה הלאומית לתזונה

ועדות בין-תחומיות ויושבי ראש הוועדות הלאומיות הקשורות אליהן

- ◆ הוועדה לחקר החלל (COSPAR) – פרופ' דניאל וייס, יו"ר הוועדה הלאומית לחקר החלל
- ◆ הוועדה לנתונים מדעיים וטכנולוגיים (CODATA) – פרופ' ניב אחיטוב, יו"ר הוועדה הלאומית לנתונים מדעיים וטכנולוגיים
- ◆ הוועדה המדעית לבעיות הסביבה (SCOPE) – פרופ' צבי דובינסקי, יו"ר הוועדה הלאומית לבעיות הסובב
- ◆ הוועדה המדעית לפיזיקה של הארץ והשמש (SCOSTEP) – פרופ' סמי קופרמן, נציג ישראל
- ◆ הוועדה המדעית לחקר האוקיאנוגרפיה (SCOR) – פרופ' לב פישלזון, פרופ' ג'ון הול ופרופ' אברהם הכט, הוועדה המדעית לחקר הימים
- ◆ הוועדה הבין-לאומית לחקר הרביעון (INQUA) – פרופ' יהודה אנזל, יו"ר הוועדה הלאומית לחקר הרביעון
- ◆ הוועדה לתכנית הבין-לאומית לגאוספרה-ביוספרה (IGBP) – פרופ' דן יקיר החליף את פרופ' זאב לוין, יו"ר הוועדה הלאומית לחקר הגאוספרה והביוספרה
- ◆ הפדרציה הבין-לאומית של עורכים מדעיים (IFSE) – פרופ' מרים בלבן, נציגת ישראל
- ◆ הוועדה המדעית של התכנית הבין-לאומית למדעי הגאולוגיה – פרופ' עמוס ביין, חבר הוועדה

מדענים ישראלים נושאי תפקידים בכירים באיקס"ו

- ◆ פרופ' אורי שמיר – חבר מועצת ICSU
- ◆ פרופ' יהודה שבח – יו"ר הוועדה לכימיה של קרקע ומים של האיגוד הבין-לאומי לכימיה טהורה ושימושית (IUPAC)
- ◆ פרופ' רחל גלון – יו"ר התכנית לאנטומולוגיה של האיגוד הבין-לאומי למדעי הביולוגיה (IUBS)
- ◆ פרופ' עודד נבון – חבר הנהלת האיגוד הבין-לאומי לגאודזיה ולגאופיזיקה (IUGG)
- ◆ פרופ' רות ארנון – חברת הנהלה של האיגוד הבין-לאומי של חברות אימונולוגיות (IUIS); חברה בוועדה לחופש ואחריות בניהול המדע (CFRS)
- ◆ פרופ' פרנק הרבשטיין – יו"ר הוועדה למולקולות קטנות של האיגוד הבין-לאומי לקריסטלוגרפיה (IUCr)
- ◆ ד"ר יוסף שפירא – סגן נשיא האיגוד הבין-לאומי למדעי הרדיו (URSI)
- ◆ ד"ר מרים בלבן – נשיאת הפדרציה הבין-לאומית של עורכים מדעיים (IFSE)
- ◆ פרופ' מג'ורן מסדן – חבר הנהלת האיגוד הבין-לאומי למדעי הביולוגיה (IUBS)
- ◆ פרופ' יעקב קטן – יו"ר הוועדה להגנת הצומח של האיגוד הבין-לאומי למדעי הביולוגיה (IUBS)
- ◆ פרופ' אלי זלדוב, פרופ' מוטי הייבלום, פרופ' אורה אנטין, פרופ' אברהם קציר, פרופ' יוסף אברון – חברי הוועדות המרכזיות של האיגוד הישראלי לפיזיקה טהורה ושימושית (IUPAP)
- ◆ פרופ' אהרון קלרמן – סגן נשיא האיגוד הבין-לאומי לגאוגרפיה (IGU)
- ◆ פרופ' זאב לוי – נשיא המועצה הבין-לאומית לעננים ומשקעים (ICCP)
- ◆ פרופ' מיילס רובין ופרופ' יצחק גולדהירש – חברים במועצה הכללית של האיגוד הבין-לאומי למכניקה תאורתית ושימושית (IUTAM); פרופ' יצחק גולדהירש, פרופ' בנקס-סילס ופרופ' סטיאסני – חבר הנהלה, חבר בוועדת קונגרסים וחבר בוועדת הסימפוזיונים, בהתאמה, של IUTAM
- ◆ פרופ' דן יקיר – חבר המועצה המדעית של התכנית הבין-לאומית לגאוספרה-ביוספרה (IGBP)
- ◆ פרופ' אליאורה רון – סגנית הנשיא של חטיבת הבקטריוולוגיה והמיקרוביולוגיה של האיגוד הבין-לאומי למיקרוביולוגיה (IUMS)
- ◆ פרופ' נח ברוש – סגן נשיא של המחלקה לחלל ואסטרופיזיקה של אנרגיות גבוהות של האיגוד הבין-לאומי לאסטרונומיה (IAU)

הקרן האירופית למדע (European Science Foundation)

הקרן האירופית למדע היא גוף-על של האקדמיות למדעים ומועצות המחקר האירופיות. משתייכים אליה 49 גופים לא-ממשלתיים מ-23 מדינות אירופיות. לאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים מעמד של משקיף. היא רשאית להשתתף בכל פעולות הקרן והיא אף מוזמנת לשגר משקיף לאספות הכלליות המתקיימות בשטרסבורג בכל שנה. מדינת ישראל, באמצעות ות"ת והאקדמיה, חברה מלאה בגל הרביעי של הסקר האירופי החברתי – תכנית תשתית של הקרן במדעי החברה – אשר מודד ערכים ועמדות ב-30 מדינות אירופיות. ישראל היא המדינה היחידה מחוץ לגבולות אירופה החברה במפעל זה. החלק הישראלי בסקר מבוצע בניהולו של פרופ' נח לוי-אפשטיין על ידי מכון ב. י. כהן לחקר דעת קהל באוניברסיטת תל-אביב. מר בוב לפידות ייצג את האקדמיה בישיבת "פורום המממנים" של הסקר אשר נערך בבריסל ביוני 2009.

האקדמיה משתתפת בישיבות של ועדות הקבע של הקרן. נציג האקדמיה בוועדה המתמדת למדעי הרוח הוא פרופ' בנימין איזק; נציג האקדמיה בוועדה המתמדת למדעי החברה הוא פרופ' אשר קוריאט; נציג האקדמיה בוועדות האירופיות למחקר רפואי הוא פרופ' ארנון נגלר; נציג האקדמיה בוועדה המתמדת למדעי הטבע ולהנדסה הוא פרופ' יוסף קלפטר; נציג האקדמיה בוועדה המתמדת למדעי החיים והסביבה הוא פרופ' גיורא שמחן.

האקדמיה מיוצגת בתכניות המדעיות וברשתות המחקר האלה של הקרן האירופית למדע:

ESS: European Social Survey

HFM: Highly Frustrated Magnetism (5/2005–5/2010)
AutoMathA: From Mathematics to Application (5/2005–5/2010)
Medclivar: Mediterranean Climate Variability (5/2006–5/2011)
HCAA: Harmonic and Complex Analysis and its Applications (2008–2012)
FIMIN: The Functionality of Iron Minerals in Environmental Processes (5/2009–5/2013)
COMSt: Comparative Oriental Manuscript Studies (2/2009–2/2014)

לישראל מעמד של חבר חיצוני בתכנית המסגרת המדעית השביעית של האיחוד האירופי.

איגוד האקדמיות הבין-לאומי (UAI)

תפקידו של האיגוד לקדם שיתוף פעולה בין-לאומי בתחומי מחקר במדעי הרוח והחברה. חברות בו יותר מ-30 מדינות. האקדמיה משתתפת בכמה מפעלים של האיגוד, ובהם המפעלים לתולדות עם ישראל ותרבותו ולתולדות ארץ ישראל, מפת האימפריה הרומית, קטלוג האמנות היהודית, כתבי אבן רשד ועוד. פרופ' גדליה סטרומזה נבחר לרכז מפעל חדש של האיגוד בנושא זכויות האדם במרוצת הדורות. פרופ' מרגלית פינקלברג ייצגה את האקדמיה במועצה הכללית ה-83 של ה-UAI בחודש מאי 2009 בבואנוס איירס. בהיותו נשיא האיגוד היוצא פרופ' שאול שקד משתתף בישיבות הוועד המנהל של הארגון.

כל האקדמיות האירופיות (ALLEA)

ארגון זה, שנוסד בשנת 1994, משמש גוף מקשר ומתאם בין האקדמיות. האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים פועלת בו במעמד של חברה מייסדת. פרופ' מנחם יערי ייצג את האקדמיה בישיבה מיוחדת של הארגון בנושא אסטרטגיה בחודש נובמבר 2009 בהולנד, ובמועצה הכללית אשר התקיימה בשטוקהולם באפריל 2010. פרופ' נתן שרון ייצג את האקדמיה בכינוס מיוחד של הארגון בנושא אתיקה מדעית. נשיא הארגון, Prof. Jüri Engelbrecht, השתתף בכינוס הנשיאים לציון שנת היובל לאקדמיה.

InterAcademy Panel on International Issues

הוועדה הבין-אקדמית לנושאים בין-לאומיים (IAP) נוסדה בעקבות הוועידה העולמית בנושא אוכלוסיית העולם שהתקיימה בניו דלהי בשנת 1993. היא משמשת רשת לא פורמלית של אקדמיות ועושה להגברת מודעותו של הציבור לענייני מדע. נשיא האקדמיה ייצג אותה בכינוס הארגון אשר התקיים בלונדון בינואר 2010. פרופ' יעל הנין נבחרה על ידי ה-IAP להשתתף בכינוס במסגרת הפורום הכלכלי העולמי (World Economic Forum) בסין בנובמבר 2009 בנושא אקדמיות למדענים צעירים. היא ייצגה את האקדמיה עם ד"ר אורן גול במפגש המשך של ה-IAP בברלין בפברואר 2009, אשר עניינו היה הקמת אקדמיה כלל-עולמית של מדענים צעירים. Prof. Yongxiang Lu, יו"ר המועצה הבין-אקדמית (מייסודו של ה-IAP), ייצג את הארגון בכינוס הנשיאים לציון שנת היובל לאקדמיה.

אקדמיה אירופית (Academia Europaea)

האקדמיה היא ארגון לא-ממשלתי הפועל כאקדמיה כלל-אירופית. עם חברה נמנים ארבעה ישראלים.

התאחדות האקדמיות האסיאניות (Asian Association of Science Academies)

ישראל נמנית עם מייסדי אגודת האקדמיות למדעים באסיה, המשמשת גוף מקשר ומתאם בין האקדמיות ביבשת זו. פרופ' אורי זולר הוזמן והשתתף בסדנה של הארגון בנושא משאבי טבע והסביבה אשר התקיימה באיזמיר בחודש אוגוסט 2009. פרופ' אדר אילון ייצג את ישראל בכינוס ברוסיה באוקטובר 2009, אשר מטרתו הייתה חיזוק שיתוף הפעולה בין AASA לבין IAP במפעלם המשותף בנושא פיתוח משאבי מים נקיים ושמירתם.

ועידות אמאלדי (Amaldi Conferences)

בוועידות אמאלדי משתתפות אקדמיות אירופיות, האקדמיה האמריקאית והאקדמיה הרוסית. עיסוקן העיקרי הוא בעיות בטיחות הקשורות להאטת מירוח החימוש ולפירוק הנשק הגרעיני.

הרשת הבין-לאומית לזכויות האדם של אקדמיות וחברות מלומדים (The International Human Rights Council of Academies and Scholarly Societies)

נשיא האקדמיה ייצג את האקדמיה בכינוס הארגון במרוקו במאי 2009.

הקבוצה הבין-אקדמית לפיתוח – אירופה-אגן הים התיכון (Inter-Academic Group for Development)

האקדמיה נמנית עם מייסדיה של הקבוצה, אשר הוקמה ביזמת האקדמיה הצרפתית. הקבוצה שמה לה למטרה להדק את הקשרים בין המדע לבין ההתנהגות המדעית המקצועית ולבין ציפיות חברתיות; להפיץ ידע מדעי בקרב החברה תוך כדי שמירה על איכות מדעית באווירה חסרת פניות ועצמאית. פרופ' רות ארנון ייצגה את האקדמיה בישיבות הקבוצה ברומא באוקטובר 2009 ובפריז במרס 2010.

פגוש (Pugwash)

האקדמיה ממונה על ניהולה של ועדת פגוש הישראלית ועל הפעלתה. הארגון עוסק בבעיות של פירוק הנשק. ההשתתפות היא על בסיס אישי-מקצועי. ד"ר אהרון זוהר הוא יו"ר הוועדה הישראלית. בשנת הדיווח אירחה קבוצת פגוש-ישראל סדנה רב-לאומית בנושא האיום הגרעיני האיראני. בחודש אפריל 2009 התקיימה בהאג הישיבה הבין-לאומית השנתית של הארגון, והשתתפה בה משלחת ישראלית, שאלה חבריה: פרופ' גליה גולן, ד"ר אהרון זוהר, מר אפרים הלוי, מר ג'רמי יששכרוב, פרופ' דוד מנשרי ופרופ' אליעזר רבינוביץ.

האקדמיה למדעים לעולם המתפתח (Academy of Sciences of the Developing World - TWAS)

האקדמיה למדעים לעולם המתפתח נוסדה בשנת 1983 בטריאסטה, איטליה. מיוצגים בה טובי המדענים מן העולם המתפתח. מטרתה לעודד מצוינות במדע ב"העולם הדרומי". לוועידות הדו-שנתיות של TWAS מוזמנים נציגי אקדמיות מכל העולם.

עוד ארגונים בין-לאומיים שהאקדמיה למדעים פעילה בהם

- ◆ המרכז הבין-לאומי לסיסמולוגיה (ISC)
- ◆ הקרן הבין-לאומית למדע (IFS)
- ◆ הארגון הבין-לאומי לטלסקופ סולרי אירופי רחב (LETS)
- ◆ הרשת הבין-לאומית לזכויות האדם של האקדמיות למדעים (International Human Rights Network of Academies and Scholarly Societies)
- ◆ הוועד הלאומי הישראלי לאונסק"ו – האקדמיה משתתפת בישיבות הוועד ובפעולותיו. נציג האקדמיה משתתף בישיבות הוועד הפועל של הוועד הלאומי.
- ◆ מועצת הנשיאים של התאחדות האקדמיות המזרח-תיכוניות ושל ארצות הברית (ראו בפרק זה בסעיף מפעלים אזוריים)
- ◆ התכנית העולמית לקידוח יבשתי מדעי (International Continental Drilling Program - ICDP)

6. מלגות, מענקים ופרסים

6.1 מפעל מלגות אדאמס לתלמידי מחקר

מפעל מלגות אדאמס נכנס השנה למחזור השישי שלו, עם בחירת המועמדים לשנה האקדמית תשע"א. מלגות אדאמס הן מפעל משותף לאקדמיה ולמר מרסל אדאמס מקנדה, והן מיועדות לתלמידי מחקר במדעי הטבע, במתמטיקה, מדעי המחשב ובהנדסה. מאז החלה הפעלתו של המפעל באביב תשס"ה הוא מנוהל על ידי האקדמיה, במימונו של מר אדאמס. אמות המידה בבחירת המועמדים חמורות במיוחד, ללא מפתח מוסדי ועל סמך הצטיינות בלבד. לראש ועדת ההיגוי והבחירה של מפעל מלגות אדאמס מונה פרופ' חיים סידר, שהחליף את היו"ר המייסד, פרופ' יורם גרונר (ראו פרטים להלן בפרק ועדות האקדמיה).

מלגות אדאמס מוענקות מדי שנה לכעשרה תלמידי מחקר צעירים החל מהשנה השנייה ללימודיהם לתואר דוקטור, לתקופה של עד ארבע שנות לימוד ברציפות. את המועמדים למלגה מציעים המוסדות האקדמיים מקרב תלמידיהם, והמלגאים זכאים לפטור מלא משכר הלימוד. גובה המלגות הוא 20,000 דולרים לשנה לרווקים, 22,000 דולרים לשנה לנשואים ו-24,000 דולרים לשנה להורים לילדים. תכנית מלגות אדאמס מקצה באופן ייחודי עד 2,500 דולרים למימון השתתפותם הפעילה של המלגאים בכינוס מדעי או בסדנת לימודים בחו"ל אחת לשנה בכל שנות המלגה, אם יש בהשתתפותם כדי לתרום תרומה חשובה לקידום מחקרם והשכלתם.

למלגאי אדאמס ניתנת הזדמנות ליצירת קשרים ביניהם כדי לבנות "קהילת מדענים צעירים קטנה" משלהם. זאת באמצעות קיום מפגשים שונים, הרצאות אורח של מדענים ידועי שם, כינוס שנתי וסמינר שנתי שמקיימת האקדמיה בשיתוף עם מר אדאמס ושוו נפגשים תלמידי כל המחוזות. מרצים אורחים בסמינרים היו חברי האקדמיה פרופ' ישראל אומן, פרופ' עדה יונת, פרופ' מוטי הייבלום.

בנו של מר אדאמס, ד"ר ג'וליאן אדאמס, נשיא למו"פ ומדען ראשי של חברת INFINITY, הרצה השנה בסמינר על פיתוחו את התרופה VELCADE לטיפול בסרטן העור. במסגרת הסמינר שהתקיים באפריל צוין יום הולדתו ה-90 של מר אדאמס.

השנה התקיים בפעם השנייה כינוס בן יום שלם ובו הרצו חברי האקדמיה פרופ' עדי שמיר, פרופ' יואל רק ופרופ' אסא כשר, מאוניברסיטת תל-אביב. הסמינרים והכינוסים מהווים הזדמנויות למלגאי אדאמס להציג את עבודתם לחבריהם בקהילת המדע הקטנה שלהם באמצעות הרצאות מדעיות והצגת פוסטרים מדעיים. בכינוס השני הציג אבי סאייג, מלגאי אדאמס מהמחלקה לנירוביולוגיה במכון ויצמן למדע, את עבודתו בנושא: התמרה חושית.

אלה תלמידי המחקר שזכו במלגות אדאמס לשנת תשס"ו:

גב' יעל אשד ממכון ויצמן למדע; מר טל לב-עמי מאוניברסיטת תל-אביב; מר רז פלטי מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב; מר נתן קלר מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מר שרון שוורץ מן הטכניון

אלה תלמידי המחקר שזכו במלגות אדאמס לשנת תשס"ז:

גב' יעל אלבז מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מר חיים ביידנקופף ממכון ויצמן למדע; גב' ליאת בן מויאל-סגל מהאוניברסיטה העברית בירושלים; גב' אולגה חרסונסקי ממכון ויצמן למדע; גב' דנה מושקוביץ ממכון ויצמן למדע; מר אריאל פרוקצ'ה מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מר כרמל רוטשילד מן הטכניון; גב' נעם שטרן מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מר עופר שייביץ מאוניברסיטת תל-אביב; ד"ר אמיר שלומאי ממכון ויצמן למדע

אלה תלמידי המחקר שזכו במלגות אדאמס לשנת תשס"ח:

מר אברהם בן-ארויה מאוניברסיטת תל-אביב; מר משה גולדשטיין מאוניברסיטת בר-אילן; מר אמיר גורן מאוניברסיטת תל-אביב; מר שחר דובז'ינסקי מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מר חן דוידוביץ' ממכון ויצמן למדע; מר דן הרמלין מאוניברסיטת חיפה; מר שי כרמי מאוניברסיטת בר-אילן; מר יואב לחיני ממכון

ויצמן למדע; מר אברהם סאייג ממכון ויצמן למדע; מר אלכסנדר סודין מאוניברסיטת תל-אביב; מר גיא רון מאוניברסיטת תל-אביב

אלה תלמידי המחקר שזכו במלגות אדאמס לשנת תשס"ט:

מר מיכאל אורלוב מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב; מר אמיר אינגבר מאוניברסיטת תל-אביב; מר נועם גרוס מאוניברסיטת בר-אילן; מר עמנואל דלה טורה ממכון ויצמן למדע; מר ישי חביב מאוניברסיטת תל-אביב; מר מור מרדכי פרץ מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב; גב' קרן צנזור מהטכניון; מר גיל שגב ממכון ויצמן למדע; מר ערן שגב מהטכניון; גב' רעות שמע ממכון ויצמן למדע

אלה תלמידי המחקר שזכו במלגות אדאמס לשנת תש"ע:

מר מנד"ר אבורמילה מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מר דני בן-צבי ממכון ויצמן למדע; מר עודד ברגר-טל מאוניברסיטת בן-הגוריון בנגב; מר רונן גבזון מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מר אלכס חייט מהטכניון; גב' אפרת משיח מאוניברסיטת תל-אביב; מר אור מאיר ממכון ויצמן למדע; מר משה משעלי מהטכניון; מר אורי רול מאוניברסיטת תל-אביב; גב' סיון סבתו מהאוניברסיטה העברית בירושלים; גב' אפרת שמע ממכון ויצמן למדע

אלה תלמידי המחקר שזכו במלגות אדאמס לשנת תשע"א:

גב' אביטל אדלר מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מר עומר בוברובסקי מהטכניון; גב' רונית בוסטין מהטכניון; מר לאוניד ברנבוים מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב; מר ארן בר-אבן ממכון ויצמן למדע; מר קלים יפרמנקו מאוניברסיטת תל-אביב; מר יואב ליבנה מהאוניברסיטה העברית בירושלים; גב' אביטל סויסה מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מר יואב רוזנברג מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב; מר איתי רופמן מאוניברסיטת חיפה; מר אוסיפ שוורץ ממכון ויצמן למדע; גב' עדי שיינפלד מאוניברסיטת תל-אביב

6.2 מלגות קרן פולקס בישראל

קרן פולקס, שמרכזה בלונדון, מעניקה מלגות המיועדות לתלמידי רפואה הלומדים גם לקראת תואר שלישי במדעי החיים. מדי שנה בשנה מעניקה הקרן, באמצעות האקדמיה, מלגות לתקופה של עד שלוש שנים לישראלים הלומדים בישראל. סכום המלגה נע בין 1,400 ל-2,000 לירות שטרלינג לשנה.

אלה התלמידים שזכו במלגות קרן פולקס:

בשנת תש"ע הוענקו מלגות לתלמידים אלה: איתמר גנמור מאוניברסיטת תל-אביב; גילי הלפטק מהאוניברסיטה העברית בירושלים; דנה בייליפולסקי מאוניברסיטת תל-אביב; ירון דוד מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב; ליסנדרו לוקס מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מוחמד מצרוואה מאוניברסיטת תל-אביב; נעמי פודה שקד מאוניברסיטת תל-אביב; רן ברזילי מאוניברסיטת תל-אביב

אלה התלמידים שמלגתם נמשכת משנים קודמות:

ליביה בלן מהטכניון; ג'רמי בן-שושן מאוניברסיטת תל-אביב; ריזי גרודה מהאוניברסיטה העברית בירושלים; אפרת דרזנר מאוניברסיטת תל-אביב; ליבי הרצברג מאוניברסיטת תל-אביב; גיא כץ מאוניברסיטת תל-אביב; תומר ניר מהאוניברסיטה העברית בירושלים; הילה עמרם מאוניברסיטת תל-אביב; תומר סויסה מהאוניברסיטה העברית בירושלים; נדב קימלמן מהאוניברסיטה העברית בירושלים; שרגא שוורץ מאוניברסיטת תל-אביב

פרס סנטה פולקס

אחת לשלוש שנים מעניקה משפחת פולקס את פרס סנטה פולקס בסכום של 2,500 לירות שטרלינג לאחד ממלגאי פולקס בעבר. הזוכה בפרס סנטה פולקס לשנת תש"ע הוא ד"ר ירון ברק מהטכניון

6.3 פרס "טבע" על שם מייסדי החברה

חברת טבע מעניקה מדי שנה פרס על שם מייסדי החברה לחוקרים על פריצת דרך בתחום מדעי החיים. זוכי הפרס נבחרים על פי המלצתה של ועדת שיפוט שממנה יו"ר מועצת המנהלים של טבע בהתייעצות עם נשיא האקדמיה. זוכת פרס "טבע" בסך של 200,000 שקלים חדשים לשנת תש"ע בתחום הביוטכנולוגיה היא פרופ' סמדר כהן, חוקרת וראש המחלקה להנדסה ביוטכנולוגית באוניברסיטת בן גוריון בנגב.

בנימוקי השופטים בוועדת הפרס נכתב: "פרופ' כהן ידועה בארץ ובעולם כחוקרת חלוצית ומקורית מאוד בתחום של ביו-חומרים לרפואה הגנרטיבית (generative) ומדענית פורצת דרך בתחום הביוטכנולוגיה. מדובר בענף חדש יחסית של ביוטכנולוגיה אשר מטרתו לשקם חבלות רקמתיות באמצעות חומרים מלאכותיים ואחרים, אשר משתלבים בתוך הרקמה הבריאה ומסייעים בהחלמתה. מוטת המחקר של פרופ' כהן היא רחבה במיוחד, ותלמידיה עושים חיל במוסדות אוניברסיטאיים בישראל. לאחרונה, מאמציה הארוכים של פרופ' כהן החלו לשאת פרי ושניים מהם נמצאים בשלבים מתקדמים של יישום ביוטכנולוגי/רפואי".

6.4 מלגות רופא-חוקר

קרן בת-שבע דה רוטשילד של האקדמיה יזמה את מלגות רופא-חוקר. המלגות נועדו לאפשר לרופאים צעירים לעסוק במחקר רפואי ברמה גבוהה. מלגת רופא-חוקר מממנת כמחצית המשרה של המלגאי והוצאות מעבדה. כך היא משחררת את המלגאים מחלק ניכר מן המטלות הקליניות, והם יכולים לייחד זמן למחקר. בשנת תשס"ז, ועל פי חזונה של קרן בת-שבע דה רוטשילד, הועברה העשייה לידי משרד הבריאות, ומלגות ניתנו במימון עמותת ישעיה הורוויץ ולשכת המדען הראשי במשרד הבריאות.

עוד פרטים על המלגות והפרסים מובאים באתר האקדמיה, בחלונית "מדיניות מדע".

7. הרצאות, כינוסים ואירועים בבית האקדמיה בתש"ע

במסגרת תפקידה המוגדר בחוק "לטפח ולקדם פעילות מדעית" האקדמיה מקיימת בביתה הרצאות, כינוסים וימי עיון. אירועים רבים פתוחים לקהל הרחב. השנה קיימה האקדמיה כינוסים מדעיים ואירועים ציבוריים ייחודיים לכבוד שנת היובל לכינונה.

כינוסים וימי עיון

י"ב-ט"ו בכסלו תש"ע (29 בנובמבר-2 בדצמבר 2009)

הסימפוזיון השנתי הישראלי-גרמני לחוקרים צעירים בחזית מדעי הרוח (GISFOH):

"אנשים, רעיונות וחומרים בתנועה"

בשיתוף קרן הומבולדט

(ראו פרטים לעיל בפרק החטיבה למדעי הרוח)

ט"ו-ט"ז בכסלו תש"ע (2-3 בדצמבר 2009)

סדנה השוואתית בין-לאומית

אסטרטגיות לאומיות לקידום ולמימון המחקר

הביו-רפואי בישראל ובעולם

בהשתתפות: השר פרופ' דניאל הרשקוביץ, סגן השר ח"כ יעקב ליצמן, ח"כ מאיר שטרית, פרופ' מנואל טרכטנברג, פרופ' מנחם יערי, פרופ' רות ארנון, פרופ' בנימין גייגר, מר יגאל ארליך, פרופ' אורי זליגסון, פרופ' אבי ישראלי, פרופ' רפאל משולם, פרופ' מיכאל סלע, פרופ' אלכס קינן והאורחים מחו"ל:

Prof. Jean-Francois Bach, Prof. H. Fineberg,
Prof. Christopher Kennard, Prof. Reinard
Kurth, Prof. Willam Paul, Prof. Olle
Stendahl

כ"ב-כ"ג בכסלו תש"ע (9-10 בדצמבר 2009)

מדע ושלוש - מדע ומלחמה

כינוס משותף ישראל-גרמניה

שיתוף פעולה בין האקדמיה למדעים של

ברלין-ברנדנבורג (BBAW) לאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

השתתפו מישראל: פרופ' שולמית וולקוב - יו"ר משותף לוועדה המארגנת; פרופ' מנחם יערי, פרופ' יעקב זיו, פרופ' אורי זליגסון, פרופ' נילי כהן, פרופ' רפאל משולם, פרופ' ב"ז קדר - יושבי הראש;

האסיפה הכללית הפתוחה בחנוכה והרצאות החברים החדשים באקדמיה

ד' חנוכה, כ"ח בכסלו תש"ע (15 בדצמבר 2009)
פרופ' עודד אברמסקי

נירו-אימונולוגיה: מחלות אוטואימוניות של מערכת העצבים

פרופ' יוסי לוי

חילופי מין באלמוגי אבן

פרופ' אברהם ניצן

אלקטרוניקה מולקולרית

הרצאות אורחים

י"ד בכסלו תש"ע (1 בדצמבר 2009)

Prof. Christoph Marksches

COMPASSION

Some Remarks on Concepts of Divine Human Compassion in Antiquity

יו"ר: פרופ' מנחם יערי

ג' בטבת תש"ע (20 בדצמבר 2009)

Prof. James Russell

A 19th-Century Sephardic Jew's Armenian Book of Magic

יו"ר: פרופ' שאול שקד

כ"ו בטבת תש"ע (12 בינואר 2010)

פרופ' איריס פרוש

"ללמד בנות יהודה קסת"

כתבה, מגדר ויתרונה של שוליות

יו"ר: פרופ' מנחם ברינקר

ח' באדר תש"ע (22 בפברואר 2010)

ד"ר ארווינג פינקל

New Light on the Babylonian Exile

יו"ר: שאול שקד

הרצאות לזכר חברי האקדמיה

כ"א בכסלו תש"ע (8 בדצמבר 2009)
ערב עיון לזכרו של פרופ' ישראל ייבין במלאות שנה למותו

יו"ר: פרופ' גדעון גולדנברג
בהשתתפות: פרופ' יהושע בלאו, פרופ' יוסף יהלום, פרופ' יוסף עופר

י"ח בשבט תש"ע (2 בפברואר 2010)
ערב לזכרו של פרופ' איליה פיאטצקי-שפירו ז"ל
בהשתתפות: פרופ' נוגה אלון – יו"ר, פרופ' סטיב גלברט, פרופ' מנחם יערי, פרופ' אלכס לובוצקי, ד"ר סוניה ליון, פרופ' דוד סודרי, פרופ' דן עמיר, פרופ' הלל פורסטנברג, ד"ר גריגורי פיאטצקי, פרופ' גרישה צבי פריימן, גב' סבטלנה רזניקוב, גב' שלי שפירו-גולדווין

כ"ה באדר תש"ע (11 במרס 2010)
ההרצאה השנתית לזכרו של פרופ' שלמה פינס
Prof. Jean-Luc Marion
**Saint Augustine and the Naming of God-
idipsum**

יו"ר: פרופ' גדליה סטרומזה

סקסי הענקת מלגות ופרסים

ג' בשבט תש"ע (18 בינואר 2010)
הכינוס השנתי של מפעל מלגות אדאמס
בהשתתפות: פרופ' מנחם יערי, פרופ' אסא כשר, אבי סאייג, פרופ' חיים סידר, ד"ר מאיר צדוק, פרופ' יואל רק, פרופ' עדי שמיר

ח' באייר תש"ע (22 באפריל 2010)
סמינר אדאמס תש"ע
וטקס קבלת מלגאי המחזור השישי
לציון יום הולדתו ה-90 של מרסל אדאמס
בהשתתפות: פרופ' רפאל משולם, פרופ' חיים סידר
מרצה אורח: Dr. Julian Adams
The Story of Velcade

פרופ' בנימין איזק, פרופ' יצחק בן-ישראל, פרופ' אייל בנבנישתי, פרופ' ערן דולב, פרופ' מרטין ון קרפלד, פרופ' יהושע יורטנר
השתתפו מגרמניה:

Prof. Mitchell G. Ash – Co-Chairperson of the Organizing Committee; Prof. Wolfgang U. Eckart, Prof. Ferdinand Hucho, Prof. Jürgen Kocka, Prof. Ruth Lewin Sime, Prof. Helmut Maier, Prof. Günter Stock, Prof. Miloš Vec

ה' בטבת תש"ע (22 בדצמבר 2009)
ערב עיון לכבוד פרופ' יהושע בלאו במלאות לו 90 שנה
יו"ר: פרופ' מרדכי עקיבא פרידמן
בהשתתפות: פרופ' סימון הופקינס, פרופ' משה בר-אשר, פרופ' חגי בן-שמאי ופרופ' ריצ'ארד שטיינר

ז' בטבת תש"ע (24 בדצמבר 2009)
הכינוס השני למדע בתקשורת הישראלית
בהשתתפות: עפרי אילני, יואל אסתרון, אבי בליזובסקי, פרופ' מנחם בן ששון, אביטל בר, ד"ר אילת ברעם-צברי, דודי גולדמן, ד"ר זהר גורי, פרופ' עילם גרוס, מיכל דקל, ד"ר אהרון האופטמן, רפיק חלבי, פרופ' חוה טבנקין, פרופ' מנחם יערי, אילן לוקאץ, ד"ר נעם למלשטריך-לטר, איתי נבו, ג'ודי סגל-איצקוביץ, ד"ר ינאי עופרן, צבי עצמון, אילן פילו, סוניה פלדמן, ד"ר איתן קריין, אורי רוזן, פרופ' יואל רק, פרופ' עידן שגב, דבורית שרגל, פרופ' נתן שרון
Dr. Fern Eldson-Baker, Dr. David Nordfors

ט' באדר תש"ע (23 בפברואר 2010)
ערב עיון לכבוד פרופ' גדעון גולדנברג בהגיעו לגבורות
יו"ר: פרופ' יוחנן פרידמן
בהשתתפות: פרופ' ישראל ברטל, פרופ' רוני הנקין-רויטברג, גב' מיכל שוורצברט, ד"ר ערן כהן, מר יער חבר

ערבי עיון ומפגשי פורום הצעירים במדעי הרוח לשנת תש"ע
(ראו הרשימה המלאה לעיל בפרק החטיבה למדעי הרוח)

שנת היובל לאקדמיה

האירועים בסימן היובל והשבוע הלאומי למדע תש"ע

כ"ח באדר תש"ע (14 במרס 2010)

ההרצאה השנתית על שם אלברט איינשטיין
Prof. Claude Cohen-Tannoudji
חתן פרס נובל בפיזיקה
Manipulating Atoms with Light

כ"ט באדר תש"ע (15 במרס 2010)

האירוע המרכזי החגיגי לציון היובל – קונצרט
הקאמרטה הישראלית ירושלים
סולנים: איריס יורטנר, ירון קולברג

א' בניסן תש"ע (16 במרס 2010)

היום הלאומי למדע – ישיבה חגיגית בוועדת
המדע בכנסת
בהשתתפות נשיאי האקדמיות וחברי האקדמיה
במעמד: יו"ר הכנסת ח"כ ראובן (רובי) ריבלין
יו"ר ועדת המדע ח"כ מאיר שטרית

י"ט-כ"א בטבת תש"ע (5-7 בינואר 2010)

כינוס בין-לאומי במדעי הרוח לציון היובל:
תנועות דתיות ותמורות דתיות ביהדות, בנצרות
ובאסלאם
בהשתתפות: פרופ' יוחנן פרידמן, פרופ' גדליה
סטרומזה, פרופ' מרדכי עקיבא פרידמן
ופרופ' איתן קולברג – הוועדה המארגנת;
פרופ' מנחם יערי, פרופ' משה אידל, פרופ' ש"נ
אייזנשטדט, פרופ' מיכאל הד, פרופ' זאב מגן,
פרופ' ורד נועם, פרופ' שרה סבירי, פרופ' ב"ז קדר,
פרופ' יוסף קפלן, פרופ' שאול שקד
Prof. Michael Fishbane, Prof. Mushirul
Hasan, Prof. Christoph Marksches, Prof.
Ulinka Rublack, Prof. Sabine Schmidtke

כ"א באדר-י' בניסן (7-25 במרס 2010)

תערוכה נדירה שבה הוצג לראשונה בשלמותו,
בבית האקדמיה, כתב היד המקורי השלם של
אלברט איינשטיין משנת 1916 של תורת יסודות
היחסות הכללית

כינוס נשיאים וראשי אקדמיות מרחבי העולם לציון היובל: "מדע ומחויבות"
בהשתתפות:

- Prof. Ruth Arnon**, Vice President, Israel Academy of Science and Humanities (IASH); Weizmann Institute of Science (Israel)
- Prof. Richard Atkinson**, President Emeritus, University of California System (USA)
- Prof. Yisrael Aumann**, Member IASH; Hebrew University of Jerusalem; Nobel Laureate (Israel)
- Prof. Dorairajan Balasubramanian**, President, Indian Academy of Sciences (India)
- Prof. Catherine Bréchinac**, President, International Council for Science (France)
- Prof. Lorna Casselton**, Vice President, Royal Society of London (UK)
- Dr. William Colglazier**, Executive Officer, US National Academy of Science (USA)
- Prof. Jüri Engelbrecht**, President, ALLEA (All European Academies); Vice President, Estonian Academy of Sciences (Estonia)
- Prof. Harvey V. Fineberg**, President, US Institute of Medicine (USA)
- Prof. Jörg Hacker**, President, German Academy of Sciences, Leopoldina (Germany)
- Prof. Avram Hershko**, Member IASH; Technion; Nobel Laureate (Israel)
- Prof. Peter Jagers**, Vice President, Royal Swedish Academy of Sciences (Sweden)
- Prof. Joshua Jortner**, President Emeritus, IASH; Tel Aviv University (Israel)
- Prof. Ichiro Kanazawa**, President, Science Council of Japan (Japan)
- Prof. Michał Kleiber**, President, Polish Academy of Sciences (Poland)
- Prof. Yongxiang Lu**, President, Chinese Academy of Sciences; Co-Chair, InterAcademy Council (China)
- Prof. Helmut Schwarz**, President, Alexander von Humboldt Foundation (Germany)
- Prof. Günter Stock**, President, Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities (Germany)
- Prof. Volker ter Meulen**, Chairman, European Academies Science Advisory Council (Germany)
- Prof. Charles Vest**, President, US National Academy of Engineering (USA)
- Prof. Chi-Huey Wong**, President, Academia Sinica (Taipei)
- Prof. Menahem Yaari**, President, IASH; Hebrew University of Jerusalem (Israel)
- Prof. Jacob Ziv**, President Emeritus, IASH; Technion (Israel)

י"ח-י"ט באייר תש"ע (2-3 במאי 2010)

כינוס בין-לאומי במדעי הטבע לציון היובל:
חזית המחקר הביורפואי

בהשתתפות: פרופ' רות ארנון, פרופ' אהרן צ'חנובר, פרופ' יוסי שילה - הוועדה המארגנת; פרופ' מנחם יערי, פרופ' משה אורן, פרופ' רפאל משולם, פרופ' מיכאל סלע - יושבי הראש; המרצים: פרופ' עדה יונת, פרופ' מישל רבל,

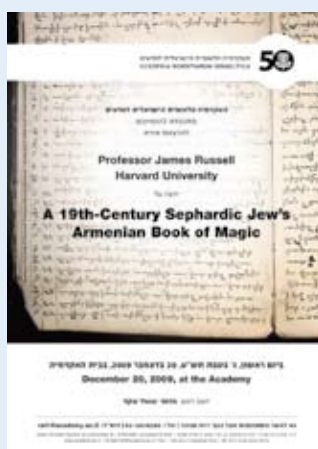
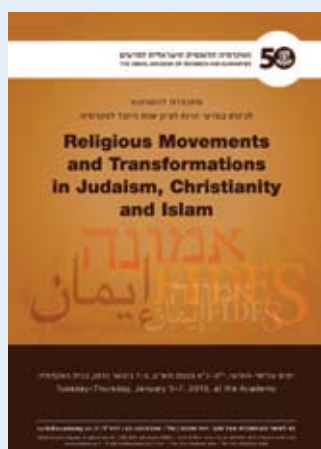
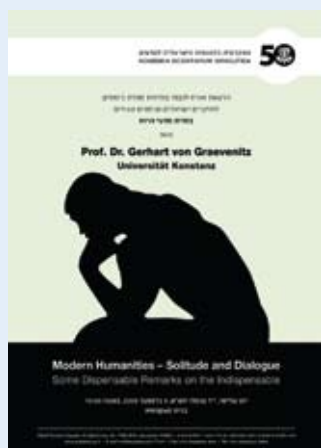
Prof. Arthur Beaudet, Prof. Leroy Hood,
Prof. Fotis Kafatos, Prof. Mary-Claire King,
Prof. Eric Lander, Prof. Matthias Mann,
Prof. Rino Rappuoli, Prof. David Scadden,
Prof. Axel Ullrich

ט' בניסן תש"ע (24 במרס 2010)

ציון היום הלאומי למדע בבית נשיא המדינה
וטקס הענקת הפרסים לזוכים בתחרות ה-13
"מדענים ומפתחים צעירים בישראל"
מטעם מוזאון המדע ע"ש בלומפילד בירושלים
ובשיתוף האקדמיה, משרד החינוך, משרד המדע,
ועדת המדע בכנסת, אינטל ועוד
ובהשתתפות המדענים הצעירים ובני משפחותיהם

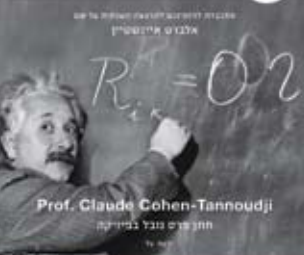
שנת היובל לאקדמיה

כרזות אירועי היובל בתש"ע 2009/2010

50
התאחדות המדענים הישראליים
The Israel Association of Scientists

מנהלים: פרופ' אריאל שרון, פרופ' אריאל שרון
אגודת המדענים הישראלית

Prof. Claude Cohen-Tannoudji
חונן פרס נובל בכימיה

Manipulating Atoms with Light

יום ראשון, 17 במרץ 2010, 14:00-17:00
באולם הכנסות בניין המדענים

50
התאחדות המדענים הישראלים
The Israel Association of Scientists

הכינוס השני למדע בתקשורת הישראלית
The 2nd Israeli Science Communication Conference

יום חמישי, 17 במרץ 2010, 14:00-17:00
בניין המדענים ובניין המדענים

התאחדות המדענים הישראלים
The Israel Association of Scientists

50
התאחדות המדענים הישראלים
The Israel Association of Scientists

מנכ"ל: פרופ' אריאל שרון
מנהל: פרופ' אריאל שרון

"ללמד בנות יהודה קסות"
כתיבה, מגדר ויתרונה של שוליות

יום שישי, 17 במרץ 2010, 14:00-17:00
בניין המדענים

50
התאחדות המדענים הישראלים
The Israel Association of Scientists

ADAMS SEMINAR
מנהל: פרופ' אריאל שרון

יום ראשון, 17 במרץ 2010, 14:00-17:00
בניין המדענים

Dr. Julian Adams
President of the Royal Society of Open Science

50
התאחדות המדענים הישראלים
The Israel Association of Scientists

מינוס הנשיאים
Presidents' Conference

יום שישי, 17 במרץ 2010, 14:00-17:00
בניין המדענים

Conference of Science Academy Presidents
Science and Accountability

50
התאחדות המדענים הישראלים
The Israel Association of Scientists

מבצרת את המדענים החדשים
עם הצטרפותם לאקדמיה

יום שישי, 17 במרץ 2010, 14:00-17:00
בניין המדענים

התאחדות המדענים הישראלים
The Israel Association of Scientists

50
התאחדות המדענים הישראלים
The Israel Association of Scientists

EINSTEIN'S MASTERPIECE
THE FOUNDATION OF GENERAL RELATIVITY

יום שישי, 17 במרץ 2010, 14:00-17:00
בניין המדענים

HU
The Hebrew University of Jerusalem

50
התאחדות המדענים הישראלים
The Israel Association of Scientists

כינוס בינלאומי
חזית המחקר הביורומדי
International Conference
Frontiers in Biomedical Research

יום שישי, 17 במרץ 2010, 14:00-17:00
בניין המדענים

8. תקציב האקדמיה לשנת תש"ע

<p>24,475,450</p> <p>13,001,000</p>	<p>הוצאות</p> <p>הוצאות תקציב שוטף</p> <p>החטיבה למדעי הטבע</p> <p>קרן בת-שבע דה רוטשילד</p> <p>מדיניות מדע</p> <p>החטיבה למדעי הרוח</p> <p>כינוסים מדעיים וקשרי קהילה</p> <p>ההוצאה לאור</p> <p>קשרים בין-לאומיים</p> <p>הוצאות כלליות ומשרדיות</p> <p>שכר ונלוות</p> <p>שנת היובל לאקדמיה</p> <p>פעילות היזמה בחינוך</p> <p>מיזמים במימון חיצוני</p>
<p>11,474,450</p>	<p>156,000</p> <p>760,000</p> <p>147,000</p> <p>735,000</p> <p>280,000</p> <p>370,000</p> <p>1,341,000</p> <p>1,474,000</p> <p>6,220,000</p> <p>1,274,000</p> <p>244,000</p>
<p>24,475,450</p> <p>13,001,000</p>	<p>הכנסות</p> <p>הכנסות תקציב שוטף</p> <p>הקצבת ות"ת</p> <p>הכנסות מפרסומים</p> <p>הכנסות מקרנות מיועדות</p> <p>קרן סם שפיגל למדעי הרוח</p> <p>קרן בת-שבע דה רוטשילד</p> <p>השתתפות הקרן הלאומית למדע</p> <p>הכנסות ממיזמים</p> <p>שנת היובל</p> <p>הכנסות שונות</p> <p>מיזמים במימון חיצוני</p>
<p>11,474,450</p>	<p>9,114,000</p> <p>110,000</p> <p>712,000</p> <p>85,360</p> <p>760,000</p> <p>874,000</p> <p>425,930</p> <p>646,000</p> <p>273,710</p>

*תחשיב דולרי במחירי תשס"ט (3.8 ש"ח)

9. ועדות האקדמיה

(לפי סדר האל"ף-בי"ת)

הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות

פרופ' אליעזר רבינוביץ – יו"ר, פרופ' הלינה אברמוביץ, פרופ' מיכאל גרונאו, פרופ' אהוד דוכובני, פרופ' שולמית טרם, פרופ' גיורא מיקנברג, פרופ' יוסף ניר, פרופ' ירון עוז

הוועדה הלאומית לננוטכנולוגיה

ד"ר דן מידן – יו"ר, ד"ר יונה אטינגר, פרופ' יוסף אמרי, ד"ר משה גולדברג, ד"ר דן וילנסקי, פרופ' יהושע יורטנר, מר ישראל מקוב, מר גיורא שלגי, ד"ר מאיר ויינשטיין – רכז

הוועדה הלאומית לקרינת הסינכרוטרון

פרופ' משה דויטש – יו"ר, פרופ' נעם אדיר, פרופ' אמיל זולוטיאבנקו, פרופ' עדה יונת, פרופ' יובל גולן, פרופ' עודד ליבנה, פרופ' אירית שגיא, פרופ' משה פז-פסטרנק, ד"ר יוסי סגל – רכז

הוועדה המדעית למיפוי המחקר האקדמי בתחומי טכנולוגיות המקטינות את השימוש בנפט בתחבורה

פרופ' יצחק אפלווג – יו"ר, פרופ' מיכה אשר, פרופ' יוג'ין קנדל, ד"ר יצחק ברזין, פרופ' גרשון גרוסמן, פרופ' גדעון גרייזר, פרופ' מרדכי הרשקוביץ, פרופ' איתמר וילנר, פרופ' אילן חת, פרופ' דוד כאהן, פרופ' עמנואל פלד, פרופ' אריה צבן

הוועדה המייעצת לביואתיקה

פרופ' רות ארנון – יו"ר, עו"ד גלי בן-אור, השופטת (בדימוס) גב' שושנה ברמן, פרופ' דוד הד, ד"ר מרדכי הלפרין, פרופ' אסא כשר, פרופ' אפרת לוי-להד, פרופ' אלכס קינן, פרופ' מישל רבל, פרופ' חרמונה שורק, פרופ' עמוס שפירא, ד"ר יוסי סגל – רכז

הוועדה המלווה למפעל התפילה

פרופ' אברהם גרוסמן, פרופ' מרדכי עקיבא פרידמן

הוועדה המלווה למפעל לחקר השירה והפיוט בגניזה ע"ש עזרא פליישר

פרופ' אברהם גרוסמן, פרופ' מרדכי עקיבא פרידמן

הוועדה לבדיקת מצב המחקר בישראל בתחום הארכאולוגיה

פרופ' יורם צפירי – יו"ר, ד"ר גדעון אבני, פרופ' דוד אדן-ביוביץ, פרופ' ש"נ אייזנשטדט, פרופ' מיכל ארצי, פרופ' אנה בלפר-כהן, פרופ' סיי גיטין, ד"ר עוזי דהרי, פרופ' סטיב ויינר, פרופ' זאב וייס, פרופ' עמיחי מזר, פרופ' מרגלית פינקלברג, פרופ' ישראל פינקלשטיין, פרופ' ב"ז קדר, פרופ' סטיבן רוזן, פרופ' יואל רק, ד"ר רפי נצר – רכז

הוועדה לבחירת חתני פרס טבע

פרופ' יוסי ירדן – יו"ר, פרופ' רפאל משולם, פרופ' ברכה רגו

הוועדה להצעת מועמדים לחברות בחטיבה למדעי הטבע

פרופ' יגאל תלמי – יו"ר, פרופ' אילן חת, פרופ' איתמר וילנר, ד"ר יוסי סגל – רכז

הוועדה להצעת מועמדים לחברות בחטיבה למדעי רוח

פרופ' בנימין איזק – יו"ר, פרופ' סרג'יו הרט, פרופ' חוה טורניאנסקי, מר בוב לפידות – רכז

הוועדה למינוי פורום צעירים במדעי הרוח והחברה

פרופ' שאול שקד – יו"ר, פרופ' מנחם ברינקר, פרופ' נילי כהן, פרופ' מרגלית פינקלברג, פרופ' יוחנן פרידמן, פרופ' שולמית וולקוב, מר בוב לפידות – רכז

המרכז האקדמי בקהיר

מועצה: פרופ' מנחם יערי – יו"ר, פרופ' רחל גלון, ד"ר מאיר צדוק, פרופ' גבריאל רוזנבאום, נציגי החברה המזרחית, נציגי האוניברסיטאות, נציג ות"ת, נציג משרד החוץ

הנהלה: ד"ר מאיר צדוק – יו"ר, פרופ' גבריאל ורבורג, פרופ' מחמוד יזבכ, פרופ' אמנון כהן, פרופ' שמעון שמיר, מר בוב לפידות – רכז

ועדת ארכיב המדע

פרופ' אפרים קציר ז"ל – יו"ר, פרופ' יהושע יורטנר, ד"ר שאול כץ, ד"ר מאיר צדוק, פרופ' יורם צפרי, פרופ' אלכס קינן

ועדת הביקורת של האקדמיה

פרופ' שאול שקד, פרופ' זאב תדמור

ועדת ההיגוי ליזמה לפיתוח מחקר יישומי בחינוך

פרופ' מנחם יערי – יו"ר, גב' רות אוטולנגי, פרופ' עדנה אולמן-מרגלית, מר אמיר אלשטיין, פרופ' גרשון בן שחר, פרופ' שאול הוכשטיין, מר אלן הופמן, פרופ' נעמה צבר-בן יהושע, ד"ר אביטל דרמון – רכזת

ועדת ההיגוי לנושא הערכת המחקר הביורפואי בישראל

פרופ' רות ארנון – יו"ר, פרופ' אלכס קינן – סגן היו"ר, פרופ' עודד אברמסקי, ד"ר גבי ברבש, ד"ר אורה דר, פרופ' אברהם הרשקו, פרופ' אורי זליגסון, פרופ' יוסף מקורי, פרופ' מיכאל סלע, ד"ר קארל סקורצקי, ד"ר אירית פנחסי, פרופ' יוסף קלפטר, פרופ' ברכה גר, פרופ' רמי רחמימוב ז"ל, פרופ' חרמונה שורק, פרופ' גיורא שמחן, ד"ר דוד פרידמן – רכז
צוות המעקב ליישום ההמלצות שבדוח הוועדה: פרופ' רות ארנון – יו"ר, פרופ' חיים סידר, פרופ' אלכס קינן, ד"ר דוד פרידמן – רכז

ועדת ההיגוי לשימור ולפיתוח אוספי הטבע

פרופ' יהודית בירק – יו"ר, פרופ' תמר דיין, פרופ' יעל לובין, פרופ' עודד נבון, פרופ' אהוד שפניר, ד"ר יוסי סגל – רכז

ועדת ההיגוי של מילון הפרסית האמצעית

פרופ' גדעון גולדנברג – יו"ר, פרופ' יוחנן פרידמן, פרופ' שאול שקד

ועדת ההיגוי של מערך אקולוגי רב-גורמי (מארג)

פרופ' צבי בן-אברהם – יו"ר, ד"ר ישעיהו בר-אור, ד"ר עומרי בונה, פרופ' גדעון דגן, פרופ' אלון טל, ד"ר יוסי לשם, ד"ר חסאם מסאלחה, מר יובל פלד, פרופ' רונן קדמון, פרופ' משה שחק, גב' בת-שבע שור – רכזת; ד"ר אלי גרונר, מר רן לוי – משקיפים

ועדת ההיגוי של מפעל מלגות אדאמס

פרופ' חיים סידר – יו"ר, פרופ' יקיר אהרונוב, פרופ' עמירם גרינולד, פרופ' איתמר וילנר, פרופ' מנחם יערי, פרופ' משה משה, פרופ' דוד קשדן, גב' בת-שבע שור – רכזת

ועדת ההיגוי של פרויקט MGH (מונומנטה) (Monumenta Germaniae Historica)

פרופ' ב"ז קדר – יו"ר, פרופ' מלאכי בית-אריה, מר יעקב גוגנהיים, פרופ' אברהם גרוסמן, פרופ' ישראל יובל, פרופ' יוסף קפלן

ועדת ההשקעות

מר דן זיסקינד, מר אהוד ניגר, מר הרי ספיר, מר יוסי לנץ – רכז

ועדת הכספים

פרופ' מנחם יערי, מר גוריון מלצר, ד"ר עמנואל שרון, מר יוסי לנץ – רכז

ועדת הפאונה והפלורה של ארץ ישראל

פרופ' עוזי פליטמן – יו"ר, ד"ר מנחם גורן – יו"ר, ד"ר בלה גליל, פרופ' אמוץ דפני, ד"ר דניאל יואל, פרופ' מרדכי כסלו, פרופ' רפאל משולם, ד"ר אמנון פרידברג, פרופ' אבישי שמידע
ד"ר יוסי סגל – רכז

ועדת הפרסומים

פרופ' יוחנן פרידמן – יו"ר, פרופ' מלאכי בית-אריה, פרופ' גדעון גולדנברג, פרופ' רפאל משולם, פרופ' מרגלית פינקלברג, פרופ' מרדכי עקיבא פרידמן, פרופ' יוסף קפלן

ועדת התכניות

פרופ' אברהם גרוסמן – יו"ר, פרופ' בנימין איזק, פרופ' שולמית וולקוב, פרופ' יוחנן פרידמן, פרופ' איתן קולברג, מר בוב לפידות – רכז

ועדת מלגות פולקס

פרופ' יהודית בירק – יו"ר, פרופ' ערן דולב, פרופ' מאיר וילצ'יק, פרופ' אורי זליגסון, פרופ' מיכאל פריי, גב' גליה פינצי – רכזת

ועדת פורום "אופקים חדשים במדע"

(פורום מדעי הטבע)

פרופ' איתמר וילנר – יו"ר, פרופ' יוסף אמרי, פרופ' אילן חת, פרופ' רפאל דוד לוי, פרופ' אלכסנדר לויצקי, פרופ' רפאל משולם, פרופ' עדי שמיר, ד"ר יוסי סגל – רכז

חבר היועצים של קרן בת-שבע דה רוטשילד

פרופ' מנחם יערי – נשיא, פרופ' רות ארנון – יו"ר, פרופ' חנוך גוטפרינד, פרופ' אלישע האס, פרופ' דוד הורן, פרופ' יהושע יורטנר, פרופ' רפאל משולם, פרופ' אורי סיון, פרופ' קנת' פרייס, פרופ' אלכס קינן, פרופ' גיורא שמחן

10. נציגי האקדמיה בגופים ובמוסדות

(לפי סדר האל"ף-בי"ת)

יועצים מדעיים לנשיא המדינה מטעם האקדמיה

פרופ' רות ארנון – יועצת למדע לנשיא המדינה,
פרופ' צבי בן-אברהם – יועץ למדעים ואיכות
הסביבה לנשיא המדינה

מועצת פרסי הארווי

פרופ' יקיר אהרונוב, פרופ' עדה יונת

מועצת רשות העתיקות

פרופ' ב"ז קדר – יו"ר

פרס דן דוד

(אוניברסיטת תל-אביב)

פרופ' יהושע יורטנר

פורום תל"מ

(תשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח)

פרופ' יעקב זיו – יו"ר

קרן יוספה וליאוניד אולשוונג (האפוטרופוס הכללי)

מר בוב לפידות

הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי

פרופ' חוה טורניאנסקי

הוועד הישראלי לאונסק"ו

מר בוב לפידות

הוועדה האקדמית של המכון

ללימודים מתקדמים

(האוניברסיטה העברית בירושלים)

פרופ' רות ארנון, פרופ' מנחם יערי

הוועדה הלאומית לקידום מחקר

וטכנולוגיות יסוד לשיטות הגנה על

תשתיות אזרחיות

פרופ' יגאל תלמי

המועצה הלאומית למחקר ופיתוח

(מולמו"פ)

פרופ' יהודית בירק

המועצה לניסויים בבעלי חיים

פרופ' אהוד זיו (יו"ר), פרופ' יעקב גופס,

ד"ר עתניאל דרור, פרופ' שמואל עינב, פרופ'

סיליה פסברג, פרופ' חנן פרנק

הקורטוריון של הטכניון

פרופ' מרדכי הייבלום

הקרן הדולאומית למדע ארצות-הברית

– ישראל

פרופ' יוסי שילה

ועדת קרן מינרבה לחילופי מדענים

בין ישראל לגרמניה

פרופ' עמנואל אדלר (יו"ר), פרופ' עוזי קלדור,

פרופ' דן שכטמן

11. נספחים

11.1 חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים תשכ"א – 1961

הקמת האקדמיה

1 מוקמת בזה האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים (להלן – 'האקדמיה').

מטרות

- 2 מטרות האקדמיה ותפקידיה הם:
  - (1) לרכז בתוכה כחברים מטובי אישי המדע תושבי ישראל;
  - (2) לטפח ולקדם פעילות מדעית;
  - (3) לייעץ לממשלה בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית;
  - (4) לקיים מגע עם גופים מקבילים בחוץ-לארץ;
  - (5) לפעול בייצוג המדע הישראלי במוסדות ובכינוסים בין-לאומיים, מתוך תיאום עם מוסדות המדינה;
  - (6) לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע;
  - (7) לעסוק בכל פעילות שיש בה כדי לשמש את המטרות האמורות.

מושב האקדמיה

3 מושב האקדמיה יהיה בירושלים.

האקדמיה – תאגיד פטור ממסים

4 האקדמיה היא תאגיד, כשר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית.
4א לעניין פקודת מס הכנסה, נחשבת האקדמיה כמוסד בעל אופי ציבורי לענייני תרבות, חינוך ומדע, וכל עיסקה של האקדמיה וכל נכסיה יהיו פטורים מכל אגרה, ארנונה או תשלום-חובה אחר המשתלמים למדינה או לרשות מקומית.

חברי האקדמיה

5 חברי האקדמיה יהיו חברי הוועד המכין להקמת האקדמיה הלאומית למדעים, שנתמנו לכך בתוקף החלטת הממשלה מיום כ"ו בחשוון תשי"ט/9 בנובמבר 1958, וחברים נוספים שייבחרו על ידי האקדמיה באסיפה כללית.

חברות והפסקתה

- 6 חבר האקדמיה יהיה חבר בה לכל ימי חייו; חברותו תיפסק באחת מאלה:
  - (1) אם ביקש מאת נשיא האקדמיה, בכתב, לראות את מקומו פנוי;
  - (2) אם חדל להיות תושב ישראל והוא איננו חבר-חוק;
  - (3) אם הורשע בעבירה בפסק דין סופי והאקדמיה מצאה כי בנסיבות העניין היה בעבירה משום קלון.

נשיא האקדמיה וסגנו

7 נשיא האקדמיה יתמנה על ידי נשיא המדינה, על פי המלצת האקדמיה, מבין חבריה תושבי ישראל; נשיא האקדמיה יתמנה לשלוש שנים, והוא יוסיף לכהן אף לאחר מכן עד למינוי הבא של נשיא האקדמיה; סגן הנשיא ייבחר על ידי האקדמיה.

החטיבות

8 באקדמיה יהיו חטיבה למדעי הרוח וחטיבה למדעי הטבע; כל חטיבה תבחר ביושב-ראש החטיבה.

מועצת האקדמיה

9 ענייני האקדמיה ינוהלו על ידי מועצת האקדמיה.

הרכב המועצה

10 מועצת האקדמיה תהיה מורכבת מנשיא האקדמיה, סגן הנשיא, יושב-ראש החטיבה למדעי הרוח, יושב-ראש החטיבה למדעי הטבע והמנהל האדמיניסטרטיבי שיתמנה על ידי יתר חברי המועצה: נעדר הנשיא – ימלא את מקומו סגן הנשיא; נעדרו הנשיא וסגנו – תבחר המועצה ממלא מקום לנשיא מבין חברי האקדמיה לתקופת העדרם של הנשיא וסגנו.

האסיפה הכללית של האקדמיה

- 11 האקדמיה תתכנס לאסיפה כללית לפי הצורך, ולפחות אחת לשנה, למטרות אלה:
- (1) לעשות כל פעולה שיוחדה לאסיפה הכללית לפי חוק זה או לפי התקנון;
  - (2) להחליט בדבר אישור הדוחות של המועצה, תכנית הפעולות של האקדמיה ומוסדותיה שתוגש על ידי המועצה, דוח רואה החשבון והצעת התקציב;
  - (3) להחליט בכל עניין אחר שיועמד על סדר היום של האסיפה הכללית על ידי המועצה, או על ידי חמישה מחברי האקדמיה.

חברי-חוץ

12 האקדמיה רשאית לבחור באנשי מדע מובהקים תושבי חוץ-לארץ כחברי-חוץ של האקדמיה.

ביצוע

13 שר החינוך והתרבות ממונה על ביצוע חוק זה.

תקנון

14 האקדמיה רשאית, בהתייעצות עם שר החינוך והתרבות, להתקין תקנון לאקדמיה ובו ייקבעו בין היתר:

- (1) הכללים לפיהם תבחר האקדמיה את חבריה ונושאי תפקידים בה, במידה שלא נקבעו בחוק זה;
- (2) סדרי העבודה של האקדמיה ומוסדותיה;
- (3) ניהול המשק והכספים;
- (4) מעמדם וזכויותיהם של חברי-חוץ.

הוראות מעבר

- 15 (א) תקנון האקדמיה הלאומית למדעים שאושר על ידי הממשלה ביום י' באלול תשי"ט/13 בספטמבר 1959 – פרט להוראותיו שנכללו בחוק זה – ובתיאומים לפי העניין, יהיה תקנון האקדמיה, כל עוד לא שונה או הוחלף על פי סעיף 14.
- (ב) בחירה לאקדמיה ומינוי לתפקיד בה וכן כל פעולה לקידומה ולקידום פעולותיה, שנעשו בהתאם לתקנון האקדמיה לפני תחילתו של חוק זה, שרירים מיום עשייתם.

11.2 תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשס"ח - 2008

בתוקף סמכותה לפי סעיף 14 לחוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשכ"א-1961' (להלן: החוק), מתקינה האקדמיה, בהתייעצות עם שר המדע, התרבות והספורט², תקנון זה:

פרק ראשון: חברות באקדמיה

מספר החברים

1 מספר החברים בכל חטיבה לא יעלה על ארבעים, אולם חברים שגילם שבעים וחמש שנים ומעלה וחברי חוץ לא יבואו במניין זה.

בחירת חברים חדשים

- 2 (א) מדי שנה בשנה רשאית האקדמיה לבחור עד חמישה חברים חדשים בכל חטיבה, בכפוף לאמור בתקנה 1.
- (ב) חברי האקדמיה, למעט חברי חוץ, הם אישי מדע תושבי ישראל כמשמעותם בסעיף 2 (1) לחוק; לעניין זה –
- "איש מדע" – אדם שעיקר פעילותו הוא במחקר ובקידום הידע האנושי בכלים מדעיים;
- "תושב ישראל" – אדם שמקום מגוריו העיקרי הוא בישראל ובשעת בחירתו פעילותו המחקרית נמנית עם מסכת העשייה המדעית הישראלית.
- (ג) מועצת האקדמיה מוסמכת להחליט החלטות הנוגעות לתקנה זו.

הצעת מועמדים

- 3 (א) המועמדים לחברות בכל חטיבה יוצעו בכתב ליושב הראש שלה על ידי שלושה מחברי אותה חטיבה לפחות. ההצעות תוגשנה לכל המאוחר 30 יום לפני מועד ישיבת החטיבה שבה ייבחרו המועמדים לפי תקנה 4. בכל שנה יודיע יו"ר החטיבה לחברי החטיבה, בכתב, שלושה חודשים לפחות לפני מועד ישיבת הבחירה, מהו המועד האחרון להגשת שמות המועמדים.
- (ב) מועצת האקדמיה רשאית למנות ועדה של שישה חברים, שלושה מכל חטיבה, שמשמכותה להציע בכתב למועצת האקדמיה מועמד או מועמדים לחברות נוסף על המועמדים המוצעים על ידי החטיבות.

בחירת מועמדים

- 4 (א) מתוך רשימת המועמדים המוצעים על פי תקנה 3 (א) תבחר החטיבה, בהצבעה חשאית וברוב של שני שלישים מבעלי זכות ההצבעה שנוכחותם בישיבה נרשמה כדין, את המועמדים שהיא ממליצה לבחור לאותה חטיבה לפי תקנה 2. המניין החוקי של המשתתפים בהצבעה לבחירת מועמדים הוא רוב חברי החטיבה הנמצאים בארץ במועד הישיבה. המועמדים שיומלצו כאמור יבואו לבחירה סופית באסיפה הכללית של האקדמיה.
- (ב) מתוך רשימת המועמדים המוצעים על פי תקנה 3 (ב) תבחר המועצה, בהצבעה חשאית ופה אחד, את המועמדים הנוספים שהיא ממליצה לבחור לאקדמיה. המניין החוקי של המשתתפים בהצבעה לבחירת מועמדים לפי תקנת משנה זו הוא שלושה מארבעת אלה: הנשיא, סגנו ושני יושבי ראש החטיבות. המועמדים יבואו לבחירה סופית באסיפה הכללית של האקדמיה. חבר שנבחר בהליך זה יבחר את החטיבה שאליה ישתייך בהתייעצות עם הנשיא.

1 ח' התשכ"א, עמ' 193; התשל"ג, עמ' 45
2 י"פ התש"ס, עמ' 1088

בחירת חברים

5 רשימת המועמדים שנבחרו כאמור בתקנה 4 תועבר לבחירה סופית באסיפה הכללית של האקדמיה. המניין החוקי בהצבעה לבחירת חברים הוא מחצית חברי האקדמיה הנמצאים בארץ במועד הישיבה. ההצבעה תהיה על דף הצבעה אחד. הבחירה תהיה בהצבעה חשאית וברוב של שני שלישים מבעלי זכות ההצבעה שנוכחותם בישיבה נרשמה כדין.

הודעה על הבחירה

6 נשיא האקדמיה יודיע על בחירתם של החברים החדשים, לאחר שקיבל את הסכמתם; חברותו של חבר חדש מתחילה ביום קבלת הסכמתו לכהן כחבר האקדמיה.

חברי חוץ

7 (א) חברי חוץ ייבחרו בדרך הקבועה בתקנות 3 עד 6. בהיותם בישראל יהיו רשאים להשתתף בישיבות האסיפה הכללית ובישיבות החטיבה שהם משתייכים אליה, אך ללא זכות הצבעה.
(ב) מספר חברי החוץ לא יעלה על עשירית ממספר חברי האקדמיה שאינם חברי חוץ. בכל שנה ייבחרו בכל חטיבה לכל היותר שני חברי חוץ.

פרק שני: ישיבות האקדמיה

האסיפה הכללית

8 (א) מליאת האקדמיה תתכנס פעמיים בשנה לפחות ותדון בעניינים הנתונים לסמכותה לפי סעיף 11 לחוק. בכל שנה תוקדש אחת הישיבות לבחירת חברים חדשים, ובעת הצורך לבחירת הנשיא וסגן הנשיא. כאשר מספר המועמדים לבחירה גדול משלושה, תוקדש הישיבה כולה לנושא זה.
(ב) כמו כן תוקדש ישיבה אחת בכל שנה לדיון בדוח השנתי של האקדמיה, בדוח הביקורת, בדוחות הכספיים ובתקציב האקדמיה.
(ג) יו"ר האסיפה הכללית הוא נשיא האקדמיה, ובהיעדרו – סגן הנשיא.
(ד) יכול שהמליאה תתכנס לישיבות נוספות, על פי החלטת מועצת האקדמיה, לשמיעת הרצאות מדעיות או לדיון בעניינים ובהתפתחויות שהמועצה סבורה שאין לדחות. ישיבה מיוחדת של המליאה תכונס גם כל אימת שתתקבל בקשה בכתב לכך מחמישה עשר מחברי האקדמיה לפחות. המועצה תיענה לבקשה כזאת בהקדם האפשרי.

המניין החוקי בישיבות האסיפה הכללית

9 (א) המניין החוקי בישיבת האסיפה הכללית של האקדמיה הוא מחצית חברי האקדמיה הנמצאים בארץ במועד הישיבה.
(ב) באין מניין חוקי בשעה שנקבעה לישיבת האסיפה הכללית, יוכל יושב הראש לפזר את האסיפה למשך 30 דקות ולכנסה מחדש בתום הזמן הזה. ישיבת האסיפה תהיה אז חוקית בכל מספר נוכחים. באין מניין חוקי לא ייבחרו חברים חדשים, לא ייבחר נשיא או סגן נשיא, לא תיבחר ועדת ביקורת ולא יידונו שינויים בתקנון.
(ג) כל חבר שנוכחותו נרשמה כדין לפני ההצבעה ייכלל במניין החוקי הנדרש בהצבעה זו. חבר שנוכחותו נרשמה כאמור ולא השתתף בהצבעה ייחשב כמי שהצבעתו "נמנע".

הזמנות לישיבות האסיפה הכללית

10 הזמנות לישיבה של האסיפה הכללית יישלחו לחברים בדואר או בדואר אלקטרוני בהסכמתם, 21 יום לפחות לפני מועד הישיבה, ויכללו את סדר היום של הישיבה.

ישיבות סגורות ופתוחות

11 ישיבות האסיפה הכללית סגורות לקהל. בשנה שבה נבחרים חברים חדשים תתקיים ישיבה פתוחה ובה יוצגו הנבחרים לפני הציבור. מועצת האקדמיה רשאית לכנס ישיבות פתוחות נוספות.

הצבעה באסיפה הכללית

12 ההצבעה באסיפה הכללית תהיה גלויה, אלא אם כן נדרשת על פי תקנון זה הצבעה חשאית או אם חמישה חברים שאינם חברי חוץ דרשו הצבעה חשאית. ההחלטות תתקבלנה ברוב רגיל של הנוכחים בהצבעה, אלא אם כן נדרש על פי תקנון זה רוב גדול יותר. היו הקולות שקולים, יהיה ליושב הראש קול נוסף מכריע.

תוצאות ההצבעה

13 תוצאות ההצבעה יוכרזו על ידי נשיא האקדמיה. פרוטוקול מאושר על ידו ייחשב להוכחה של תוצאות ההצבעה. נבצר מן הנשיא לאשר את הפרוטוקול, יאשרו סגן הנשיא.

תוקפן של החלטות

14 תוקפן של החלטות האקדמיה לא ייפגע בשל פגם פרוצדורלי שנתגלה בדיעבד, לרבות פגם בתהליך בחירתו של חבר או אי-מסירת הזמנה לחבר.

ישיבות החטיבות

- 15 (א) כל חטיבה תתכנס לשתי ישיבות בשנה לפחות. לפי הצורך תוקדש אחת הישיבות כולה לבחירת חברים חדשים ולבחירת יו"ר החטיבה וממלא מקומו. ישיבה זו תתקיים 30 יום לפחות לפני ישיבת המליאה המוקדשת לבחירת החברים החדשים. המניין החוקי בישיבת החטיבה הוא מחצית חברי החטיבה הנמצאים בארץ במועד הישיבה.
- (ב) יו"ר החטיבה רשאי לזמן ישיבות נוספות של החטיבה, והוא חייב לזמן בהקדם האפשרי אם חמישה מחברי החטיבה מבקשים שיעשה כן.
- (ג) הזמנות לישיבה של החטיבה יישלחו לחברי החטיבה בדואר (או בדואר אלקטרוני בהסכמתם) 21 יום לפחות לפני מועד הישיבה. במקרים מיוחדים רשאי יו"ר החטיבה לקבוע כי ההזמנות תישלחנה פחות מ-21 יום לפני מועד הישיבה. בהזמנה לישיבת חטיבה יפורט סדר היום של הישיבה.
- (ד) לפי הזמנת יו"ר החטיבה יוכל להשתתף ולהרצות בישיבות אלה גם מי שאינו חבר האקדמיה.

פרק שלישי: מינהל

הנשיא וסגנו

- 16 (א) בתקנון זה, "בחירת נשיא האקדמיה" – בחירת חבר האקדמיה שהאסיפה הכללית ממליצה לנשיא המדינה למנותו לתפקיד נשיא האקדמיה.
- (ב) נשיא האקדמיה וסגנו יהיו מחטיבות שונות. ככלל, תפקיד הנשיא יעבור בין שתי החטיבות לסירוגין. תקנה זו לא תחול על בחירת נשיא מכהן לתקופת כהונה שנייה.
- (ג) סגן הנשיא ייבחר על ידי מליאת האקדמיה לתקופת כהונתו של נשיא האקדמיה.
- (ד) לא יאוחר משנה לפני סיום תקופת כהונתם של הנשיא ושל סגן הנשיא, או בשעה שנבצר מאחד מהם או משניהם למלא את תפקידם, תבחר כל חטיבה, בהליך שיקבע יו"ר החטיבה, שלושה חברים לוועדת חיפוש שתפקידה להציע מועמדים לתפקידים המתפנים. כל חבר רשאי להציע מועמדים לכהונה בוועדת החיפוש. חברי המועצה לא יוכלו להיבחר לוועדת החיפוש. חברי הוועדה יבחרו מביניהם את יו"ר הוועדה. הוועדה רשאית להציע יותר ממועמד אחד לכל תפקיד. להחלטה בוועדה דרושים ארבעה קולות. הצעות הוועדה תימסרנה לחברים בכתב 45 יום לפחות לפני ישיבת הבחירה.
- (ה) נוסף על האמור לעיל, חמישה מחברי האקדמיה רשאים להציע יחד מועמדים לשני התפקידים. הצעות אלה תימסרנה למזכירות האקדמיה 30 יום לפחות לפני ישיבת הבחירה ותישלחנה לחברי האקדמיה בדואר 21 יום לפחות לפני ישיבת הבחירה. יו"ר ועדת החיפוש ינהל את החלק של ישיבת המליאה שבו ייבחרו הנשיא וסגן הנשיא. הוא יציג הן את מועמדי ועדת החיפוש והן את המועמדים שהציעו חברי האקדמיה.

(ו) נשיא האקדמיה וסגנו ייבחרו בהצבעה חשאית, וברוב רגיל של בעלי זכות ההצבעה שנוכחותם בישיבה נרשמה כדון, לתקופת כהונה של שלוש שנים. לא קיבל שום מועמד רוב קולות בהצבעה הראשונה, תיערך הצבעה שנייה לבחירה בין שני המועמדים שקיבלו את מספר הקולות הגדול ביותר.

- (ז) נשיא האקדמיה וסגנו לא יכהנו יותר משתי תקופות כהונה רצופות.
- (ח) פסקה כהונתו של נשיא האקדמיה או של סגן נשיא האקדמיה, או נבצר מאחד מהם או משניהם למלא את תפקידם באופן קבוע, תכונס האסיפה הכללית לישיבה מיוחדת ותבחר את נשיא האקדמיה או את סגן הנשיא, לפי הצורך, על פי הוראות סעיף 7 לחוק ותקנה זו.
- (ט) ככלל, א' בתשרי הוא יום כניסתם לתפקיד של הנשיא, של סגן הנשיא ושל החברים הנבחרים של המועצה.
- (י) עם מינויו של נשיא חדש תסתיים כהונתו של סגן הנשיא הקודם.

יושבי ראש החטיבות וממלאי מקומם

- 17 (א) יושבי ראש החטיבות ייבחרו בחטיבות ברוב רגיל בבחירות חשאיות לתקופה של שלוש שנים. שלושה חברי חטיבה רשאים להציע יחד מועמד לתפקיד יו"ר החטיבה. לא קיבל שום מועמד רוב קולות בהצבעה הראשונה, תיערך הצבעה שנייה לבחירה בין שני המועמדים שקיבלו את מספר הקולות הגדול ביותר.
- (ב) יו"ר החטיבה לא יכהן יותר משתי תקופות כהונה רצופות.
- (ג) לכל יושב ראש ייבחר ממלא מקום לתקופת כהונתו בהליך שיקבע יושב הראש.

הצבעות במועצה

18 ההצבעות במועצה הן בהרמת ידיים בלבד וההחלטות יתקבלו ברוב רגיל, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון זה. היו הקולות שקולים, יהיה לנשיא קול נוסף מכריע. חתימת הנשיא או חתימת סגן הנשיא על הפרוטוקול, ובכללו ההחלטות, תשמשנה הוכחה לכאורה לנכונותן.

המניין החוקי במועצה

19 המניין החוקי בישיבות המועצה הוא שלושה.

ועדות

20 המועצה תקבע את רשימת הוועדות הקבועות הפועלות באקדמיה ותמנה את חבריהן ואת יושבי הראש שלהן לתקופת כהונה של עד שלוש שנים. יושבי ראש הוועדות לא יכהנו יותר משתי תקופות כהונה רצופות. המועצה רשאית, ביזמתה או לפי הצעת החטיבות, למנות גם ועדות אד הוק לטיפול בעניינים הקשורים בתפקידי האקדמיה או בעניינים אחרים שלדעת המועצה ראויים לבחינה על ידי ועדה. לוועדות אלה יכול להתמנות גם מי שאינו חבר האקדמיה. המועצה תמנה את נציגי האקדמיה בגופים ציבוריים, במוסדות בין-לאומיים ובגופים אחרים לפי הצורך, ויכול שגם הם לא יהיו חברי האקדמיה.

המנהל האדמיניסטרטיבי

- 21 (א) המנהל האדמיניסטרטיבי (להלן: המנהל) לא ישתתף בדיונים בעניין מינויו או פיטוריו ובדיונים לפי תקנה 4(ב) ולא תהיה לו באלה זכות הצבעה.
- (ב) פסקה כהונתו של המנהל או נבצר ממנו למלא את תפקידו ימנו יתר חברי המועצה ממלא מקום או מנהל בפועל עד מינוי המנהל החדש.

זכות חתימה

- 22 (א) בענייני מינהל וכספים תחייב את האקדמיה חתימת שני חברי המועצה, או חתימת ממלא מקום המנהל, או חתימת המנהל בפועל יחד עם חתימת אחד מחברי המועצה האחרים.
- (ב) מועצת האקדמיה תהיה רשאית להסמיך מורשי חתימה נוספים מבין חברי האקדמיה ועובדיה ולקבוע את גבולות סמכותם.

סדרי העבודה

23 האסיפה הכללית תקבע, על פי הצעת המועצה, כללים והוראות לעבודתה ולעבודת החטיבות והוועדות.

פרק רביעי: ביקורת

ועדת ביקורת

24 האסיפה הכללית תבחר ועדת ביקורת, שתורכב מחברים משתי החטיבות. ועדת הביקורת תבחר את היושב ראש שלה מבין חבריה.

הזמנת מבקר

- 25 (א) המועצה תזמין מדי פעם, במועדים שייראו לה, אדם שאיננו עובד האקדמיה לערוך ביקורת בעניינים של מינהל האקדמיה (להלן: המבקר).
- (ב) המבקר יבדוק אם המינהל פעל על פי החוק ועל פי ההוראות שנגזרו ממנו ואם רשויות האקדמיה ועובדיה נהגו לפי העקרונות של מינהל תקין.
- (ג) בעת מילוי תפקידו לא יהיה המבקר כפוף לגוף או לאדם כלשהו באקדמיה ולא יהיה תלוי בהם. הנושאים שיבדוק ייקבעו בתיאום עם ועדת הביקורת.
- (ד) המבקר יגיש לוועדת הביקורת דין וחשבון ויפרט בו את ממצאי ביקורתו. אם גילה ליקויים, יביא בדין וחשבון את המלצותיו לתיקונם ולמניעתם לעתיד לבוא. בד בבד יגיש המנהל לוועדת הביקורת מסמך ובו תגובת המינהל על ממצאי הביקורת ופירוט הצעדים שבדעתו לנקוט לתיקון הליקויים שנתגלו. המועצה תביא את ממצאי הביקורת ואת תגובת המינהל לידיעת המליאה.

פרק חמישי: הוראות שונות

שינויים בתקנון

26 המליאה רשאית, ברוב של שני שלישים מבעלי זכות ההצבעה שנוכחותם בישיבה נרשמה כדין, להכניס שינויים בתקנון זה, להוסיף על הוראותיו ולגרוע מהן. התיקונים ייכנסו לתוקפם לאחר התייעצות עם השר הממונה על ביצוע חוק האקדמיה.

ביטול

27 תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשכ"ב - 1962³ - בטל.

3 קת' התשכ"ב, עמ' 1495; התשל"ז, עמ' 300; התשמ"ו, עמ' 772; התשמ"ט, עמ' 1453; התשנ"ז, עמ' 816; התשנ"ה עמ' 1455; התשנ"ז, עמ' 832.

12. חברים שהלכו לעולמם

שנת הבחירה

חברים שהלכו לעולמם בשנת תשס"ט-תש"ע		
תשכ"ג/1963	פרופסור לאווירונאוטיקה, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	כוגן, אברהם (תרפ"א-תשס"ט)
תשס"א/2001	פרופסור למתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע	פנואלי, אמיר (תש"א-תש"ע)
תשמ"א/1981	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	ביינארט, חיים (תרע"ח-תש"ע)
תשל"ח/1978	פרופסור לתלמוד, האוניברסיטה העברית בירושלים	אברמסון, שרגא (תרע"ו-תשנ"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לפרזיטולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אדלר, שאול (תרנ"ה-תשכ"ו)
תש"ך/1959	פרופסור מחקר לאלקטרוניקה, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	אולנדורף, פרנץ (תר"ס-תשמ"ב)
תש"ך/1959	פרופסור לתלמוד ולמדרש, האוניברסיטה העברית בירושלים	אורבך, אפרים אלימלך (תרע"ב-תשנ"א)
תשכ"א/1961	פרופסור להיסטוריה של העמים המוסלמים, האוניברסיטה העברית בירושלים	איילון, דוד (תרע"ד-תשנ"ח)
תש"ך/1959	פרופסור לתלמוד ולמדרש, האוניברסיטה העברית בירושלים	אלבק, חנוך (תר"ן-תשל"ב)
תשמ"ז/1987	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	אלכסנדר, שלמה (תר"ץ-תשנ"ח)
תשנ"ב/1991	פרופסור להיסטוריה עתיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אשרי, דוד (תרפ"ה-תש"ס)
תש"ך/1959	פרופסור לפילוסופיה סוציאלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בובר, מרדכי מרטין (תרל"ח-תשכ"ה)
תשכ"ט/1969	פרופסור לכימיה פיזיקלית, המכון לחקר הנגב	בלוך, משה רודולף (תרס"ב-תשמ"ה)
תשמ"א/1981	פרופסור לסוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בן-דוד, יוסף (תר"ף-תשמ"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לתולדות עם ישראל בימי הביניים, האוניברסיטה העברית בירושלים	בער, יצחק פריץ (תרמ"ט-תש"ם)
תשכ"ד/1964	פרופסור לסטטיסטיקה ולדמוגרפיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בקי, רוברטו (תרס"ט-תשנ"ו)

תש"ך/1960	פרופסור לכימיה אורגנית, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברגמן, ארנסט דוד (תרס"ד-תשל"ה)
תשכ"ח/1968	פרופסור לפרמקולוגיה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	ברגמן, פליקס (תרס"ח-תשס"ב)
תש"ך/1959	פרופסור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברגמן, שמועל הוגו (תרמ"ד-תשל"ה)
תשכ"ג/1963	פרופסור ללוגיקה ולפילוסופיה של המדעים, האוניברסיטה העברית בירושלים	בר-הלל, יהושע (תרע"ה-תשל"ו)
תשל"ו/1975	פרופסור לכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברונו, מיכאל (תרצ"ב-תשנ"ז)
תש"ך/1959	פרופסור לביולוגיה, מכון ויצמן למדע	ברנבלום, יצחק (תרמ"ד-תש"ס)
תשל"א/1971	פרופסור למדידה פסיכולוגית וסוציולוגית, האוניברסיטה העברית בירושלים	גוטמן, אליהו לואיס (תרע"ו-תשמ"ח)
תשל"ו/1976	פרופסור לכימיה, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	גינצבורג, דוד (תר"ף-תשמ"ח)
תשנ"ה/1994	פרופסור לשפות שמיות עתיקות, האוניברסיטה העברית בירושלים	גרינפלד, חיים יונה (תרפ"ו-תשנ"ה)
תש"ך/1959	פרופסור-מכון למתמטיקה, מכון ויצמן למדע	דבורצקי, אריה (תרע"ו-תשס"ח)
תשכ"ג/1962	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	דה-שליט, עמוס (תרפ"ז-תשכ"ט)
תש"ך/1959	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	דינור, בן-ציון (תרמ"ד-תשל"ג)
תשכ"ו/1966	פרופסור לזואולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	האז, גיאורג (תרס"ה-תשמ"א)
תשכ"א/1961	פרופסור ללימודים קלאסיים, האוניברסיטה העברית בירושלים	וירשובסקי, חיים (תרע"ו-תשל"ז)
תש"ך/1960	פרופסור לפיזיולוגיה פתולוגית ולביוכימיה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	ורטהיימר, חיים ארנסט (תרנ"ג-תשל"ח)
תש"ך/1960	פרופסור לבוטניקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	זהרי, מיכאל (תרנ"ח-תשמ"ג)
תש"ך/1960	פרופסור למשפט אזרחי, האוניברסיטה העברית בירושלים	טדסקי, גוידו (גד) (תרס"ז-תשנ"ג)
תש"ך/1959	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	טור-סיני, נפתלי הרץ (תרמ"ז-תשל"ד)
תשכ"ח/1968	פרופסור להיסטוריה של העת החדשה, האוניברסיטה העברית בירושלים	טלמון, יעקב לייב (תרע"ו-תש"ם)

1964 / תשכ"ד	פרופסור לארכאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	ידין, יגאל (תרע"ז-תשמ"ד)
1991 / תשנ"ב	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	ייבין, ישראל (תרפ"ג-תשס"ח)
1964 / תשכ"ד	פרופסור לפיזיקה ניסיונית, האוניברסיטה העברית בירושלים	כהן, סולי גבריאל (תרפ"א-תשמ"ד)
1969 / תשכ"ט	פרופסור לתלמוד, בית המדרש לרבנים באמריקה, ניו יורק	ליברמן, שאול (תרנ"ח-תשמ"ג)
1985 / תשמ"ה	פרופסור למקרא, אוניברסיטת תל-אביב	ליכט, יעקב (תרפ"ב-תשנ"ג)
1979 / תשל"ט	פרופסור לפיזיולוגיה, מכון ויצמן למדע	לינדנר, יוחנן (תרפ"ט-תשמ"ג)
1999 / תשנ"ט	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע	ליפסון, שניאור (תרע"ד-תשס"א)
1997 / תשנ"ז	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	מורג, שלמה (תרפ"ו-תשנ"ט)
1960 / תש"ך	פרופסור לתולדות עם ישראל בימי המקרא ולארכאולוגיה של ארץ-ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	מזר, בנימין (תרס"ו-תשנ"ה)
1968 / תשכ"ח	פרופסור לאופתלמולוגיה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	מיכאלסון, יצחק (תרס"ג-תשמ"ב)
1966 / תשכ"ו	פרופסור לפיזיקה, אוניברסיטת תל-אביב	נאמן, יובל (תרפ"ו-תשס"ו)
1984 / תשמ"ד	פרופסור לקרדיולוגיה, בית הספר לרפואה של אוניברסיטת תל-אביב ובית החולים ע"ש שיבא, תל-השומר	נויפלד, הנרי (תרפ"ג-תשמ"ז)
1959 / תש"ך	פרופסור למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים	סגל, משה צבי (תרל"ז-תשכ"ח)
1962 / תשכ"ב	פרופסור ללשון וספרות יידיש, האוניברסיטה העברית בירושלים	סדן, דב (תרס"ב-תש"ן)
1962 / תשכ"ב	פרופסור להיסטוריה ולפילוסופיה של המדעים, האוניברסיטה העברית בירושלים	סמבורסקי, שמואל (תר"ס-תש"ן)
1969 / תשכ"ט	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	עמיצור, שמשון אברהם (תרפ"א-תשנ"ד)
1959 / תש"ך	פרופסור לבלשנות מצרית ושמית, האוניברסיטה העברית בירושלים	פולוצקי, הנס יעקב (תרס"ה-תשנ"א)
1963 / תשכ"ג	פרופסור לכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פטינקין, דן (תרפ"ב-תשנ"ה)

תשל"ח/1978	פרופסור למתמטיקה, אוניברסיטת תל-אביב	פיאטצקי-שפירו, איליה (תרפ"ט-תשס"ח)
תש"ך/1960	פרופסור לפילוסופיה כללית ויהודית, האוניברסיטה העברית בירושלים	פינס, שלמה (תרס"ח-תש"ן)
תשכ"א/1961	פרופסור לגאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פיקרד, יהודה ליאו (תר"ס-תשנ"ז)
תשל"ז/1977	פרופסור לביולוגיה של התא, מכון ויצמן למדע	פלדמן, מיכאל (תרפ"ו-תשס"ה)
תש"ם/1980	פרופסור למדעי הדתות, האוניברסיטה העברית בירושלים	פלוסר, דוד (תרע"ז-תש"ס)
תשמ"ד/1984	פרופסור לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	פליישר, עזרא (תרפ"ט-תשס"ו)
תשכ"א/1961	פרופסור למתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע	פקריס, חיים לייב (תרס"ח-תשנ"ג)
תשכ"ג/1963	פרופסור להיסטוריה של ימי הביניים, האוניברסיטה העברית בירושלים	פראוור, יהושע (תרע"ז-תש"ן)
תש"ך/1960	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פרנקל, אברהם הלוי (תרנ"א-תשכ"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לגינקולוגיה ולאובסטטריקה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	צונדק, ברנהרד (תרנ"א-תשכ"ז)
תשכ"א/1961	פרופסור לרפואה פנימית, באוניברסיטת ברלין; פרופסור-אורח באוניברסיטה העברית בירושלים	צונדק, הרמן (תרמ"ז-תשל"ט)
תש"ך/1959	פרופסור למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים	קופמן, יחזקאל (תרנ"א-תשכ"ד)
תש"ך/1959	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע	קציר, אהרן (תרע"ג-תשל"ב)
תש"ך/1960	פרופסור-מכון לביופיזיקה, מכון ויצמן למדע	קציר, אפרים (תרע"ו-תשס"ט)
תשל"ד/1974	פרופסור לספרות אנגלית ואמריקאית, אוניברסיטת תל-אביב	קרוק-גלעד, דורותיאה (תר"ף-תש"ן)
תשמ"א/1981	פרופסור לבלשנות כללית והודו-אירופית, האוניברסיטה העברית בירושלים	רוזן, חיים ברוך (תרפ"ב-תשנ"ט)
תש"ך/1959	פרופסור-מחקר לפיזיקה, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	רוזן, נתן (תרס"ט-תשנ"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לפילוסופיה כללית, האוניברסיטה העברית בירושלים	רוטנשטרייך, נתן (תרע"ד-תשנ"ד)
תש"ך/1959	פרופסור למחקר במכניקה עיונית ושימושית, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	רינר, מרכוס (תרמ"ו-תשל"ו)

תש"ך/1959	פרופסור לפיזיקה עיונית, האוניברסיטה העברית בירושלים	רקח, יואל (תרס"ט-תשכ"ה)
תשנ"ה/1994	פרופסור לפיזיקה תאורטית ושימושית, מכון ויצמן למדע	שטריקמן, שמואל (תר"ץ-תשס"ד)
תשל"ח/1978	פרופסור להיסטוריה של עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	שטרן, מנחם (תרפ"ה-תשמ"ט)
תשכ"ד/1964	פרופסור לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	שירמן, חיים (תרס"ה-תשמ"א)
תש"ך/1959	פרופסור לקבלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	שלום, גרשם (תרנ"ז-תשמ"ב)
תשמ"ו/1986	פרופסור לספרות יידיש, האוניברסיטה העברית בירושלים	שמרוק, חנא (תרפ"א-תשנ"ז)
תש"ס/2000	פרופסור לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	שקד, גרשון (תרפ"ט-תשס"ז)
תשמ"ה/1985	פרופסור לאשורולוגיה ולהיסטוריה של המזרח הקדמון, האוניברסיטה העברית בירושלים	תדמור, חיים (תרפ"ד-תשס"ו)